

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HISTORIE

**Měšťanské elity v Horažďovicích
v raném novověku**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Barbora Maňáková

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, český jazyk-dějepis

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

Plzeň, 2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Barbora MAŇÁKOVÁ**
Osobní číslo: **P15N0078P**
Studijní program: **N7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obory: **Učitelství českého jazyka pro základní školy**
Učitelství dějepisu pro základní školy
Název tématu: **Měšťanské elity v Horažďovicích v raném novověku**
Zadávající katedra: **Katedra historie**

Zásady pro vypracování:

1. Shromáždit všechny dostupné prameny.
2. Prameny kvalitně vyhodnotit.
3. Na základě dostupných pramenů v práci zachytit: elity intelektuální, politické, ekonomické a elitní rodiny. Jednotlivé elity podrobit komparaci. Komparaci bude podrobeno město Horažďovice s jiným poddanským městem.
4. Práce se bude věnovat také literatuře a metodice, kterou autorka použije.

Rozsah grafických prací: **Fotografie, plány**
Rozsah kvalifikační práce: **115 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.**
Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. června 2017**

RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.
děkan

PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. ledna 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, 2017

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Doc. PhDr. Janu Kiliánovi, PhD. za jeho odborné rady. Ráda bych poděkovala Mgr. Ludmile Novotné za pomoc při zpracování pečeti.

Obsah

ÚVOD	8
1. PŘEDSTAVENÍ TÉMATU	10
1.1 VYMEZENÍ TERMÍNU ELITA A S NÍM SOUVISEJÍCÍCH TERMÍNŮ PATRICIÁT A HONORACE	10
1.2 PROČ ZKOUMAT ELITY?	14
1.3 OTÁZKY A CÍLE	16
1.4 LITERATURA A PRAMENY	17
1.5 METODOLOGIE	19
1.6 POZNÁMKA K PŘEPISU PRAMENŮ	20
2. CO DOSUD VÍME O MĚSTĚ HORAŽĎOVICE	21
2.1 STRUČNÁ HISTORIE MĚSTA DO KONCE 18. STOLETÍ	21
2.2 ZÁKLADNÍ ZNAKY PRÁVNÍHO MĚSTA HORAŽĎOVICE	26
2.3 OSOBNOSTI ZNÁMÉ Z PRIMÁRNÍCH ZDROJŮ	28
3. MĚSTSKÁ SPRÁVA A CECHOVNICTVÍ V HORAŽĎOVICÍCH	30
3.1 MĚSTSKÁ SPRÁVA V HORAŽĎOVICÍCH	30
3.2 CECHY	33
3.2.1 HORAŽĎOVICKÝ CECH ŘEZNICKÝ	34
3.2.2 HORAŽĎOVICKÝ CECH PEKAŘSKÝ	36
4. ELITY EKONOMICKÉ A POLITICKÉ	39
4.1 MĚŠTANSTVO.....	39
4.2 RODOVÁ SFRAGISTIKA.....	41
4.3 ROD BUDECIŮ	43
4.3.1 RODOVÉ ZNAKY BUDECIŮ.....	48
4.3.1.1 Pečeť Samuela Václava Budecia	48
4.3.1.2 Pečeť Martina Boudy	49
4.3.1.3 Pečeť Tomáše Ignacia Budecia	49
4.4 ROD GREGORŮ.....	50
4.4.1 RODOVÉ ZNAKY GREGORŮ	55
4.4.1.1 Pečeť Vojtěcha Gregora.....	55
4.4.1.2 Pečeť Václava Františka Gregora.....	56
4.4.1.3 Pečeť Františka Gregora	56
4.4.1.4 Pečeť Václava Karla Gregora.....	57
4.4.1.5 Pečeť Václava Antonína Gregora.....	57
4.5 ROD HERITESŮ.....	58
4.5.1 RODOVÉ ZNAKY HERITESŮ	62
4.5.1.1 Pečeť Václava Heritese	62
4.6 ROD MALKOVSKÝCH.....	62
4.6.1 RODOVÉ ZNAKY MALKOVSKÝCH	68
4.6.1.1 Pečeť Jana Adama Malkovského.....	68
4.6.1.2 Pečeť Matěje Malkovského.....	68
4.6.1.3 Pečeť Matěje Malkovského.....	69
4.6.1.4 Pečeť Matěje Michala Malkovského	69
5. ELITY INTELEKTUÁLNÍ	71

5.1 HORAŽDOVIČTÍ PÍSAŘI.....	72
5.2 TOMÁŠ BUDECIOUS.....	74
5.3 VÁCLAV VOJTĚCH HERITES.....	74
5.4 P. ANTONÍN HERITES.....	77
5.5 FRANTIŠEK HERITES.....	78
5.6 JAN SOPHRONIUS KOZÁK.....	79
5.7 JAN MALKOVSKÝ.....	80
6. NADACE.....	82
6.1 HORAŽDOVICKÉ NADACE.....	84
6.1.1 BUDECIOVSKÁ NADACE.....	86
6.1.2 GREGOROVSKÁ NADACE.....	88
6.1.2.1 Nadace P. Jana Augustina Gregora.....	88
6.1.2.2 Další gregorovské nadace.....	90
6.1.3 HERITESOVSKÁ NADACE.....	90
6. V KOMPARACI S DUCHCOVSKOU HONORACÍ.....	92
ZÁVĚR.....	95
SUMMARY.....	99
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA.....	101
ZDIGITALIZOVANÉ ARCHIVÁLIE.....	101
PRAMENY.....	102
LITERATURA.....	105
SBORNÍKY.....	106
EDICE.....	107
KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.....	107
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	107
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	109
SEZNAM TEXTOVÝCH A OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	110
PŘÍLOHY.....	I

Úvod

Měšťanská společnost v raném novověku, její složení a vliv na městskou správu, vzájemné vztahy mezi jednotlivými měšťany i vazby na vrchnost, to vše představuje jednu z oblastí zájmu soudobé historické obce.

Středem zájmu této práce se staly měšťanské elity v Horažďovicích v rozsáhlém období raného novověku, tedy v letech 1526-1781. Cílem práce je s použitím všech uvedených pramenů a literatury zachytit působení raně novověkých měšťanských elit v Horažďovicích, jejich vzájemnou provázanost a jejich vliv na chod města.

Problematika měšťanských elit je ve středu zájmu již několik desetiletí. Přesto doposud nevznikla práce, jež by se zevrubněji věnovala elitám v rámci měšťanské společnosti. Co se týče měšťanstva, je jistě vhodné, ba přímo nutné, zmínit monografii *Člověk v raném novověku*, jejímž autorem je Václav Bůžek. Publikace, které by se výslovně věnovaly elitám v konkrétních městech, ovšem chybí. A situace historiografie pro dějiny města Horažďovice je kritická, dějiny Horažďovic nejsou vědecky dostatečně zmapované, proto není pochopitelně ani vývoj měšťanské společnosti nijak celistvě zpracován.

Hlavním cílem práce je zachytit horažďovickou městskou společnost v období raného novověku na pozadí české historie. Práce se bude opírat o dějiny Českých zemí, na jejichž pozadí budou dokládány události ve městě.

Studie se dotýká problematiky cechů, neboť ta s měšťanstvem úzce souvisí, zejména pak s jednotlivými měšťany, kteří jsou součástí vybraného vzorku rodin, kterým se práce věnuje. Jedná se o rodiny, které lze zařadit mezi elity ekonomické i politické, z části také elity intelektuální. Konkrétně jsou to rodiny Budeciů, Gregorů, Heritesů a Malkovských. Proto se bude práce zabývat výlučně cechovními sdruženími, jejichž součástí byli členové zkoumaných rodin. Tedy řezníky a pekaři.

Situaci v Horažďovicích se práce snaží porovnat i s poměry v jiných městech českých zemí, a docílit tak plastičnosti a celistvosti nabízeného pohledu na Horažďovické coby vzorové zástupce měšťanského stavu.

Práce klade důraz na konkrétní měšťanské rodiny, jež byly zvoleny jako reprezentační vzorek. Na příkladech jejich působení ve městě se pokusíme popsat poměry uvnitř horažďovické měšťanské společnosti, která navenek vystupovala jako homogenní

spolek, ale ne vždy tomu tak bylo. Proto práce uvádí také příběhy ze života jednotlivých měšťanů, které mají ilustrovat poměry v Horažďovicích.

Primární zdroje pro práci představují prameny z fondu *Archiv města Horažďovice 1529 – 1786*, který se nalézá ve Státním okresním archivu v Klatovech, dále prameny z fondu *Archiv města Horažďovice*, jenž je k naleznutí v Městském muzeu Horažďovice. Jako opora bádání slouží také fond cechů, uložený ve Státním okresním archivu v Klatovech, a dobové matriční knihy.

Úvodní část se věnuje vymezení pojmu elita, problematice spojené s bádáním na toto téma a obecným cílům a metodám, které práce využívá. Následující část se bude věnovat dějinám vrchnostenského města Horažďovice se zaměřením na výsady udělené vrchností, které podporovaly měšťanskou uvědomělost.

V centru práce se pak nachází elity ekonomické a politické, které reprezentují zvolené výrazné měšťanské rody, jejich hlavní představitelé a jejich vzájemné vztahy. Dále se zde setkáme s jejich začleněním do správy města a různými střípky ze života. Pro pochopení vzájemných vztahů mezi jednotlivými členy rodin se práce zabývá genealogickým výzkumem a v příloze budou přiloženy rodokmeny. Součástí sebeuvědomění měšťanů coby svébytné sociální vrstvy se taktéž staly pečeti, proto je studie doplněna o sfragistické vymezení pečeti těch měšťanů, u kterých se dochovaly.

Ve druhé polovině se zastavíme u intelektuálních elit, většinou se však jedná o osoby, které v Horažďovicích nesetřvaly. Představiteli horažďovické inteligence byli nepochybně písaři, proto ani ti nebudou opomenuti.

Diplomovou práci uzavře část věnující se nadacím, protože právě nadace do jisté míry taktéž souvisí s působením elit ve městech; kdo jiný, než elita, si může dovolit podporovat jiné studenty a zároveň se tím odlišit od okolních sousedů?

Autorčinou ambicí je podat základní informace, nikoliv však úplné, o městské společnosti v Horažďovicích v raném novověku, tedy v období 1526-1781, se zřetelem na elitní vrstvy. V práci jsou představeny nejvýznamnější horažďovické rodiny, tedy Budecioví, Heritesovi, Gregorovi a Malkovští, jejich vliv na chod města a na cechovní zřízení. To vše je doplněno o genealogický a sfragistický výzkum.

1. Představení tématu

1.1 Vymezení termínu elita a s ním souvisejících termínů patriciát a honorace

Vymezení termínu elita – a dalších termínů patriciát a honorace – je doposud nejednoznačné a nadále zůstává otázkou, jak má historik pojmenovat „[...] *vůdčí vrstvy městské pospolitosti*.“¹ Historik Václav Bůžek uvádí, že podmínkou při použití termínu patriciát „[...] *by musela být po několik generací trvající příslušnost k politickým, hospodářským a správním špičkám městské společnosti*.“² Termín honorace se podle Bůžka příliš nevízel a není ani nijak přesně vymezen. A poslední, pro nás stěžejní, pojem elita se podle něj používá velmi volně.

S pojmem elita pracuje teprve moderní historiografie a ve středověké terminologii (jež je pro popis raně novověké společnosti do značné míry formativní) nenachází oporu. Nabízí se možnost vycházet z dobových termínů, to by však vedlo k nepřesnostem, protože městská společnost pozdního středověku³ „[...] *byla v očích dobových pozorovatelů téměř homogenní*.“⁴ Martin Nodl dokonce uvádí, že by nás nazírání na pozdně středověkou společnost za pomoci dobových pojmů „[...] *mohlo přivést na scestí, neboť skutečnost, že tato společnost nebyla homogenní a že v jejím rámci existovaly politické a mocenské elity, jež se v určitých aspektech odlišovaly od zbylého městského obyvatelstva, je dnes obecně přijímána* [...]“..⁵

Teoretický koncept elit je převzatý z pojmového aparátu sociologie a etablovaný v evropské historiografii od sedmdesátých let minulého století.⁶ Impulzy pro výzkumy *elitní* složky měst nacházíme zejména v německé historiografii, ale vyskytují se i v polském⁷ bádání, soustředěném na města Královského Pruska a Krakov⁸, nebo ve slovenském dějepisectví.

¹ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007, s. 149.

² Tamtéž.

³ Více o dobových termínech pro české a moravské prostředí v pozdní středověku naleznete v: Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 23-49. s. 23.

⁴ Martin Nodl uvádí dělení obyvatelstva na dvě skupiny, a to na měšťany a obyvatele.

⁵ Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 23-49. s. 23.

⁶ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, Documenta Pragensia, č. 32/2, 2013, 55-77. s. 63-64.

⁷ O výzkumu a problematice polské terminologie více v: Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, Documenta Pragensia, č. 32/2, 2013, 55-77. s. 67-68.

Termín *elita* vstoupil do obecného historického povědomí v osmdesátých letech 20. století. Do vědeckého a společenského slovníku se vrátil pojem, kolem něhož se vedly četné diskuse již v padesátých a šedesátých letech ve spojení s otázkou vztahů vůdčích vrstev výmarské republiky k nacionálnímu socialismu, jedna s formováním nových elit poválečných.⁹ Pojem *elita* se evropské historiografii prosadil jako definice ahistorická a univerzální. Jak cituje Peřinová: „*K elitě patří všichni příslušníci sociálního systému, kteří ze selekčního procesu vyšli jako silnější než ostatní.*“¹⁰

Za první pokus systematicky analyzovat a rozčlenit vrstvu měšťanského obyvatelstva, která zaujímala ve struktuře raně novověkého města přední místo, je považována studie Michaely Hrubé *Měšťanské elity v královských městech severozápadních Čech v předbělohorské době*.¹¹ Příspěvek se nevěnuje jen elitě složené z radního kolegia, ale také elitě intelektuální, ekonomické a kulturní a především životnímu stylu této vrstvy měšťanské společnosti, který bývá většinou opomíjen (i v zahraničních výzkumech).¹²

Elita jako součást historické terminologie vstoupila do širšího badatelského povědomí především díky studii Heinze Schillinga, který sledoval na příkladu horní vrstvy měst v severozápadním Německu a v Holandsku proměny a vývojové tendence měšťanstva na počátku raného novověku. Horní měšťanskou vrstvu podle něj tvoří v případě sledovaných lokalit elity politické, ekonomické a duchovní, a vrstvu rozlišuje na horní vrstvu, vůdčí vrstvu a vůdčí skupinu. Horní vrstvu „[...] definoval jako sociální jednotku tvořenou osobami, které na základě svého bohatství a moci představují špičku většího sociálního celku.“ Vůdčí skupina je podle Schillinga totožná s elitou, „[...] jejíž členové disponují politickými funkcemi s celospolečenským vlivem.“¹³ Poslední vůdčí skupinu tvoří členové, „[...] kteří vzhledem k významu své funkce a době, po kterou tuto vykonávají, náleží k „vnitřnímu kruhu“.“¹⁴ Autor dále pokračuje s termíny *honorace* a *úřednická*

⁸ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 67.

⁹ Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, Český časopis historický, č. 104, 2006, 111-122. s. 116.

¹⁰ Cit. dle Helena Peřinová: G. ENDRUWEIT, *Elitenbegriffe in den Socialwissenschaften*, s. 33-34.

¹¹ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 59.

¹² Tamtéž, s. 60.

¹³ Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, s. 117.

¹⁴ Tamtéž.

aristokracie. Podle tohoto autora honorace nahrazuje dřívější středověký patriciát, sama je však později nahrazena úřednickou aristokracií.¹⁵

Problematika *elit* je rozdělena především do dvou teorií, první z nich je teorie italského sociologa Vilfreda Pareta, podle kterého elity primárně charakterizuje jejich výlučný nebo zásadní podíl na moci. Autorem druhého teoretického přístupu je koncept Roberta Michelse, který se věnoval zejména vývoji mocenských *elit* ve významu jejich utváření se a vytváření mocenského monopolu.¹⁶

A. V. Hartmannová ve studii *Eliten um 1800* přichází s otázkou, zda městská elita tvoří jednotnou vedoucí vrstvu města, nebo zda je třeba ji dále diferenciovat na užší zájmové skupiny uvnitř městských elit. Tento rámec je v současnosti označován již za širší. Mohl se dynamicky proměňovat, zároveň docházelo k různým spojenectvím u elit, jejich propojování a vzájemné diferenciaci.¹⁷ Pojem *elita*, který je v tomto vymezení univerzální a jasně definovatelný, zároveň na město omezený¹⁸, se tak zdá být přežitkem.

Elity se dostaly do centra historického bádání zejména až po roce 1989, což bylo zapříčiněno nekompatibilitou pojetí *elit* s teorií tříd a označení tohoto termínu dle encyklopedistických děl za „[...] terminologickou výbavu výhradně buržoazní filozofie a sociologie“.¹⁹ Ačkoliv problematika městských elit nebyla probádána, městským radám středověkých a raně novověkých měst se historici věnovali již v sedmdesátých letech 20. století, a to nejen co se týče pražských měst, ale i na téma městských rad v Českém Brodě (autor Karel Křesadlo) či v Kutné Hoře (autorka Marie Kapavíková).²⁰ Právě po roce 1989 bylo „[...] vytvořeno základní heuristické zázemí pro další výzkum v oblasti městských rad, a to v širším výměru konceptu měšťanských elit.“²¹

Na výzkum držitelů politické moci v raně novověkých městech se se zvýšeným zájmem zaměřují čeští badatelé až od počátku devadesátých let²², a právě devadesátá léta jsou typická třemi přístupy k otázce terminologie: Jedny typy studií nepracují s žádným označením horní vrstvy a mluví o *městské radě*. U druhého typu je používán pojem

¹⁵ Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, s. 117.

¹⁶ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 58.

¹⁷ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 8-22. s. 14.

¹⁸ Tamtéž, s. 14.

¹⁹ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 56.

²⁰ Tamtéž, s. 56.

²¹ Tamtéž, s. 57.

²² Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, s. 121.

patriciát ve významu nejbohatších měšťanů nebo termíny zavedené Josefem Janáčkem *kupecký patriciát* a *politický patriciát*. Třetí typy prací používají termín *patriciát* pro městskou radu, objevují se u nich ale i etablované termíny přejaté z německé historické vědy jako *honorace* a *elita*.²³

Už Jaroslav Mezník v šedesátých letech dvacátého století problematizuje užívání termínu *patriciát* pro malá města.²⁴ V případě velkých a středně velkých měst navrhuje pro období 14. až 15. století buď *uzavřený patriciát* (vůči okolí vymezená skupina nejbohatších měšťanů), *radní patriciát* (otevřená skupina bohatých měšťanů ovládajících radu) nebo jen *patriciát*, v tomto případě se ale nejedná o „jednotlivou a přesněji ohraničenou vrstvu městského obyvatelstva“.²⁵ Problematickému užívání pojmu *patriciát* se obšírněji věnuje Martin Nodl.²⁶

Nejen že devadesátá léta přinesla postupné zavádění pojmu *elita* do českého terminologie raně novověkého bádání, ale zároveň dochází k pokusům o zasazení této problematiky do evropského kontextu.²⁷ Jednou z prvních prací v devadesátých letech, která zaváděla tento pojem do českého historického povědomí, se stala studie Zdeňka Vybírala *Mocenské elity v tábořské obci doby předbělohorské. Prosopografická studie k Táboru raného novověku I*.

Autor v ní přináší sociologický základ konceptu elit^{28, 29} zároveň však nadále využívá termín *patriciát* ve významu mimořádně majetného měšťanstva.³⁰ Jeho práce je označována za průkopnickou, neboť předznamenala zvýšený zájem historiků o koncept *elit*.

Pojmenování vůdčí vrstvy městské společnosti se krátce věnoval i Václav Bůžek v díle *Člověk českého raného novověku*. Stejně jako mnozí jiní autoři i Bůžek pracuje s termíny *elita*, *patriciát* a *honorace*, přičemž také upřednostňuje termín *elita*. Podle autora je možné nalézt dvě skupiny elit, což konkrétně dokládá na vzorku královských měst typu Brno, Plzeň nebo Praha, „[...] přičemž hranice mezi nimi nebyly nijak uzavřené a daly se

²³ Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, s. 120.

²⁴ Tamtéž, s. 120.

²⁵ Cit. dle Helena Peřinová: J. MEZNÍK, *Z problematiky středověkého patriciátu*, s. 637.

²⁶ Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, *Documenta Pragensia*, č. 22, 2004, 23-49.

²⁷ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 58.

²⁸ Ten se dodnes opírá o teorii Vilfreda Pareta.

²⁹ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 58.

³⁰ Tamtéž, s. 58.

*překročit.*³¹ Do první skupiny řadí majitele rozsáhlých majetků na předměstí a domů uvnitř hradeb, kteří žili z jejich výnosů a kteří byli tradičními členy městských rad. Ti náleželi k elitám po celý raný novověk. Druhou skupinu podle Bůžka tvoří noví příslušníci nejvyšší vrstvy od poslední čtvrtiny 17. století, kteří se jejími členy stávaly díky svému právnickému vzdělání a s ním související kariérou v zemském úřadě.³²

Metodologickému vymezení pojmu *elita* se v českém prostředí věnovali – vedle již zmíněného Václava Bůžka – až Martin Nodl, Michaela Hrubá, Ludmila Sulitková a Olga Fejtová. Ti se shodli na širokých možnostech pro využití pojmu *elita* pro měšťanské prostředí. Zmíněné autorky došly k závěru, že „[...] elitou měšťanské společnosti nebyl pouze poměrně úzký okruh měšťanů, spojených s městskou radou či disponujících rozsáhlým majetkem, ale jednalo se o kategorii osob, která dosáhla [...] mimořádného postavení v oblasti ekonomické, politické a intelektuální.“³³ Hrubá a Fejtová pro jednotné označení této vrstvy navrhují termín *měšťanská elita*. Autorky pak konkrétně přicházejí s označením pro jednotlivé součásti měšťanské elity na *ekonomická, politická a intelektuální elita*.³⁴ Pojem *politická elita*, původně používaný jako synonymum pro členy radních kolegií, postihl významový posun. Nyní tento termín zahrnuje všechny osoby, které se podílely na formování politiky města, a pro členy radních kolegií se vžil termín *radní elita*.³⁵

1.2 Proč zkoumat elity?

*„Prakticky každá společnost, která překročí jistý stupeň velikosti a funkční i strukturální komplikovanosti, si přece ve vlastním zájmu musí vytvořit svoji vůdčí či řídicí vrstvu.“*³⁶ Soudobý historik Jiří Pešek shledává elity „[...] jako jednoznačně nutnou součást společnosti každého velkého města pozdního středověku a raného novověku [...]“³⁷.

Autor se v úvodním zamyšlení v XXII. Sborníku Documenta Pragensia věnuje studiu elit v Českých zemích. Své poznatky shrnuje na pozadí zjištěných fakt zejména ze Starého a Nového Města pražského. Autor sice ponechává stranou existenci rozvinutých funkčních a mocenských elit u malých venkovských měst, tato skutečnost nám

³¹ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 149.

³² Tamtéž, s. 150.

³³ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 63.

³⁴ Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, s. 122.

³⁵ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 63.

³⁶ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 18.

³⁷ Tamtéž, s. 19.

neznemožňuje věnovat se autorovým tezím a do jisté míry je zobecnit, ovšem jen tak, aby nedošlo k jejich desinterpretaci.

Při zkoumání elit je nutné zabývat se nejen tím, kdo se stal v dané době součástí měšťanské elity, ale je nezbytné věnovat se také tomu, z jakých příčin a za jakých podmínek měšťanské elity vůbec vznikaly. Pešek tvrdí, že bychom měli zkoumat i jejich formy a prostředky sebepotvrzování, čili tvorbu a používání atributů, které vede k odlišení od ostatních složek novověké společnosti.³⁸ Šlechta se až na výjimky ve městech neusazovala; pokud ano, tak si zde pouze zakupovala nemovitosti, ale politicky se nijak neangažovala a nepronikala ani do městské správy.³⁹ Je zřejmé, že nebýt elit, ve městech by chyběla řídicí vrstva. Již pozdně středověké elity měly své charakteristické znaky, kterým se věnoval Martin Nodl⁴⁰, například rozsáhlý majetek, politická aktivita, vztah k církevním institucím.

Postavení elit nepřinášelo pouze privilegia a výhody. Privilegium být součástí měšťanských elit s sebou neslo i risk a nebezpečí, zejména v dobách politických krizí, a také mohlo být pro některé namáhavé, nákladné – ať už časově či finančně. Elity měly udržovat hospodářský chod města i v krizových dobách a stejně tak musely zajišťovat „[...] kontinuitu své, městské kulturní a mocenské reprezentace [...]“.⁴¹ Obojí ve vlastním existenčním zájmu, někdy až ke svému hospodářskému sebezničení, protože byly „[...] nejednou nuceny k politické nebo konfesijní „kolaboraci“ – opět s často velmi nejistým výsledkem.“⁴²

Problematika elit nabízí možnosti rozsáhlého bádání z mnoha úhlů pohledu, s použitím různých kritérií a hledisek. Jedním z těchto kritérií může být zkoumání

³⁸ Jiří PEŠEK, *Pražské měšťanské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 17.

³⁹ Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, s. 30.

⁴⁰ Nodl tvrdí, že určitou skupinu městského obyvatelstva, kterou bychom definovali pouze na základě jejího bohatství a podílu na vládě ve městě, nemžeme označovat jako patriciát či měšťanskou elitu. Dodává, že ji tak nemůžeme označovat ani v případě, že „[...] její členové či spíše členové rodin, které do ní patřily, drželi význačné mocenské, politické či ekonomické pozice po několik generací.“ Dále uvádí charakteristické znaky elitního chování, na nichž se snaží ukázat: „[...] zda se s nimi v českém a moravském prostředí skutečně setkáváme, zda jsou omezeny pouze na pražské souměstí a zda mají stejnou kvalitativní podobu, jakou nabyli především v říšském prostředí [...]“. Mezi tyto charakteristické znaky vedle majetku patricijů a elit dále řadí původ patriciátu, politické aktivity měšťanských elit, uzavřenost či prostupnost elit, vztah k církevním institucím a stavovská a právní nadřazenost vůči ostatním skupinám městského obyvatelstva.

(Dostupné v Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, s. 23-49.)

⁴¹ Jiří PEŠEK, *Pražské měšťanské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 17.

⁴² Tamtéž, s. 19.

„rodinné“ i typové kontinuity⁴³, studium vztahu měšťanských elit a církevních představitelů, potažmo církevních elit, popřípadě vazeb mezi městskými elitami a panovníkem, který mohl určovat jejich kompetence i skladbu.⁴⁴

1.3 Otázky a cíle

Jiří Pešek ve výše zmíněném příspěvku udává, že téma elit je považováno za širší a nesmírně závažné pro pochopení života a proměn pražských měst. Následně si pokládá otázku: „*Kdo však patří mezi měšťanské, případně širše městské elity raně novověké Prahy, resp. dalších, v rámci konference prezentovaných měst?*“⁴⁵

Naším úkolem je položit si stejnou otázku, jako si položil Jiří Pešek. Cílem práce se tak stalo odhalit, kdo patřil k měšťanským elitám v Horažďovicích, prozkoumat, jaký měly elity majetek a jak se podílely na správě města, a navíc demonstrovat vztahy uvnitř této vrstvy měšťanské společnosti.

Tato práce bude vycházet z kritéria M. Hrubé a O. Fejtové, které pro jednotné označení této vrstvy navrhuje termín *měšťanská elita* a následně přicházejí s jednotlivým členěním *měšťanské elity* na *ekonomickou, politickou a intelektuální*. Práce se pokusí o zachycení vztahů mezi elitními složkami navzájem, to je mezi elitami intelektuálními, politickými, ekonomickými a navíc je doplní o vztahy těchto elit s „[...] *ne-elitní vrstvou městského společenství, které mohlo nabývat jistou formu klientských vazeb* [...]“⁴⁶ Bude-li možné, práce také postihne vztah měšťanských elit a vrchnosti.

Čeští historici při zkoumání měšťanských elit v českých městech zpravidla komparují česká města s městy „říšskými“.⁴⁷ Činí tak zajisté s ohledem na právní srovnatelnost, na velikost a ekonomický význam těchto měst.⁴⁸ Takovou komparaci elit do jisté míry zpochybňuje Martin Nodl: „[...] *musíme si rovněž opakovaně klást otázku, zda jsou elity, s nimiž se v našem prostředí shledáváme, srovnatelné s elitami známými ze západoevropského prostředí a zda je tedy možné dosavadní výzkumy komparovat a*

⁴³ To však Jiří Pešek ve svém příspěvku nedoporučuje. Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 19.

⁴⁴ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 21.

⁴⁵ Tamtéž, s. 8.

⁴⁶ Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, s. 62.

⁴⁷ Zároveň Pešek uvádí, že taková komparace „[...] *svádí k pohledu na tuto problematiku, jako kdyby a) český stát nebyl – významnou – součástí svaté říše římské, b) říšské „německé“ území bylo jaksi homogenní a modely vyvinuté v jedné jeho části byly přenositelné na území jiná.*“

(Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 15.)

⁴⁸ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 15.

vycházet z nich při dalších analýzách.“⁴⁹ Nesmíme zapomenout na to, co uvádí Pešek, a tedy že: „srovnávat přes hranice koherentních oblastí je sice zásadně možné, je to však třeba provozovat s mimořádnou opatrností a v žádném případě mechanicky.“⁵⁰ Jak autor uvádí dále „[...] je třeba neporovnávat výčtově jednotlivosti, ale spíše se pokusit o vystižení srovnatelnosti podmínek výskytu jevů a společenských mechanismů, případně jejich dynamiky.“⁵¹

1.4 Literatura a prameny

Ačkoliv jsou dějiny města Horažďovice bohaté na množství dochovaných pramenů, historiografie Horažďovic je spíše chudá, což nám také dokládá absence obsáhlejší monografie k dějinám města.⁵²

Za prvního opravdového historika, který se věnoval dějinám města, je považován František Xaver Zvěřina, který v letech 1779-1782 uspořádal městskou registraturu. V 80. letech 18. století se stal aktuárem⁵³ horažďovického panství a sepsal přehled dějin Horažďovic z let 1280-1780.⁵⁴

Stejně jako František Xaver Zvěřina se uspořádání městského archivu věnovali i další městští historici. Jedním z nich byl Štěpán Karel Vydra (1861-1911), který v Horažďovicích působil jako učitel, archivář a založil horažďovické muzeum. Jeho nástupcem v práci na uspořádání městského archivu i ve funkci správce městského muzea se stal učitel a kronikář Karel Němec (1886-1972).⁵⁵ Karel Němec na žádost Okrašlovacího spolku v Horažďovicích sepsal městské dějiny⁵⁶, které vyšly v roce 1936, čímž se staly jedinou novější horažďovickou monografií.⁵⁷ Na toto dílo navázal Eduard Šimon (1921-2009) knihou *Horažďovice: proměny města 1292-1992* z roku 1990, který

⁴⁹ Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, s. 24-25.

⁵⁰ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 17.

⁵¹ Tamtéž, s. 17.

⁵² Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, Sborník prací z historie a dějin umění, č. 8, 2015, 305-315. s. 305.

⁵³ Aktuár byl nižší správní úředník.

Ústav pro jazyk český, v. v. i. *Slovník spisovného jazyka českého*. [online]. 2011. Dostupné z URL: <<http://ssic.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=aktu%C3%A1r&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>>. [cit. dne 2017-02-17].

⁵⁴ Dílo nese název *Synopsis der Stadt Horaždiowitz merkwürdigen Folgerungen ab Anno 1280 bis 1780* a je dochované ve čtyřech exemplářích. (Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 305.)

⁵⁵ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 306.

⁵⁶ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice 1936.

⁵⁷ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 306.

však mnohdy až doslovně cituje Němcovy *Dějiny* bez uvedení zdroje a zároveň zcela opomíjí poznámkový aparát.⁵⁸

Dějinám města Horažďovic se dále věnovala Alžběta Birnbaumová, autorka průvodce po Horažďovicích z roku 1941.⁵⁹ Hana Pátková je autorkou studie⁶⁰ o horažďovickém písaři 2. poloviny 15. století Janu Beptanovi, pamětem horažďovického měšťana Jana Malkovského⁶¹ se věnovaly Marcela Kalašová a Adéla Šmilauerová. Z dalších prací stojí za zmínku studie věnující se třicetileté válce v Horažďovicích⁶², jejíž autorkou je Lenka Sýkorová, práce Jaroslavy Škudrnové týkající se horažďovické městské správy v období třicetileté války⁶³ a další⁶⁴.

Práce bude čerpat především z pramenů, jež jsou dochovány ve Státním oblastním archivu v Klatovech pod názvem *Archiv města Horažďovice*. Jedná se o prameny úřední i osobní povahy, mezi něž řadíme například testamenty, smlouvy apod. Dále práce vychází z pramenných materiálů z městského muzea v Horažďovicích, přičemž využívá zejména prameny úřední provenience, tj. purkmistrovské manuály, registra a manuály horažďovických písařů. Vedle toho práce čerpá ze Sbírek matrik ze západních Čech, jež jsou dostupné ve zdigitalizované podobě.

Práce se bude věnovat zejména elitním měšťanským rodinám a jejich vzájemným vztahům. Měšťanské rodiny v raném novověku se stávaly také součástí vzdělanostního mecenátu, neboť to zvyšovalo jejich prestiž. Proto se práce bude věnovat také pramenům, které souvisí s nadačními fondy, které založili horažďovičtí měšťané. Martin Holý ve svém příspěvku *Vzdělanostní mecenát v jižních Čechách v 16. a 17. století* dále uvádí, že dochování těchto pramenů je torzovité, většina zdrojů pochází až z doby pobělohorské,

⁵⁸ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, *Minulosti Západočeského kraje*, 49, 2014, s. 25-53. s. 32.

⁵⁹ Alžběta BIRNBAUMOVÁ, *Horažďovice*, Praha 1941.

⁶⁰ Hana PÁTKOVÁ, *K diferenciaci individuálního rukopisu v užitkovém písmu téhož písaře. Příklad z Horažďovic*, *Pulchritudo et sapientia : ad honorem Pavel Spunar*, 2008 s. 244-250.

⁶¹ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, *Minulosti Západočeského kraje* 48, 2013, s. 55-102.

⁶² Lenka SÝKOROVÁ, *Třicetiletá válka v Horažďovicích: od požáru k plenění*. Lenka Sýkorová, *Sborník k počtě Evy a Karla Waskových, západočeských archivářů*, 2011. s. 114-124.

⁶³ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, *Minulosti Západočeského kraje*, 49, 2014, s. 25-53.

⁶⁴ Historie Horažďovic se v posledním desetiletí stala oblíbeným tématem ať už pro studie či pro kvalifikační práce. Mezi další výše nezmíněné studie můžeme zařadit články o horažďovickém opevnění od Vladislava Razíma, navazující práce archeologa Karla Nováčka a práce jeho kolegů Evy Kamenické a Michala Tetoura. Z kvalifikačních prací stojí za zmínku tyto: Lucie HESOUNOVÁ, *Urbář fary Horažďovice z roku 1773*, FF JU v Českých Budějovicích, 2007; Jaroslava SMETANOVÁ, *Lokální elity v Horažďovicích 1864-1912*, FF MU v Brně, 2011 či Eliška GROLMUSOVÁ, *Loretánské litanie R.P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století*, FP ZČU v Plzni, 2014.

„[...] kdy postupně dochází k jejich důslednější evidenci a posilování veřejné kontroly nad nimi, ať již ze strany městských rad, církevních institucí či orgánů postupně se centralizujícího a byrokratizujícího státu. Stejně tak bylo v českých zemích teprve v této době důslednějšímu dohledu vystaveno hospodaření jednotlivých nadací.“⁶⁵ Nejinak tomu bylo i v Horažďovicích, v jejichž písemnostech se dochovala nejstarší zmínka o Gregorovské nadaci z října 1702.⁶⁶

1.5 Metodologie

V práci využíváme synchronní přístup, z něhož vycházejí jednotlivé metody, zejména metoda komparativní (historicko-srovnávací), dále metoda progresivní, na jejímž základě sledujeme události v jejich časovém sledu. Synchronní přístup je založen na chronologickém způsobu práce, neboť postupuje dle „[...] chronologické osy v určitém časovém období a zároveň je jím možné konfrontovat vývoj na jiných místech s konkrétní situací ve zkoumané oblasti [...]“⁶⁷. V této studii je to pak porovnání Horažďovic s jinými městy (viz kapitola *Horažďovice v komparaci s Duchcovem*), čímž využíváme synchronní komparaci; ta srovnává jevy, jež probíhaly ve stejné době na různých územích.

Při komparaci tato studie vychází z Peškovy metodologie. Pokusí se o komparaci horažďovických elit s měšťanskými elitami jiných měst v Českých zemích. Jak Pešek uvádí, komparace byla vedena při zvýšené pozornosti k „[...] velikosti, ústavnímu, právnímu a hospodářskému typu, funkci a historickému kontextu srovnávaných měst.“⁶⁸ Komparace bude tedy zohledňovat velikost měst, jejich správní, právní a hospodářské typy a přihlédnout i k historickému kontextu, přičemž všechny tyto podmínky by měly respektovat shodné rysy měst.

Práce rovněž využívá principy historické antropologie, což je historická disciplína, jež se zabývá konkrétním jedincem v dějinách, jeho (ne)schopností projevit vlastní identitu, a tím, nakolik ho determinuje prostředí, ve kterém žije.⁶⁹ Předmětem historické antropologie je zkoumání existence člověka v jeho každodennosti.⁷⁰

⁶⁵ Martin HOLÝ, *Vzdělanostní mecenát v jižních Čechách v 16. a 17. století*, Jihočeský sborník historický, 82, 2013, s. 35-47.

⁶⁶ Nadační list patera Jana Augustina Gregora na částku 2 000 zlatých rýnských, složenou u magistrátu města Horažďovic na vydržování studentů větve Gregorovské, popřípadě i jiných. 1213/N12

⁶⁷ Barbora MAŇÁKOVÁ, „Padlé“ plzeňské ženy v 19. století, bakalářská práce ZČU, Plzeň 2015, s. 18.

⁶⁸ Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, s. 17.

⁶⁹ Barbora MAŇÁKOVÁ, „Padlé“ plzeňské ženy v 19. století, s. 19.

⁷⁰ Alena ŠIMŮNKOVÁ, *Ke vztahu historiografie a antropologie: perspektivy aplikování antropologických přístupů na historický výzkum*, Český lid: sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku, 1995, s. 107. Dostupné také z URL:

1.6 Poznámka k přepisu pramenů

Veškeré pramenné citace práce transkribuje podle současné platné pravopisné normy. Grafémy *i*, *y* a *s*, *z*, *t* ve významu *d*, *š* ve významu *ž*, *c* ve významu *s* a grafém *č* ve významu *š* přepsány dodržují dnešní pravidla, a diagraf *ie* a koncové *ij* byly přepsány dle kontextu. Dvojhláska *au* byla vždy upravena na *ou*. Grafém *g* ve smyslu *j* se řídí dnešní normou, stejně tak ve smyslu *k*. Spřežky byly přepsány dle výslovnosti, tj. například *ss* jako *š*, ale i další⁷¹, pokud se v textu nalézaly. Stejně tak byly v textu potlačeny vlivy cizí grafiky (*letha* – *léta*) a u zdomácnělých slov cizího původu byl odstraněn cizí pravopis.

Při přepisu pramenů se využívají různé ediční značky. V této práci se vyskytují dvě kombinace hranatých závorek, které byly použity v souladu s publikací *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*.⁷² Hranaté závorky [...], které označují autorkou vypuštěnou část textu a hranaté závorky [?], které označují nejisté čtení či přímo nečitelná slova, za což může stáří pramene v kombinaci s vyblednutím duběnkového inkoustu.

V souladu se zásadami byla v citovaných úryvcích doplněna interpunkce podle současných pravidel, ovšem v některých citacích se zachovala dobová interpunkce pro zachování smyslu a větné stavby předlohy.

<<http://kramerus.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:d87cc7a1-4611-11e1-1418-001143e3f55c&q=Ke vztahu historiografie a antropologie>>.

⁷¹ Grafémy *cz* jako *č* nebo *c*, *rž* jako *ř*.

⁷² Ivan ŠŤOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002.

2. Co dosud víme o městě Horažďovice

2.1 Stručná historie města do konce 18. století

Město Horažďovice leží na jihovýchodní hranici dnešního Plzeňského kraje třicet sedm kilometrů od Klatov a v minulosti patřilo k nejvýznamnějším poddanským městům jihozápadních Čech, protože mělo mimořádné postavení v rámci poddanských měst⁷³ ve své oblasti.⁷⁴

Dějiny Horažďovic jsou spojeny s dějinami Práchně. Horažďovice leží v krajíně středního Pootaví, na levém břehu řeky na mírném návrší s malou ostrožnou na severozápadě. Pravý břeh řeky se nalézá pod ostrožnou Práchně, kde po vzniku přemyslovského státního útvaru vzniklo hradské centrum Prácheň, které dalo jméno celému kraji.⁷⁵ Archeologicky je ovšem hradiště na Práchni datováno nejraněji do 11. až 12. století⁷⁶, jak uvádějí Jindra Hůrková a Jan Pícka, nikoliv do 10. století, jak se domníval Eduard Šimon.⁷⁷

V období vlády Přemysla Otakara I. a jeho nástupců dochází k úpadku významu Práchně, která už nebyla mocenským centrem kraje. Zároveň dochází k nárůstu významu velmožského rodu Bavoriců⁷⁸, který ve středním Pootaví vybudoval rozsáhlé dominium s centrem ve Strakonících. Bavor I. ze Strakoníc nechal ve třicátých letech 13. století ve Strakonících vystavět kamenný hrad, z něhož učinil své rodové centrum, jehož součástí byla pravděpodobně i ves Horažďovice.⁷⁹ Jméno vsi je Profousem vysvětlováno jako „ves lidí Horazdějových“⁸⁰, a nejspíše tak odkazuje na lokátora⁸¹ či jinou významnou osobnost spojenou s počátky vsi.

Bavor I. v roce 1243 daroval část svého strakonického hradu a množství vesnic z jeho okolí johanitům, k těmto vesnicím byla po jistých modifikacích patřících

⁷³ Viz podkapitola *Základní znaky právního města Horažďovice*.

⁷⁴ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 305.

⁷⁵ Tamtéž, s. 307.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, Horažďovice 1990, s. 11.

⁷⁸ Rod pocházel pravděpodobně ze střední Moravy a jeho členové se na panovnickém dvoře prosadili již ve 12. století. (Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 307.)

⁷⁹ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, Praha 1997, s. 139.

⁸⁰ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 308.

⁸¹ Osoba, která prováděla osidlování.

k potvrzovací listině Přemysla Otakara I. z roku 1251 přiřazena i ves Horažďovice. V této listině jsou Horažďovice poprvé zmíněny.⁸²

Bavor I. díky své oddanosti Přemyslu Otakarovi II. obdržel funkci nejvyššího komorníka a stejně jako jeho pán se i on rozhodl vybudovat město.⁸³

Ze strany panovníka se pochopitelně nejednalo o jedno město, Přemysl Otakar II. nechal v jižních Čechách vystavět České Budějovice a Klatovy. Bavor I. si pro svůj záměr nezvolil Strakonice, což pravděpodobně způsobila poloha strakonického podhradí, která nebyla tak výhodná jako u Horažďovic, které ležely na vyvýšenějším místě nad řekou, a proto zde hrozily méně často záplavy. V roce 1260 tak Bavor I. ves Horažďovice odebral johanitům a na oplátku jim v testamentu odkázal pět domovních parcel, tzv. městišť. Jeho syn Bavor II. při opevňování města datovaném k roku 1279 těchto pět domovních parcel zničil vybudováním příkopu a jako náhradu řádu věnoval jiných pět městišť, již uvnitř města.⁸⁴ Hradby byly s jistotou dobudovány v roce 1307 nebo dříve, neboť už v roce 1307 město dlouho vzdorovalo obléhání krále Rudolfa I. Habsburského.⁸⁵ V této době hovoříme již o městu, protože Horažďovice v roce 1292 povýšil král Václav II. na město.

Bavor II. dále pokračoval ve výstavbě městského kostela a zřejmě započal budování gotického hrádku, předchůdce dnešního zámku. Johanité si ve městě zřídili řádový dům, v němž sídlil farář a pět řeholníků, kterým Bavorové ze Strakonice svěřili kostel, farní správu a městskou školu.⁸⁶

Když rod Bavorů v roce 1404 vymřel, přešlo město do vlastnictví jihočeského rodu pánů z Hradce. Prvním vlastníkem byl Jan, který se přiklonil na stranu husitů, ale zemřel již v roce 1417, a jeho syn Menhart zůstal věrný papežskému stolci. Teprve v roce 1420, kdy ho zajal Jan Žižka z Trocnova, se přiklonil k tábořské straně a po boku husitů se zúčastnil i bitvy u Tachova – a přestože se později opět spojil s katolickými pány a v bitvě u Lipan již bojoval proti husitům, obyvatelé Horažďovic se hlásili ke kališnictví až do pobělohorské doby.⁸⁷

⁸² Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 308.

⁸³ Tamtéž, s. 307.

⁸⁴ Tamtéž, s. 309.

⁸⁵ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, s. 136.

⁸⁶ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 309.

⁸⁷ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 21.

V roce 1459 přešlo horažďovické panství do rukou Kočovských z Kočova, kteří pocházeli z tvrze u Plané na Tachovsku. Ti vymohli městu roku 1463 další privilegia^{88, 89}. Brzy nato město opět změnilo svého pána, kterým se stal v roce 1483 Půta Švihovský, jehož rod vlastnil město až do roku 1622.

Švihovští byli zprvu silným a bohatým rodem, dokud se však nezačali v 16. století zadlužovat, a dostávat se tak do sporů s městy⁹⁰, Horažďovicemi nevyjímaje. Města jim nechtěla půjčovat peníze, proto Švihovští rozprodávali panství a dvory. Horažďovice sice měly dostatek finančních prostředků, ale i přesto město pravděpodobně nechtělo riskovat možnost ztráty.⁹¹ Za působení Karla Švihovského a jeho potomků došlo k boji mezi šlechtou a městy, který vyhráli Švihovští.

Město mělo za působení Švihovských řadu mlýnů a dobře prosperující pivovar. Také byl zřízen vodovod, který „[...] vedl vodu od úpatí Práchně do kašny na náměstí [...]“⁹². Poté, co město v roce 1523 vyhořelo, přikázal Děpold Švihovský, aby byly všechny domy na náměstí vystavěny z kamene. Vedle toho Děpold nařídil městu, aby byla zpustlá škola znovu uvedena do provozu a také to, aby si město zasadilo na kostelní věž pořádné hodiny.⁹³ Po smrti Děpolda Švihovského v roce 1616 odmítli vdově po Děpoldovi Johaně konšelé poslušnosti. Jejich odpor byl zlomen na přelomu let 1616 a 1617, kdy byli na rozkaz císaře Matyáše uvězněni⁹⁴ a donuceni složit paní Johance slib poslušnosti.⁹⁵

Horažďovice zastihlo české protihabsburské povstání 22. června 1619, kdy město napadlo vojsko Karla Bonaventury Buquoye, který stál v čele císařských vojsk, a následně jej vyloupilo a vypálilo. Svědectví o této události zanechal tehdejší městský písař Daniel Azaš⁹⁶. Hned 9. července se do města vrátila Buquoyova vojska, aby srovnala se zemí zbytek chalup na Zářečí a horažďovický osud využila jako výhrůžku pro Sušici, pokud se

⁸⁸ Podrobněji v podkapitole *Základní znaky právního města Horažďovice*.

⁸⁹ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, Horažďovice 1990, s. 22.

⁹⁰ Švihovští dále vlastnili Bezděkov, Strakonice, Zavlekov a další.

⁹¹ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 23-25.

⁹² Alžběta BIRNBAUMOVÁ, *Horažďovice*, s. 2.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Do vězení byli vsazeni tito měšťané: Jakob Holar, Danyel Neandr, Matouše Kryspach, Jan Loubský, Jan Třebický, Jan Malkovský, Adam Kninský zv. Nosákovec, Zachariáš Hladík, Andreas Mirotický zv. Mozol, Pavel Zlatník, Ondřej Křenek zv. Šupal a Jakub Královský. (Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 30.)

⁹⁵ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 29-30.

⁹⁶ Odbornou literaturou uváděn jako Azaš. Nyní převládají názory, že se jedná o písaře Azafa, nikoliv Azaše. (Konzultováno s Mgr. Michaelem Tejčkem.)

nevzdá.⁹⁷ Od roku 1620 se každým rokem konalo kolem města 22. června procesí, které vyplnění připomínalo.⁹⁸

Děpoldův syn Ferdinand Karel zemřel v roce 1622. Téměř veškerá panství Švihovských byla zkonfiskována a horažďovické panství koupil Adam starší ze Šternberka, který o rok později zemřel. Následně zde působili jeho dědicové.

Měšťané se podíleli na obnově města, již v roce 1623 bylo postaveno dvaosmdesát nových domů a došlo k opravě kostelů, a to zejména z darů měšťanů.

Město v následujících letech postihly další dva požáry, jeden v roce 1627 a druhý v roce 1635.⁹⁹ V následujícím roce se ve městě také zdržela posádka regimentu Ottavia Piccolominiho, který zde zanechal vojáky. Horažďovice musely obstarat jejich potřeby¹⁰⁰ a měšťané si na přítomnost vojska stěžovali své vrchnosti, ta však neměla pravomoc situaci změnit. Historik Eduard Šimon uvádí stížnost obce hraběti Františku Šternberkovi z 26. března 1634: „*S bolestí srdce a slzavě oznamujeme, že po všechna tato léta skrz nešťastný vpád lidu nepřátelského častým kvartýrováním lidu vojenského obtěžování jsme, kterýžto lid buď velká suma pěchoty je vychovávat musíme, hovádka koňská, dobytkové a jinší naše věci téměř všechny pobrané jsou, k tomu velké kontribuce a co restýrujeme, abychom ještě odvozovali nutěji [...]*“¹⁰¹ Tyto stížnosti jim však nebyly nic platné, neboť situace se nezměnila, Horažďovičtí byli nadále nuceni ubytovávat vojsko a v roce 1641 do města vtrhlo čtyřicet mušketýrů.¹⁰²

Sužující období po třicetileté válce, které je spojeno s protireformačními komisemi, zastihlo i Horažďovice. Celé Čechy byly zdevastované a Prácheňsko postihl značný úbytek obyvatelstva. Ve městě došlo k nárůstu netečnosti k veřejným záležitostem, kněžna Barbarina ze Šternberka proto obnovila konšelskou radu a stanovila pokuty za absenci při zasedáních.¹⁰³ Za jejího syna Václava Vojtěcha město opět vzkvétalo. Václav Vojtěch ze Šternberka se zasloužil o přestavbu zámku, výstavbu radnice a o další rozšíření kláštera minoritů.¹⁰⁴ Po jeho smrti v roce 1707 slíbili konšelé věrnost vdově Kláře Bernardýně Šternberkové. Ta zemřela v roce 1719 a tím rod Šternberků v Horažďovicích nahradili

⁹⁷ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 36.

⁹⁸ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 32.

⁹⁹ Tamtéž, s. 33.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 36.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 37.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Tamtéž, s. 39.

¹⁰⁴ 700 let města Horažďovic: [1292-1992] : program oslav, s. 4-5.

noví majitelé. Od roku 1719 se správy paství ujala hraběnka Filipína Thunová, kterou již v roce 1721 nahradila kněžna Eleonora z Mansfeldu. Rod Mansfeldů držel panství ve vlastnictví až do roku 1755.¹⁰⁵

Město, které bylo ryze protestantské, navštívil v časném létě 1737 jezuitský kazatel a misionář Matěj Antonín Koniáš spolu s páterem Klíčem, Seohstetterem a Fleislerem. V Horažďovicích působili čtrnáct dní, přičemž po celou dobu sloužili od osmé hodiny ranní a od dvanácté hodiny polední mše svaté.¹⁰⁶ Během Koniášovy přítomnosti proběhlo ve městě celkem 125 bohoslužeb.

Vedle mší se v Horažďovicích konala řada procesí. Působení jezuitské misie bylo završeno 12. června stavěním svatého kříže, přičemž „[...] bylo oznámeno, že kdo jej ponese a nebo jámu před kostelem sv. Petra a Pavla pro něj pomůže kopat, dosáhne odpustků.“¹⁰⁷ Událost, při níž Horažďovičtí nesli dubový kříž, byla doprovázena tlačenicí. Kříž při jeho zdvihání spadl a přerazil se na dva kusy. Obyvatelé jej na místě opravili a úspěšně vyzdvihli.¹⁰⁸

Misie odjela 17. června do Nepomuku. Obyvatelé města většinou přestoupili na katolickou víru, a to buď z donucení, nebo z vlastního přesvědčení.¹⁰⁹

Horažďovice v 18. století sužovala výše kontribucí, které muselo město odvádět. V průběhu válek o rakouské dědictví nařídil bavorský polní maršál Ignaz Felix Graf von Törring 9. ledna 1742 městu, aby poslalo do Strakonice 2000 porcí chleba, 2500 ova a 2000 porcí sena pod pohrůžkou železa a pouta. Čtyři dny na to si francouzská vojska v Písku vyžádala čtyři voly pod pohrůžkou vojenské exekuce.¹¹⁰ Zároveň museli Horažďovičtí nejednou poskytnout cizím vojskům nocleh, například v roce 1741 se ve městě ve dnech 11. a 12. listopadu vynacházelo 4000 vojáků francouzského a bavorského vojska.¹¹¹ Přítomnost vojsk narušovala běžný chod města, zejména městské správy.¹¹² I

¹⁰⁵ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, s. 149.

¹⁰⁶ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1657-1688, inv. č. A II 12.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1657-1688, inv. č. A II 12.

¹⁰⁹ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 39-41.

¹¹⁰ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1741-1744, inv. č. A II 27.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Více v podkapitole *Městská správa v Horažďovicích*.

přes všechny tyto útrapy, které město postihly, nadále vzkvétalo a rozmnožovalo majetek.¹¹³

Rod Mansfeldů prodal panství v roce 1755 Marii Karolíně z Löwenstein-Werthaimu, jejíž rod spravoval panství až do roku 1786, kdy zemřel manžel Marie Karolíny Karel Tomáš z Löwenstein-Werthaimu.¹¹⁴ Po jeho smrti se správy nad panstvím ujala jeho druhá manželka Josefina a následně roku 1800 její syn hrabě Jan Bernard Rummerskirch. Ti drželi panství do roku 1834, kdy jej předali do rukou Kinským ze Vchynic a Tetova, kteří panství spravovali do roku 1945.¹¹⁵

2.2 Základní znaky právního města Horažďovice

V roce 1293 se Horažďovice po právní stránce dostaly téměř na úroveň královského města, neboť bylo horažďovickým měšťanům na žádost Bavora ze Strakonice uděleno Václavem II. právo královských měst, čímž je vyjmul z pravomoci krajských úředníků a podřídil je soudu jejich vrchnosti. Žaloby na ně rozsuzoval Bavor, od něhož se měšťané mohli odvolat ke královskému komorníkovi.¹¹⁶ Michal Tejček dále uvádí, že: „*Tato soudní exempce byla jedním ze základních znaků vrcholně středověkého právního města. Dalším znakem bylo dědičné držení půdy měšťany zákupním právem. Jak víme z pozdější listiny z roku 1463, horažďovický měšťanům byla kolem města vyměřena dědičná půda (tzv. dědina) o výměře 36 lánů.*“¹¹⁷

Za další znak právního města je považován trh, který je v Horažďovicích doložen již z roku 1318.¹¹⁸ V roce 1463 Jiří z Poděbrad městu potvrdil svatohavelský výroční trh a společně s ním i městské svobody. Druhý výroční trh (Petropavelský) a koňské trhy městu udělil Rudolf II. v roce 1586 na žádost Václava Švihovského z Rýzmburka. Třetí výroční trh město získalo od Leopolda I. v roce 1678, v tom samém roce městu Leopold I. udělil týdenní trh. Město později obdrželo možnost pořádat i čtvrtý výroční trh, a to za vlády Karla VI. v roce 1738.¹¹⁹

¹¹³ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 39-41.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 49-50.

¹¹⁵ 700 let města Horažďovic: [1292-1992] : program oslav, s. 5.

¹¹⁶ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, s. 134.

¹¹⁷ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 311.

¹¹⁸ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, s. 134.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 134-135.

První doklady o městské samosprávě se dochovaly z doby poté, co král Václav II. udělil Horažďovicím městská práva. Listina z roku 1300 písemně dokládá horažďovického rychtáře Ludpolda a městskou pečeť^{120, 121}.

Od dob Václava II. město smělo vařit pivo, opevnit se, konat trhy. Město již také mělo svůj znak: „[...] zelený štít, v něm dvě stříbrné věže s cimbuřím a střílnami a pod těmi dva červené štíty se střelami. Věže stojí na skále a nad nimi je šesticípá zlatá hvězda.“¹²²

Měšťanstvo bylo zprvu německé, avšak od poloviny 14. století se již ve městě připomínají i Češi, jejichž přítomnost ve městě v následujících dekadách dále sílila.¹²³

Půta Švihovský dal městu mnohé výsady, například v roce 1502 na králi Vladislavovi II. Jagellonském vymohl privilegium, podle kterého mohli Horažďovičtí pečetit červeným voskem.¹²⁴ Toto právo bylo doposud výsadou jen šlechty.¹²⁵ Po roce 1547, kdy proběhlo povstání českých stavů proti králi Ferdinandu I. Habsburskému, se zhoršily podmínky pro městskou samosprávu, privilegia byla oklešťována a dávky zvyšovány.¹²⁶ Za působení Karla Švihovského došlo k boji mezi šlechtou a městy: „*Boj [...] o právo milové, o právo vaření a čepování piva, o usazování řemeslníků na vsích, o privilegia městských trhů nebo boj o zběhlé poddané, kteří utekli do měst, se stává obecným jevem. Města vedou boj o privilegia politická, která získala v husitské době.*“¹²⁷

Po neustálých stížnostech Horažďovických a po nepokojích souvisejících s vojsky, která byla v průběhu třicetileté války ve městě ubytována a která město nejednou vydrancovala, byla městu v roce 1647 Františkem Matyášem ze Šternberka obnovena dřívější privilegia. Ačkoliv nebyla v prvních letech koexistence Šternberků a Horažďovických ideální, František Matyáš jim v podstatě vyšel ve všech požadavcích vstříc; městu potvrdil dřívější výsady, dokonce i ty, pro něž nebyla pramenná svědectví, a

¹²⁰ Michal Tejček ve studii *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic* uvádí až rok 1300 a vychází z: František PALACKÝ, *Über Formelbücher II*, Prag 1842, s. 258, 321-322, č. 117. Naproti tomu Karel Kuča uvádí, že je městská pečeť doložena z roku 1278. (Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, s. 134.)

¹²¹ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 311.

¹²² Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 19.

¹²³ Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl 2. H – Kole*, s. 140.

¹²⁴ Viz další části práce.

¹²⁵ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 24.

¹²⁶ Tamtéž, s. 27.

¹²⁷ Tamtéž, s. 28.

přidal třetí výroční trh.¹²⁸ Eduard Šimon uvádí konkrétně tato privilegia: „*Měšťané získali svobodu obchodu, darování, živností a správy majetku. Bylo obnoveno právo vařit pivo a jeho prodej ve městě. Vrchnost povolila dva výroční trhy [...]*“.¹²⁹

Horažďovice se prakticky vyrovnaly královským městům, ať už díky výjimečnému postavení nebo bohatství, což rozvádí archivář Tejček: „*Výnosnost zdejších specializovaných řemesel a bohatství, k němuž se někteří řemeslníci dopracovali, dokazuje mimořádný fundační počín měšťana Dětricha Mečíře, který roku 1330 založil na východním předměstí kostel sv. Michala jako pohřební místo své rodiny a obdařil jej majetkem. Později zde jeho rodina zřídila městský špitál.*“¹³⁰

Vedle toho za rozmachem stála podpora vrchnosti a blízkost výnosných rýžovišť zlata.¹³¹

2.3 Osobnosti známé z primárních zdrojů

Jak bylo řečeno výše, tuzemská historiografie se až dosud horažďovickým elitám podrobněji nevěnovala, některé z měšťanů lze ale přesto nalézt i v primární literatuře. Jedná se většinou o studie, které v rámci obecnějšího celku zmiňují i významné tváře horažďovické minulosti – a mezi nimi dominují dvě osobnosti, kterým se soudobé (i starší) dějepisce věnovalo na větším prostoru.

První z těchto osobností je Jan Malkovský¹³², autor paměti o životě svém a své rodiny v Horažďovicích, které sepsal v letech 1672 až 1739. Jeho memoárům, a tedy i jeho osobnosti a rodině se věnuje studie¹³³ Marcely Kalašové a Adély Šmilauerové, jež vyšla v roce 2013.

Druhou osobností, o jejímž životě máme větší množství informací, je František Herites.¹³⁴ Ten sice žil až na přelomu 19. a 20. století, čili za hranou zájmu této práce, ale přesto by jej nebylo vhodné opomenout. Jedná se o českého spisovatele z generace Julia Zeyera, a proto je děl, které se mu věnují nebo ho alespoň zmiňují, již mnohem více.¹³⁵

¹²⁸ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 35.

¹²⁹ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 38.

¹³⁰ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 311-312.

¹³¹ Tamtéž, s. 311.

¹³² O Janu Malkovském více v kapitole *Intelektuální elity*.

¹³³ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 55-102.

¹³⁴ O Františku Heritesovi více v kapitole *Intelektuální elity*.

¹³⁵ Zmínit můžeme publikace Tomáš HEJNA, *Pozapomenuté osobnosti české literatury*, Velké Přílepy 2014.; Jiří LOUŽENSKÝ, *Vodňanské paměti a vzpomínky Františka Heritese*, Brno 2009. Za zmínku stojí také

Vedle toho se primární literatura okrajově zmiňuje i o jiných osobnostech města Horažďovice. Jedná se zejména o písaře, které ve svém díle zmiňuje Karel Němec, ale také Michal Tejček¹³⁶ a Jaroslava Škudrnová¹³⁷.

publikace, v níž se autor Josef Březina věnuje zejména osudům potomků Františka Heritese, a to dílo: Josef BŘEZINA, *Děti slavných rodičů*, Praha 1995. Vedle toho existuje množství článků, které se věnují osobnosti Františka Heritese, například Vladimír NOVOTNÝ, *Z literárního muzea: František Herites*, Český jazyk a literatura, roč. 66, č. 4, Praha 2015, s. 201-203; Bohumila ADAMOVÁ, *Výsněná Praha Františka Heritese*, Tvar, roč. 17, č. 5, Praha 2006, s. 17.

¹³⁶ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 305-315.

¹³⁷ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 25-53.

3. Městská správa a cechovnictví v Horažďovicích

3.1 Městská správa v Horažďovicích

Městské správě v Horažďovicích se věnujeme proto, že se jenom zřídka kdy stalo, aby v ní nepůsobil člen předních měšťanských rodin.

Městskou radu tvořilo dvanáct konšelů, kteří se každý měsíc střídali v purkmistrovství¹³⁸. Konšelé byli ustanoveni vrchností a představovali samosprávu obce. Dobový proces volby nazýváme velká renovace; při ní došlo k obsazení křesel v tzv. velké radě.¹³⁹ Konšelé vykonávali moc výkonnou.

V Registrech purkmistrovských se nám dochovala městská přísaha, kterou tehdejší městští radní skládali. Konkrétně v roce 1681 konšelé skládali následující přísahu: „*Přisahám Pánu Bohu všemohoucímu, blahoslavené Panně Marii, matce Boží, všem milým božím svatým, vysoce urozenému pánu, panu Václavovi Vojtěchovi sv. římské říše hraběti ze Šternberka, [...] , vrchnosti mé milostivé, věren a poslušen býti a tento úřad konšelský, od jeho M. hraběte na mne uložený, věrně, právě, stále a spravedlivě vésti a spravovati, v tom každému chudému i bohatému, obzvláště vdovám a sirotkům, domácím i přespolečným, v pravdě a spravedlnosti, pokud nejvyšše rozum a možnost má potlačovati bude dopomáhati, tajnosti rady zachovávat, [?] obecného dobrého upřímně vyhledávat, neřády všelijaké proti Pánu Bohu, dobrému pořádku zastavovati, a v tom všem dle znění toto od J. V. Hr. M. k povinnosti konšelské, vydané instrukci poslušně a neproměnitelně chovati se chci a mam jinak nikoliv nečinně a to ani pro přízeň, bázeň, strach, přátelství ani nepřátelství, dary, ani kterou jinou věc, jakž takoliv vymyšlena a jmenována býti mohla. Tak mně toho dopomáhej Pán Bůh všemohoucí, blahoslavená Panna Maria matka boží a všichni svatí. Amen.*“¹⁴⁰

Schůze velké rady se konaly většinou v domě purkmistra, méně často na radnici. Také vykonávali moc soudní coby osoby znalé městských práv; řešili hrdelní soudní spory i různé cechovní nebo trhové přestupky.

Například v září 1719 se zabývala městská rada stížností horažďovických řezníků. Vojtěch Jelínek se podle nich provinil proti jejich privilegii, protože dal zabít krávu bez souhlasu cechmistrů řeznického cechu a maso rozdělil mezi sebe, Antonína Velenovského,

¹³⁸ Purkmistr (nebo také primas) byl první konšel v městské radě.

¹³⁹ Vedle toho existovala i tzv. malá rada, viz níže.

¹⁴⁰ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1681-1691, inv. č. A II 14.

Karla Skálu a Dorotu Truskovou. Rada se usnesla, že každý zaplatí cechu to, co by zaplatil za maso. Vedle toho se zabývala ještě Zuzanou Kupcovou, která krávu prodala. Ta měla správně zaplatit pokutu ve výši výdělku, ale rada přihlédla k její chudobě a peníze po ní nepožadovala. Na místo ní měl prodejní cenu krávy uhradit Vojtěch Jelínek, který si vedle toho musel odpykat také třídní trest v šatlavě.¹⁴¹

Při malé renovaci byla jmenována konšely takzvaná městská obec čili malá rada. Ta se pak skládala z obecních starších, kteří zastávali následující funkce: školní inspektoři, inspektoři cechů, soudci mas a pekařů, městský písař, obecní úředník a literáti čeští¹⁴², kterých bylo dvanáct. Dále se mezi měšťany při této sešlosti rozdělovaly další funkce, například opatrovník chrámu Páně sv. Jana, kostelník chrámu sv. Jana, zvoník téhož chrámu, kostelník a zvoník u sv. Petra a Pavla, inspektor zakristie, úředník nad cestami, cechmistr a další.

Ve městě nechyběl ani rychtář, který měl pomocníky biřice a právního posla. Jeho práce byla kontrolována konšely jako například v roce 1721, kdy byli Václav Herites a František Segal vysláni do „[...] *arestu šatlavního, aby zjistili, jak jsou vězňové zaopatřeni a učinili o tom zprávu.*“¹⁴³ Zde vyslechli vězenkyni Mařenu Kovaříkovou, která si stěžovala na nedostatek jídla a na spoutání, které jí znemožňovalo, aby ulehla. Na základě těchto stížností byl předvolán rychtář Václav Bušek, který „[...] *všelijak se vymlouval a proto mu bylo nařízeno, aby jí pouta sundati ráčil.*“¹⁴⁴

Funkce obecního úředníka¹⁴⁵ byla velmi dobře placená. Prameny nás seznamují i s ročním služebným, které bylo udělováno obecnímu úředníkovi. Například v roce 1717, kdy Antonína Šenhanzla v této funkci nahradil Felix Truska, toto roční služebné činilo 30 zl., v surovinách 2 sudy piva, 30 liber másla, 20 liber sýru a 40 žejdlíků soli. Dále množství hrachu, pšenice, žita a ječmene.¹⁴⁶ O šest let dříve se celá obec usnesla, že tuto funkci zruší a konšelé si jeho práci mezi sebou rozdělí. K tomuto kroku je vedly velké dluhy, do nichž město upadlo. František Segal a František Bouda měli spravovat várky a vést v paměti

¹⁴¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1719-1723, inv. č. A II 21.

¹⁴² Literátský chór neboli literátské bratrstvo byla sdružení kostelních zpěváků, měšťanů a řemeslníků. Jejich členové byli nazýváni jako *literáti* nebo *literáci*.

¹⁴³ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1719-1723, inv. č. A II 21.

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Jinak také syndikus.

¹⁴⁶ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Zápisy písaře radního města Horažďovic 1713-1718, inv. č. A II 20.

kontribuce, z čehož měli vést zápisy. Felix Trnka a Antonín Šenhanzl získali dohled na obecními poli a dostali na starost obilí.¹⁴⁷

Funkce konšela nebo purkmistra nebyla jednoduchá. Za prvé byli konšelé pokutováni za pozdní příchody na zasedání velké rady jako například Jan Herites a Bartoloměj Sega v listopadu 1676,¹⁴⁸ v horším případě byli vsazeni do šatlavy, to však „[...] po odpykání trestu nebylo na újmu jeho cti a on zcela vážně zasedal opět v radě.“¹⁴⁹ Za druhé je ostatní měšťané často pomlouvali, stejně tak jejich kolegové v radě; například v roce 1667 Samuel Budecius s Tomášem Hynkem, „[...]majíce z ponuknutí zlého d'ábla nedorozumění mezi sebou se smířili a jeden druhému odpustili.“¹⁵⁰ K podobnému sporu došlo v roce 1726 mezi Martinem Gregorem a Ignatiem Trukou. Martin Gregor Ignatia zval do rady, „[...] že jeho jméno napsal na krbové prkýnko a strčil je ke krbu. Jelikož tím jeho osoba nemálo znevážena byla, byl Ignatius okamžitě ze služeb propuštěn.“¹⁵¹

Zároveň nastaly v městské správě okamžiky, kdy došlo k nesrovnalostem v úkonech, jež měli měšťané vykonávat. Například v roce 1676 byla otevřena pokladnice literátského chóru, a to za přítomnosti rychtáře Samuela Václava Budecia, purkmistra Jana Heritese a dalších měšťanů. K pokladnici chyběl jeden klíč, druhý přinesl Jan Herites, proto byla nakonec otevřena za přítomnosti vodňanského zámečníka Jiřího Paura. Pokladnice byla však prázdná, neobsahovala ani literátské knihy, ani peníze.¹⁵²

Městské správy se dotkly i válečné události. Kromě toho, že město bylo nuceno odevzdávat naturální i finanční dávky pro vojska, tak byly Horažďovickým také rušeny jejich pravidelné schůze; s tím nás seznamuje například zápis z Manuálu purkmistrovského z roku 1742: „Nyní máme hodně sezení, když se sejdem, zase se rozejít musíme, protože máme samé komise s vojáky a všelijaké roztržitosti.“¹⁵³ V tomtéž roce byl zvolen Jakub Eliáš purkmistrem, a nevyhovující situaci spojenou s pobytem vojsk ilustruje fakt, že úřad

¹⁴⁷ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

¹⁴⁸ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1659-1692, inv.č. A II 13.

¹⁴⁹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Karel NĚMEC: *Z manuálu písaře radního v Horažďovicích*, Zápisky, písemné prameny, památní kniha, městské právo, inv. č. TA 318.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1723-1724, inv. č. A II 22.

¹⁵² Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1659-1692, inv.č. A II 13.

¹⁵³ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1741-1744, inv. č. A II 27.

musel vykonávat v domě konšela Františka Ludvíkovského, protože v jeho domě byli ubytováni příslušníci francouzské armády.¹⁵⁴

3.2 Cechy

Člověk raného novověku se mnohem více začleňoval do různých skupin a společenství, než je tomu dnes. Jeho včleňování se do dalších společenských vztahů, nejen rodinných, bylo opakované, a jedinec tak vymezoval „[...] *sebe sama jako sociální bytost, protože společenství mu zároveň poskytovalo zázemí, ochranu, popřípadě i pomoc v nouzi* [...]“¹⁵⁵. Vedle majetku (včetně domu, v němž žil) jej reprezentovala i jiná sociální společenství než rodina.

Jedním z těchto společenství byly městské cechy, čili „[...] *profesní sdružení, která byla členěna podle řemesel*.“¹⁵⁶ Úkolem cechů bylo zajišťovat stálá odbytiště pro výrobky svých členů, tedy řemeslníky ekonomicky chránit. Vedle toho cechy měšťanovi nabízely uspokojení potřeby někam patřit.¹⁵⁷ Cechy byly malými společenstvími s vlastními stanovami, které předepisovaly normy chování, se svébytnými symboly, vlastní správou složenou z mistrů atd.

Cechovní mistři byli často voleni do městských rad, čímž došlo k propojení hospodářských a sociálních zájmů se zájmy politickými, a proto se z nich stávali ekonomické i společenské elity města.¹⁵⁸ Toto přední postavení jim na přelomu 16. a 17. století narušil rozmach nových elit, které nevyrostaly na základech cechovních společenství, nýbrž na univerzitních znalostech opřených o „[...] *intelektuální dovednosti a byrokratický styl práce*.“¹⁵⁹

Pokud jde o cechovní společenství v Horažďovicích, i zde byly cechy velmi rozvinuté a bohaté. Při zkoumání berní ruly z roku 1654 jsme schopni nahlédnout do cechovního společenství v Horažďovicích, do toho, která řemesla zde měla zastoupení a v jakém počtu.¹⁶⁰ Na základě této berní ruly můžeme konstatovat, že se ve městě a v jeho

¹⁵⁴ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1741-1744, inv. č. A II 27.

¹⁵⁵ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 30.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 33.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 34.

¹⁶⁰ Řemeslníci, kteří jsou v berní rule zapsáni, nepatří všichni do Horažďovic, někteří spadají do přilehlých vsí. Proto jsou v berní rule rozlišeni dle místa jejich působnosti na *Horažďovice město, předměstí* a přilehlé vsi, tj. *Hliněný Újezd, Slatina* a *Svaté Pole*.

blízkém okolí nacházelo nejvíce řezníků. Dalšími hojně zastoupenými řemeslníky byli sládci, pekaři a hrnčíři.¹⁶¹

Přijetí do cechu bylo komplikované. Nejčastěji na svátek Božího těla¹⁶² připadala hlavní schůzka cechu, při níž se musel nový mistr „[...] *prokázati svými listy, důkazem poctivého splození, [...] neméně jako schopností v řemesle předložením mistrovského kusu.*“¹⁶³ To dokládá, že přijetí do cechu nebylo jednoduché; a pokud již byl mistr do cechu přijat, měl další povinnosti, mezi něž patřilo například to, aby se v roce přijetí oženil s „[...] *manželkou poctivou dobře a řádně splozenou [...]*“.¹⁶⁴

Úkolem ani cílem této práce není postihnout všechny cechy, které se v Horažďovicích nalézaly, jaká měla pravidla a kteří měšťané byli jejich členy.¹⁶⁵ Pozastavíme se však u cechů, jež souvisí s rodinami těch měšťanů, kteří jsou řazeni mezi městské elity (jedná se o rodiny Malkovských, Budeciů, Gregorů a Heritesů), a to proto, abychom přiblížili vedle jejich života osobního i jejich život společenský a jejich působení v řemesle.

3.2.1 Horažďovický cech řeznický

Řezníci v Českých zemích stáli na pomyslném vrcholu pyramidy prestiže zaměstnání spolu s pekaři.¹⁶⁶ Řeznictví bylo považováno za přední řemeslo, protože právě řezník zásoboval město masem; mezi jeho další úkoly patřila porážka velkého i drobného dobytka, uzení masa či výroba lojových svíček. Řezníci byli často součástí městských rad, a proto si také mohli vymoci zákaz, aby „[...] *se k stávajícím krámům nepřistavovalo nových.*“¹⁶⁷ Vedle

¹⁶¹ Antonín HAAS, *Berní rula 27*. Prácheňský kraj 1. Praha 1954, s. 223.

¹⁶² Jedná se o Slavnost Těla a Krve Páně, římskokatolický svátek, který se slavil po uplynutí jedenácti dnů od Božího hoďu svatodušního. Připadal na období mezi 21. květnem a 24. červnem.

¹⁶³ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 197.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 197.

¹⁶⁵ Tomu se poměrně podrobně věnuje právě Karel Němec v publikaci *Dějiny města Horažďovice* a vedle toho za tímto účelem vznikla bakalářská práce: Jakub HANÁČIK, *Hospodářské poměry v Horažďovicích v raném novověku*, bakalářská práce ZČU, Plzeň 2016.

¹⁶⁶ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 57.

¹⁶⁷ Zikmund WINTER, *Řemeslo a živnosti 16. věku v Čechách*, s. 652-653.

bohatých řezníků se ale ve městech samozřejmě nacházeli i ti, kteří zchudli¹⁶⁸ a měli dluhy za nezaplacený dobytek.¹⁶⁹

Cech řeznický¹⁷⁰ se těšil velké úctě i v Horažďovicích. Místní řezníci toho dokonce zneužívali a pokoušeli se získat ve městě jakýsi monopol na produkci masa, neboť si přivlastňovali právo chovu a obchodu s vepřovým dobytkem. Proti tomu obec protestovala a v roce 1680 vůči těmto nárokům, které řezníci vznášeli, vyslovila u vrchnosti svůj nesouhlas.¹⁷¹

Horažďovičtí bývali nespokojeni i s přístupem řezníků ke svému řemeslu, například 10. března 1708 byl řeznický cech „[...] *napomenut, aby na krámech prodávali řezníci dobré maso a nejlepší telata do měst pražských neprodávali.*“¹⁷²

Z roku 1731 se nám dochovaly artikule, jimiž se cech řídil.¹⁷³ Na prvním místě artikul je uvedena podmínka, podle níž může být učedník přijat do řeznického cechu pouze tehdy, doloží-li list o řádném zplození, citují: „*Předně synové a dcery kteří k tomuž řemeslu řeznickému od rodičů svých řádně a poctivě na svět zplozeni jsou, k tomuž řemeslu jako jiní právo mít mají, ale když by sobě pannu nebo vdovu za manželku přijal, a živnost jemu puštěna býti má [...]. Za druhé vdova po manželci svém pozůstalá těž k tomuž řemeslu řeznickému svému právo má [...].*“¹⁷⁴ Dále artikule obsahují následující: potomci řeznických mistrů se mohou tímto řemeslem živit, stejně tak manžel dcery nebo vdovy po řezníkovi a další^{175 176}.

23. listopadu 1739 byl v Horažďovicích pořízen soupis cechů včetně jejich příslušníků, jenž obsahuje i seznam věkem sešlých mistrů popřípadě vdov.¹⁷⁷

Soupis řeznického cechu byl podepsaný starším cechmistrem Janem Adamem Malkovským a mladším cechmistrem Františkem Segou. Z mistrů, kteří „*se vynacházejí*

¹⁶⁸ Zikmund Winter mezi příčiny hospodářského poklesu řezníka uvádí: 1. zásobování živým dobytkem nebylo organizováno; 2. stálé dohledy městské policie nad cenami; 3. jakýkoliv měšťan si mohl odchovat dobytče a nechat jej porazit; 4. přespolní řezníci, kteří se dostavovali na trhy; 5. židé, kteří měli dle práva vlastní masné krámy a výsek masa, ale jen pro židovské spotřebitele. (Zikmund WINTER, *Řemeslo a živnosti 16. věku v Čechách*, s. 655.)

¹⁶⁹ Zikmund WINTER, *Řemeslo a živnosti 16. věku v Čechách*, s. 654-655.

¹⁷⁰ Viz obrazová příloha č. 15: *Pečeť cechu řeznického.*

¹⁷¹ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 197.

¹⁷² Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

¹⁷³ Viz obrazová příloha č. 8: *Artikule cechu řeznického.*

¹⁷⁴ SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 15, evid. jedn. kar1.

¹⁷⁵ Více v cechovních artikulích, popřípadě je jejich výtah možno nalézt v díle Karla Němce *Dějiny města Horažďovice.*

¹⁷⁶ SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 15, evid. jedn. kar1.

¹⁷⁷ SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukl11.

při pokladnici a ve městě řemeslem se živí,“ je v soupisu jmenován Matěj Rabský, Vojtěch Herites, Ignatius Segá, Josef Herites, Matěj Herites, Matěj Malkovský mladší, Martin Malkovský, Jan Gregor, Filip Eliáš, Václav Radnický, Martin a Kašpar Rabští. K tomu jsou v soupisu jmenování mistři, kteří „*pro sešlost věku svou nebo chudobu řemesla nedělají nebo vdovy jsou,*“ a to je Florián Herites, Václav Herites, Jan starší Malkovský, Matěj Malkovský, Matěj Eliáš, Bartold Rabský, Václav Gregor, Václav Šlechta, Petr Štehl, Hendrich Čestinský; za vdovy je to Anna Segová, Barbora Gregorová, Judita Mottlová, Anna Mottlová, Anna Gregorová a Polyxena Malkovská.¹⁷⁸

Podle Karla Němce se v roce 1780 nacházelo v Horažďovicích patnáct řeznických mistrů s obchody a deset řezníků, kteří mohli porážet dobytek. Němec jmenuje následující řeznické rodiny: „*[...] Gregor Frant., Herytes Jan, [...] Herytes Antonín, Segá Jan, Segá Frant., Malkovský Karel, Malkovský Jakub, Matzner Jan, [...] Herytesova vdova a sirotci Záhořovi.*“¹⁷⁹

Není proto náhoda, že se na pomyslnou špičku pyramidy vyšplhaly i tři ze čtyř zkoumaných rodů, tj. rod Gregorů, Heritesů a Malkovských, kteří byli součástí cechu řeznického.

Rodiny, jež zkoumáme, v první čtvrtině 18. století řeznický cech zcela ovládaly. V roce 1700 byli zvoleni cechmistry Jan Malkovský a Václav Gregor. Martin Gregor byl zvolen cechmistrem řeznického cechu v rámci malé renovace roku 1708, 1711, 1712, 1714 a 1716. Ve třech z pěti letopočtů jej doprovázel taktéž jako cechmistr Václav Herites.

3.2.2 Horažďovický cech pekařský

Pekařský cech měl velmi blízko k mlynářskému cechu a naopak. Úkolem pekařů bylo zásobovat město chleby, žemlemi, koláči, preclíky, a vedle toho musel připravit „*[...] housce k Vánocům, svítky k postům, jidáše k Velikému pátku a jiné pečivo k rozmanitým svátkům.*“¹⁸⁰ I přesto ještě v patnáctém století nebyly počty pekařů v českých a moravských městech příliš vysoké, neboť si ještě hospodyně pekly pečivo samy.¹⁸¹ Cechy pekařské se začínají rozšiřovat až v šestnáctém století v řadě malých i nejmenších měst.¹⁸²

¹⁷⁸ SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.

¹⁷⁹ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 199.

¹⁸⁰ Zikmund WINTER, *Řemeslo a živnosti 16. věku v Čechách*, s. 645.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 645.

¹⁸² Tamtéž, s. 647.

Cech pekařský byl Karlem Němcem zařazen na místo třetího nejvýznamnějšího cechu v Horažďovicích (první byli již zmínění řezníci, druzí byli sladovníci).¹⁸³ Pekařský cech byl v Horažďovicích zastoupen do takové míry, že musel krajský úřad v roce 1781 stanovit počet mistrů pekařů na dvanáct.¹⁸⁴ Ke snahám o omezení počtu pekařů ve městě však docházelo již dříve, například v roce 1723 podal cech pekařský žádost, aby se do cechu přijímali pouze synové pekařských mistrů. Radní písař Samuel Václav Bušek nás seznamuje s tím, že žádost byla cechu schválena.¹⁸⁵

Pekaři byli pod drobnohledem horažďovického obyvatelstva i městské rady. Byli bedlivě hlídáni, aby výrobky neškodili obyvatelstvu a vedle toho procházely kontrolou také jejich prodejny, které byly mnohdy neupravené.¹⁸⁶ Svá práva si zároveň velmi střežili sami pekaři, jako například v roce 1758, kdy byla vedena stížnost na pekaře Karla Nigrína proto, že pekl chléb ve dnech, kdy neměl, a následně jej prodával v krámu pana Velenovského, čímž „[...] cechu pekařskému velkou škodu činí.“ Nakonec musel Karel Nigrín zaplatit pokutu 20 zl. a na dva týdny byl vsazen do vězení. Pan Velenovský nebyl nijak potrestán, a to díky svým zásluhám.¹⁸⁷

Soupis cechů, jenž se dochoval z první poloviny osmnáctého století a byl již výše zmíněn, obsahuje také seznam pekařských mistrů. Ten byl podepsán 18. listopadu 1739, a to starším cechmistrem Matějem Balíčkem a mladším cechmistrem Janem Petrem Velenovským.¹⁸⁸ Vedle obou zmíněných obsahuje jména dalších pekařů, například Matese Balíčka, Jana Segu, Josefa Nigrína, Josefa Trnku, Matese Beránka, vdovu Marinu Boudovou, Barboru Balíkovovou a další.¹⁸⁹

Cech pekařský zde zmiňujeme proto, že jeho součástí byla i rodina Budeciů, které se tato práce věnuje.

Dohledání členů rodu Budeciů v dokumentech patřících k pekařskému cechu bylo zprvu složité. Rodina Budeciů používala dvě verze svého příjmení, a to buď latinizovanou podobu jména Budecius, nebo českou podobu Bouda. To, že byli součástí cechu pekařského, nám pak dokazuje skutečnost, že v první čtvrtině 18. století byl sedmkrát za

¹⁸³ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 199-201.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 201-202.

¹⁸⁵ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1723-1724, inv. č. A II 22.

¹⁸⁶ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 201.

¹⁸⁷ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1757-1758, inv. č. A II 33.

¹⁸⁸ SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.

¹⁸⁹ Tamtéž.

sebou zvolen cechmistrem Karel Bouda. Pro roky 1700 a 1704 jej dokonce ve funkci jako druhý cechmistr doprovázel Martin Bouda.¹⁹⁰

Ačkoli v cechovním soupisu z roku 1739 chybí jakýkoliv člen z rodu Budecius, je zde jmenována vdova Marina Boudová¹⁹¹.¹⁹² S jistotou také víme, že na konci osmnáctého století byl členem pekařského cechu Josef Budecius¹⁹³. To nám dokládá jak zmínka Karla Němce, tak především Budeciův výuční tovaryšský¹⁹⁴ a mistrovský list, v němž je jako pekařský mistr zmiňován také jeho otec Martin Budecius. Dalším pramenem jsou i cechovní zápisy a účty, v nichž je mezi mistry Josef Budecius poprvé zmíněn jako člen cechu na shromáždění (čili hlavní schůzce) horažďovických pekařů ze dne 20. října 1787.¹⁹⁵

Vzhledem k tomu, že artikuly jednotlivých cechovních stanov byly velmi podobné, předpokládáme, že i cech pekařský požadoval potvrzení o řádném zplození. Takový zachovací list, který dokládá řádné zplození, se dochoval v Horažďovicích vícekrát, nás však zajímá zachovací list Josefa Samuela Budecia, jemuž se věnujeme podrobněji níže.¹⁹⁶

¹⁹⁰ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

¹⁹¹ Viz obrazová příloha č. 13: *Soupis členů cechu pekařského z roku 1739*.

¹⁹² SOKA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.

¹⁹³ Viz obrazová příloha č. 16: *Josef Budecius v zápisech a účtech cechu pekařského ze 17. listopadu 1789*.

¹⁹⁴ Viz obrazová příloha č. 17: *Tovaryšský list Josefa Budecia*.

¹⁹⁵ SOKA Klatovy, AF Cech pekařů a perníkářů Horažďovice. EL NAD 2185, inv. č. 4, evid. jedn. ukn3.

¹⁹⁶ Konkrétně v kapitole *Rod Budeciů*.

4. Elity ekonomické a politické

4.1 Měšťanstvo

Každý obyvatel města, který užíval zdejší měšťanské právo, vlastnil na území města nemovitost a podléhal místním nařízením, byl v raném novověku měšťanem. Vedle měšťanů ve městech sídlili duchovní správci a příslušníci církevních řádů, stály zde šlechtické domy a paláce, také zde vlastnili obydlí Židé nebo cizinci.¹⁹⁷ Městská pospolitost byla velmi pestrým uskupením osob, ať už z hlediska majetkového, profesního, sociálního, věkového či z hlediska vyznání.¹⁹⁸

Josef Hrdlička uvádí, že „[...] skupina měšťanů či měšťanek ale zdaleka nebyla v dlouhém období od sklonku první čtvrtiny 16. až do poloviny 18. století jedolitou vrstvou zcela shodných jedinců.“¹⁹⁹ V měšťanské společnosti je možné nalézt rysy, jimiž se měšťané odlišovali, ale zároveň i společné znaky. Jedním z těchto rysů, který je podobný vícero měšťanským rodům v Horažďovicích, je jejich povolání - příslušnost k řemeslu.

Společnost raně novověkého města spojovala sounáležitost měšťana se skupinou dalších osob, přičemž pro vyjádření vztahu měšťana k ostatním členům městské obce se stalo základním výrazem slovo susedství. Sousedy byli všichni měšťané jednoho města a stávali se jimi při narození, oficiálně až po dosažení plnoletosti.²⁰⁰

Měšťan byl členem světské (neduchovní) správy. Toto členství souviselo „[...] s jeho možností ovlivňovat svými názory rozhodnutí městské rady, která představovala nejvyšší samosprávný orgán ve městě.“²⁰¹ Vedle toho byl členem dalších společenství, například farního obvodu, čímž se určovala příslušnost ke kostelu ve městě, což souvisí s osobní i kolektivní reprezentací dané rodiny ve městě. Předmětem takové reprezentace se vedle náboženských desek, epitafních obrazů a soukromých kaplí staly i další předměty, například kostelní zvony, na jejichž pořízení daroval měšťan finanční obnos.²⁰² Doložit to může horažďovický případ z roku 1602, kdy (jak dokládá záznam

¹⁹⁷ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 139.

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 140.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 140.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 141.

²⁰¹ Tamtéž, s. 142.

²⁰² Tamtéž, s. 142.

z 22. června roku 1610)²⁰³ daroval zdejší měšťan Jan Florian Malkovský zvon kostelu sv. Jana Křtitele.

Vedle světských a církevních záležitostí se na vytváření identity měšťanů podílel i jejich vztah ke kolektivu v řemesle.²⁰⁴ Řemeslná výroba se ve městech nadále organizovala do cechů, které přesně vymezovaly zásady pro vstup nového člena, vztahy mezi mistry a učedníky, podmínky mistrovských zkoušek a další.²⁰⁵

Vedle všech výše zmíněných měšťanských seskupení se ve městě objevovaly i svazky, které neměly oficiální charakter. Nejčastěji na základě rodinných vazeb vznikaly svazky neoficiální, které byly nejčastěji upevňovány manželstvím, vedle toho například kmotrovstvím. Tyto neoficiální vazby jde nejspíše vysledovat u městských elit, jež užívaly „[...] právě těchto vztahů k upevnění dosaženého sociálního a případně i ekonomického nebo politického postavení. A naopak – uzavíráním sňatků s takovými elitami si často budovali kariéru aktivisté, kteří chtěli proniknout k městským špičkám.“²⁰⁶ To nám potvrzují i uzavřená manželství, která lze vysledovat u námi zkoumaných rodin, například mezi rodem Malkovských²⁰⁷ a Gregorů²⁰⁸, jež byly propojeny svazkem manželským 31. října 1694 mezi Annou Gregorovou a Matějem Malkovským, či 30. října 1737 svazkem manželským mezi Kateřinou Malkovskou a Janem Gregorem; dále došlo tím samým způsobem k propojení Malkovských s rodinou Segů²⁰⁹ či Radvanických²¹⁰, taktéž významných rodin.

Uzavřené manželství mělo vždy směřovat ke zplození potomků, neboť narozené dítě se stalo pokračovatelem rodu. Avšak každý rodič se nedožil dospělého věku svého dítěte, což bylo společné všem obyvatelům města, nejen elitám; a proto se na dítě myslelo již v prenatálním období a nenarozený potomek je často zmíněn v kšaftech, neboť „[...] i nenarozeným dětem se odkazovala část měšťanského majetku.“²¹¹ Měšťan musel myslet i na zaopatření dětí po své smrti a vyhlédnout si vhodného poručníka, jemuž do opatrovnických rukou svěřoval své děti a majetek. Za poručníka si rodiče nejčastěji zvolili svého pokrevního příbuzného, a pokud to nebylo možné, vybírali si za poručníky pro své

²⁰³ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 698, sign. K 1723.

²⁰⁴ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 144.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 144.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Viz podkapitola *Rod Malkovských*.

²⁰⁸ Viz podkapitola *Rod Gregorů*.

²⁰⁹ Tomuto rodu se však na stranách této práce nevěnujeme.

²¹⁰ Tomuto rodu se však na stranách této práce nevěnujeme.

²¹¹ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 156.

děti ty měšťany a měšťanky, kteří působili nejdůvěryhodněji, popřípadě zastávali nějaký důležitý úřad - Václav Bůžek uvádí: „*Jejich veřejná činnost ve městě byla současně zárukou, že nevztáhnout ruku na sirotčí majetek, což se v měšťanské společnosti vnímalo jako hrubý prohřešek proti dobrým mravům.*“²¹² I přesto vždy nebyl poručník vhodně zvolený, stačilo, aby si s dětmi neporozuměl a na světě byly spory, ke kterým došlo např. v rodině Radvanických. Sirotci vznesli na otčima Václava Gregora stížnost, že mrhá s penězi po matce,²¹³ a dokonce jej obvinili z matčiny vraždy.²¹⁴

4.2 Rodová sfragistika

Pečetě sloužily jako ochrana obsahu před porušením nepovolanými osobami nebo před falšováním, ověřovaly pravost písemnosti a souhlas majitele se zněním jejího obsahu a sloužily jako doklad pověření či posláni osoby, která se s ní prokázala.²¹⁵

Vedle šlechticů a kněží po pečetích zatoužili také měšťané. Mnoho z nich se již během středověku spokojilo se „*[...] známkami, sestavenými z písmen a jiných čar, ale zejména patriciové větších měst, kteří jednak mnoho pečeti, jednak se společensky blížili šlechtě, zatoužili po znacích.*“²¹⁶

Měšťanská pečeť bývala na rozdíl od té šlechtické mnohem prostší, současně ale nabízela podstatně širší škálu vyobrazených znamení. Měšťané také směli zanedbat pravidlo o kovu a barvě, používat přirozené barvy nebo do štítu vsadit své řemeslné náčiní „*[...] i několik různých jeho kusů, nebo jiný ve znacích nezvyklý obraz, také rodovou značku písmenového tvaru.*“²¹⁷

Symbolika pečetí je často tvořena obrazem jména pečetitele, s oblibou zachycuje jeho povolání; vedle toho existují pečeti, které „*[...] jsou nápisové nebo pouze monogramatické [...], jejichž obraz je někdy doplňován jednoduchým obrazem.*“²¹⁸ Pokud byl nakonec měšťan povýšen mezi skutečnou šlechtu, často to vedlo ke změně erbu, aby nebyly rozdíly s šlechtickými erby tak znatelné.²¹⁹

Rodová heraldika nebyla příliš složitá, neboť jeden rod měl vždy jeden erb; avšak výtvarné zpracování může být různé. Pokud jde o rodovou sfragistiku, tak její zkoumání je

²¹² Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 156.

²¹³ SOKA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 683, sign. K 1099.

²¹⁴ SOKA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 683, sign. K 1092.

²¹⁵ Karel MARÁZ, *Sfragistika*, MU: Brno, 2014, s. 10.

²¹⁶ Karel SCHWARZENBERG, *Heraldika*, s. 144.

²¹⁷ Tamtéž, s. 145.

²¹⁸ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989, s. 72.

²¹⁹ Karel SCHWARZENBERG, *Heraldika*, Praha 2007, s. 145.

už poněkud složitější. K objasnění, proč je rodová sfragistika pro bádání oborem náročnějším než heraldika, poslouží citace z díla Miroslava Milce: „*Co pečeť (a někdy i několik), to jedna osoba, provedení vždy jiné, jen základní prvek erbu je vždy stejný.*“²²⁰ Znamení na pečetích nešlechticů byla většinou jen osobními znameními, „[...] *kterých vystřídala určitá osoba několik za svého života a která její potomci buď opouštěli, nebo si je dále jen upravovali.*“²²¹

Pečeť se stala ztotožněním moci a bohatství, postupem času její účel nabýval na významu praktickém. Stvrzovala rozhodnutí jednotlivce a tato rozhodnutí ověřovala.²²² A v neposlední řadě: pečetidlo se stalo neodmyslitelnou součástí feudálního života. S pomocí pečetí mohli řemeslníci stvrzovat své obchody, dále svatební smlouvy, závěti a další důležité listiny.²²³ Jarmila Krejčíková a Tomáš Krejčík dodávají, že v šestnáctém století bylo městské obyvatelstvo pečetěmi již „nasyceno“, a že v následujících obdobích „[...] *se již udržuje pečetění přibližně na stejné úrovni až do poloviny 19. století, kdy užívání pečetí povolna mizí.*“²²⁴

Jak je vidno, pečetí byly součástí identity každého měšťana, a staly se tak nepostradatelným prvkem jeho řemesla, ale také jeho samotné osobnosti. Proto jsou v této práci vyobrazeny i jednotlivé pečetí, které se ve Státním oblastním archivu v Klatovech dochovaly. Jedná se o pečetí, jež se zachovaly ve vosku²²⁵, a proto neznáme jejich původní barvy, ale jak bylo již výše předesláno, měšťané nepokládali za důležité dodržovat všeobecně platná heraldická pravidla. Z té příčiny se můžeme domnívat, že na těchto pečetích neplatila pravidla barva na kov a opačně, a tedy bylo na nich využíváno i pokládání barvy na barvu či kovu na kov.

Předložené pečetí nám budou například schopny potvrdit to, že na jednotlivých pečetích bylo možné spatřit znázorněné povolání majitele^{226, 227}.

²²⁰ Miroslav MILEC, *Rodové pečetě*, Brno 2011, s. 3.

²²¹ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, s. 72.

²²² Miroslav MILEC, *Rodové pečetě*, s. 7.

²²³ Miroslav MILEC, *Měšťanské, úřednické a řemeslnické pečetě a merky*, Brno 2013, s. 5.

²²⁴ Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, s. 72.

²²⁵ Pečetí, o které jsou jednotlivé rody doplněny, byly otisknuty do červeného vosku. To však s výjimkou jedné pečetí, která patřila Janovi Heritesovi (a dalších dvou patřících Jan Rábskému a Václavovi Pankráčovi Kozelskému). Pečetí jsou popraskané a špatně čitelné, proto nelze určit, která z nich patřila Janovi Heritesovi. Viz obrazová příloha č. 14: *Pečetí Jana Heritese, Jana Rábského a Václava Pankráče Kozelského.*

²²⁶ Tak například u Martina Boudy, o němž více v kapitole *Rod Budeců*.

²²⁷ Miroslav MILEC, *Měšťanské, úřednické a řemeslnické pečetě a merky*, s. 5.

4.3 Rod Budeciů

Členové rodu Budeciů patřili k horažďovickému cechu pekařskému. Rodina Budeciů nesla původně jméno Bouda, někteří její členové si své příjmení latinizovali do podoby Budecius. Václav Novák ve svém článku *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách* uvádí, že Kozák pochází z patricijské rodiny, jež byla příbuzná „s rodem Boudův neboli Budeciův“.²²⁸ Nebyly nalezeny jiné zdroje, které by tento fakt pevněji dokládaly. Naši domněnku potvrzují matriční záznamy, v nichž někteří členové tohoto rozvětveného rodu vystupují pod jménem Budecius i Bouda, například dne 9. října 1691 byla pokřtěna dcera Tomáše Ignacia Boudy (B13) a jeho manželky Anny.²²⁹ O tři roky později, 18. března 1694, byla pokřtěna dcera Barbora, jejímž otcem byl Tomáš Ignacius Budecius a matkou byla manželka Anna.²³⁰ První z dcer Tomáše Ignacia Budecia a manželky Anny byla pokřtěna jako Boudová, druhá získala při křtu jméno Budeciová.

Nejstarší prameny zmiňují Karla Boudu (B1) a Václava Boudu (B2). S Karlem Boudou se setkáváme jak v matričních knihách, tak v manuálu purkmistrovském z let 1634-1646. Starší zmínka o Karlu Boudovi pochází z 23. srpna 1636 z manuálu purkmistrovského, kdy byl urovnán spor mezi Karlem Boudou a Mikolášem Jelínkem, „[...] kterého Bouda zbil tak, že nemohl péci, musel mu zaplatit bolestné 4 zl. a podáním ruky si odpustiti.“²³¹ Karel Bouda se do konfliktu se zákonem dostával opakovaně, neboť 31. června 1641 byl vsazen do vězení „[...] jdouc v noci opilý po ulici křikem urážel radní.“²³²

Dle matriční knihy narozených z let 1642-1658 se Karlu Boudovi (B1) a jeho manželce Anně v červnu 1643 narodil syn Karel Daniel (B3).²³³ Karel byl pravděpodobně dvakrát ženatý, což usuzujeme na základě dalšího záznamu z téže matriční knihy, kdy se mu v roce 1653 narodila dcera Ludmila (B4), jejíž matkou byla Mařena.²³⁴

²²⁸ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, Časopis Musea Království českého 89, 1915, s. 8-15. s. 9.

²²⁹ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), s. 16.

²³⁰ Tamtéž, s. 24.

²³¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1634-1646, inv. č. A II 10.

²³² Tamtéž.

²³³ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 01 (1642-1658), s. 14.

²³⁴ Tamtéž, s. 19.

Václav Bouda (B2) je taktéž zmíněn v manuálu purkmistrovském, a to z 8. března 1641, kdy se dostal do vězení spolu s Jiřím Šípkem za to, že nechtěli „[...]brát k pečení bílé mouky z panského mlýna.“²³⁵

Karel Bouda (B1) je ještě jednou zmíněn, a to v seznamu měšťanů z 12. srpna 1686, kteří vlastní potahy. Karel Bouda byl vlastníkem dvou koní. Vedle něj je zde uveden také Martin Bouda (B5), jenž vlastnil dva voly.²³⁶ Martin Bouda svůj majetek velmi rozmnožil, neboť v roce 1715 disponoval částkou 100 zl., za níž si koupil dědinu od p. Kateřiny Rábské „[...] ležící podle cesty Sviratské aneb silnice jdoucí ku Praze.“ Ta měla rozlohu pod deset strychů.²³⁷

Horažďovický měšťan Samuel Václav Budecius²³⁸ (B6) je také zmíněn v matriční knize z let 1642-1658, a to z července 1653, kdy se mu a jeho manželce Marii narodila dcera Alžběta. Vzhledem k chybějícím matričním záznamům z pozdější doby se o jeho dalších potomcích dozvídáme až z jeho testamentu a z purkmistrovských register. Samuel Václav měl se svou druhou manželkou Juditu deset potomků, z toho sedm synů, a to Karla (B7), Hynka (B8), Daniela (B9), Floriána (B10), Jana Samuela (B11), Norberta (B12) a Tomáše Ignacia (B13).

Když Horažďovice v roce 1681 zasáhla morová epidemie, nevyhnula ani Budeciovým, a právě synové Samuela Václava Budecia, Karel a Norbert, 14. března 1681 „[...] před magistrátem přísahali, že v době moru, když jejich matka Judita doma zemřela a oni nesměli na dlouhou dobu opustit dům, ani jejich čeládka, že ve dvoře na předměstí žádné obilí ke svému zpeněžení mlátit nedali, ovce žádné neprodali, ani k jiným lidem neuschovali, což by na újmu jejich nezletilým bratrům a sestrám býti mohlo, dále že z pozůstalého majetku, jak ve zlatě, dukátek, tolarech a jejich stříbrných mincích a ve stříbře nic neutratili ani neuschovali či zakopali; mimo toho co při moru uzavřeni v domě na potravu vydali.“²³⁹

Karel Budecius (B7) se stal v následujících letech významným pokračovatelem rodu, v roce 1721 byl primasem a již předtím zastával důležité posty, například v roce 1693 byl hejtmanem jedné z horažďovických čtvrtí. S manželkou Magdalenou Šrobovou,

²³⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 01 (1642-1658), 19.

²³⁶ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1681-1691, inv. č. A II 14.

²³⁷ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

²³⁸ Viz obrazová příloha č. 2 *Rodokmen Samuela Václava Budecia a jeho potomků*.

²³⁹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1681-1691, inv. č. A II 14.

s níž se oženil 18. listopadu 1681, měl celkem sedm dětí. Dcery Annu Rozinu²⁴⁰, Barbora Justýnu²⁴¹, která se dožila pouze čtvrt roku²⁴², Rozinu Eleonoru²⁴³, Rozinu Justýnu²⁴⁴, Alžbětu Juditu²⁴⁵, která však o čtyři měsíce později zemřela²⁴⁶ na psotník²⁴⁷, Veroniku²⁴⁸, Juditu Alžbětu²⁴⁹, Ludmilu Kateřinu²⁵⁰ a syny Josefa Samuela (B14)²⁵¹, Kašpara Melichara Baltazara (B15)²⁵² a Samuela Matěje (B16)²⁵³ a Karla Františka (B17)²⁵⁴.

Dne 9. srpna 1708 vznikla zachovací listina, kterou vystavili radní města Horažďovice pro Josefa Samuela Budecia (B14), syna Karla Budecia (B7), v níž za přítomnosti svědků stvrzují, že je manželským potomkem: „*Známo činíme tímto listem naším, že jest přední vstoupil do plné rady slovatný muž pan Karel Budecius, soused a spolu radní náš nás za to z uctivosti žádaje, abychom synu jeho Josefovi Samuelovi, o poctivém z lože manželské, s paní Magdalenou manželkou jeho na tento svět řádném zplození listinné vysvědčení zachovací pod pečeti naší městskou vzdali, a jej dle privilegia a nadání obci Horažďovice uděleného z Jurisdictioni naší propustiti odporní nebyli. Jakož pak k té potřebě představil jest před naše slovatné muže pana Šimona Velenovského, Jakuba Radvanického a paní Veroniku Hagenovou, měšťané téhož města Horažďovice, kteřížto jako kmotrové k své vůli a k dobrému svědomí vysvědčili, že nahoře jmenovaný Josef Samuel Budecius syn z rodičovského lože jich řádně zplozen, až i křtu svatého skrze svoji ctihodného a vysoce váženého pana patera Christophera Adamovského, ten čas*

²⁴⁰ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 51.

²⁴¹ Tamtéž, s. 66.

²⁴² Tamtéž, s. 105.

²⁴³ Tamtéž, s. 82.

²⁴⁴ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 23.

²⁴⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99, s. 32.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 97.

²⁴⁷ V minulosti nejčastější příčina úmrtí dětí v kojeneckém a dětském věku, která se projevovala záškuby a svalovými křečemi a posléze vedla k smrti, především pak z důvodu křečí dýchacího svalstva. Psotník byl zapříčiněn mnoha faktory, např. nedonošenost dítěte a s tím související mozkové poruchy, případně špatná výživa, zejm. nedostatek tekutin, či křeče v důsledku horečnatého stavu. (LUTONSKÝ, Boleslav a ČERNÝ, Jaroslav. Latinsko-německo-český slovník nemocí, úrazů a příčin smrti a výrazů s nimi souvisejících (nejen) pro genealogy. Praha: Ringier ČR, 1995. 246 s. s. 153.)

²⁴⁸ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 39.

²⁴⁹ Tamtéž, s. 53.

²⁵⁰ Tamtéž, s. 60.

²⁵¹ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 59.

²⁵² Tamtéž, s. 71.

²⁵³ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 12.

²⁵⁴ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 25.

*faráře našeho, v chrámu pana Svatých milých apoštolů Petra a Pavla, zde na městě, v létu páně 1684 dne [?] März, jest dosáhl.*²⁵⁵

Karlův bratr Tomáš Ignatius Budecius (B13) byl dvakrát ženatý. První manželku Annu Ludmilu Velenovskou, dceru pekaře Šimona Velenovského, si vzal 17. října 1690. Měli spolu tři dcery, jmenovitě Annu Justýnu²⁵⁶, Barboru²⁵⁷ a Magdalenu²⁵⁸. S druhou manželkou Kateřinou Barborou Söntranz, s níž se oženil 14. listopadu 1700, měl celkem jedenáct potomků, z nichž byly dcery Rozina²⁵⁹, Barbora Kateřina²⁶⁰, Bernardina²⁶¹ a Barbora Terezie²⁶² a synové Bernard (B19)²⁶³, Antonín Ignatius (B20)²⁶⁴, Josef Karel (B21)²⁶⁵, František Karel (B22)²⁶⁶, Bernard Jan Xaverius (B23)²⁶⁷, Šimon Tomáš Josef (B24)²⁶⁸ a Samuel Josef Ignatius (B25)²⁶⁹.

Bernard Budecius (B19) se 13. ledna 1748 oženil s Kateřinou Jiříčkovou. Měli spolu, stejně jako jeho předci, mnoho potomků; celkem tři dcery (Annu Marii, Kláru Kateřinu, Annu Magdalenu)²⁷⁰ a čtyři syny: Ignatia Josefa (B26)²⁷¹, Jana Františka (B27)²⁷², Josefa Samuela (B28)²⁷³ a Tomáše Ignatia Antonína Bernarda (B29)²⁷⁴.

O Václavu Boudovi²⁷⁵ (B2), který je zmíněn v úvodu, toho příliš nevíme. Není známo, kterou horažďovickou měšťanku si vzal za ženu. Víme však, že měl syna Martina Boudu (B5), který se 19. listopadu 1677 oženil s Rozinou Kyslíkovou. Novomanželé založili rodinu, která se brzy velmi rozrostla. Měli spolu šest dětí, přičemž prvorozeným byl Václav Budecius (B30), jenž se narodil v roce 1678. Do rodiny přibýly dcery

²⁵⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 44, sign. A XV 362.

²⁵⁶ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 16

²⁵⁷ Tamtéž, s. 24.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 41.

²⁵⁹ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 14.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 22.

²⁶¹ Tamtéž, s. 45.

²⁶² Tamtéž, s. 54.

²⁶³ Tamtéž, s. 10.

²⁶⁴ Tamtéž, s. 30.

²⁶⁵ Tamtéž, s. 62.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 68.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 79.

²⁶⁸ Tamtéž, s. 87.

²⁶⁹ Tamtéž, s. 95.

²⁷⁰ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283. s. 18, 28, 36.

²⁷¹ Tamtéž, s. 8.

²⁷² Tamtéž, s. 52.

²⁷³ Tamtéž, s. 68.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 83.

²⁷⁵ Viz obrazová příloha č. 1: Rodokmen Václava Boudy a jeho potomků.

Alžběta²⁷⁶, Barbora²⁷⁷, Dorota²⁷⁸, Kateřina²⁷⁹ a Dorota Veronika²⁸⁰ a posledním potomkem se stal Martin František Bouda (B31)²⁸¹, jenž se 28. ledna 1709 oženil s Marinou Barborou Rábskou a stal se tak hlavním pokračovatelem linie Václava Boudy.

Martin František Bouda (B31) měl s Marinou pouze čtyři potomky, dvě dcery (Rozinu Barboru, Annu Rosalii)²⁸² a dva syny, Karla (B32)²⁸³ a Martina Josefa (B33)²⁸⁴. Mladší Martin Josef však zajistil jisté pokračování rodu svatbou s Annou Marií Sipíčkovou, s níž měl dvanáct potomků.

Budeciové, chcete-li Boudové, zasahovali i do chodu města po stránce administrativní. 13. ledna 1667, kdy jmenoval hrabě Ignác ze Šternberka novou konšelskou radu, se stal jedním z městských konšelů Samuel Václav Budecius (B6); mezi dalšími to byl Jan Herites, Matěj Gregor, Jan st. Malkovský.²⁸⁵ Například během renovace městské rady z 31. března 1693 byl jedním z konšelů zvolen Karel Bouda (B7), primátorem byl Matěj Gregor.²⁸⁶ Složení této rady bylo brzy na to upraveno, a to již 7. května 1693, kdy byl primátorem namísto Matěje Gregora zvolen Bartoloměj Sega; Karel Bouda na svém místě v radě setrval.²⁸⁷

Během renovace rady pro období 1700-1704 se jejími členy stali Karel Bouda (B7) a Martin Bouda, na místo rychtáře dosadil Václav Vojtěch hrabě ze Šternberka Ignatiuse Budecia.²⁸⁸ Karel Bouda si své místo mezi konšely podržel i během renovace z 25. října 1708 za působení Jaroslava Floriána Švihovského. K tomu si vysloužil ještě další ctihodné funkce, stal se opatrovníkem chrámu sv. Jana Křtitele, školním inspektorem,

²⁷⁶ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 37.

²⁷⁷ Tamtéž, s. 46.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 62.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 65.

²⁸⁰ Tamtéž, s. 66.

²⁸¹ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 73.

²⁸² SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 55, 81.

²⁸³ Tamtéž, s. 46.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 100.

²⁸⁵ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv. č. A II 11.

²⁸⁶ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Výpisy z manuálu purkmistrovského 1693-1694, inv. č. A II 16.

²⁸⁷ Tamtéž.

²⁸⁸ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1700-1704.

„inspektorem všech poctivých pořádků řemeslnických“ a v neposlední řadě spolu s Matějem Korvínem cechmistrem pekařského cechu.²⁸⁹

O necelé půl století později, kdy prováděla renovaci městské rady již kněžna Eleonora z Mansfeldu, však nikdo z rodu Budeciů místo v radě nezískal. Nadále však byli jejími členy Malkovští, také Josef František Gregor jako syndikus^{290 291}.

Budeciové se také podíleli na rozvoji města. Například Josef Budecius ve své závěti z roku 1732 odkázal 40 zl. chrámu sv. Petra a Pavla, z nichž měly být financovány klekací stolice, dále odkázal „ [...] 20 zl. k oltáři blahoslaveném a neposkvrněném počtí P. Marie, má se za to koupit baldachýn, k oltáři sv. Barbory 5 zl. [...]“. K tomu všemu nakonec ještě přidal 40 zl. škole na opravu oken a stropu.²⁹²

4.3.1 Rodové znaky Budeciů

4.3.1.1 Pečeť Samuela Václava Budecia

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 2. listopadu 1679 je přitíštěna k testamentu Samuela Václava Budecia.²⁹³

Rozměry: 1x1 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť v centru pečetního pole se nalézají lilie obklopená rozvaleninami, v horní části jsou umístěny iniciály majitele Samuela Václava Budecia v poli polygonálního tvaru.

²⁸⁹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

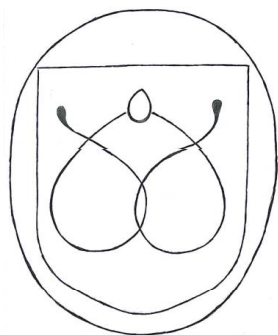
²⁹⁰ Syndikus (nebo syndik) byl úředník, který obstarával agendu úřadu, zejména obecního.

²⁹¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 26.

²⁹² Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

²⁹³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2299.

4.3.1.2 Pečeť Martina Boudy

Kresba autorka

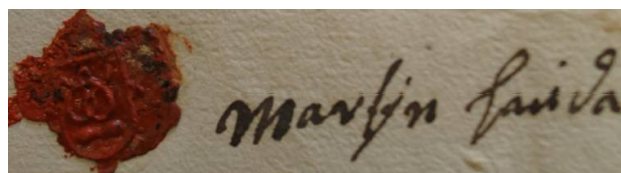

Foto autorka

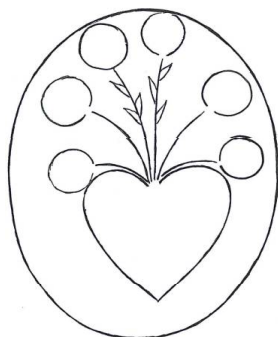
Pečeť pocházející z 12. července 1720 je přitištěna u dokumentu k vyrovnání podílu majetku po matce Anny Strobeliusové otcem Hynkem Boudou.²⁹⁴

Rozměry: 0,8x1,1 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je calta²⁹⁵ v poli tvaru pozdně gotických štítů. Calta znázorňuje majitelovu příslušnost k pekařskému cechu.

4.3.1.3 Pečeť Tomáše Ignacia Budecia

Kresba autorka

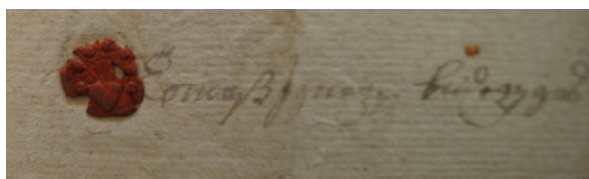

Foto autorka

Pečeť pocházející z 2. května 1734 je přitištěna k testamentu Tomáše Ignacia Budecia.²⁹⁶

Rozměry: 1,3x1,3 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je rozkvetlé srdce.

²⁹⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2327.

²⁹⁵ Calta je druh koláčů, vdolek, placka.

²⁹⁶ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2347.

4.4 Rod Gregorů

Rodina Gregorů příslušela k cechu řeznickému. O jejích členech se zprvu nejvíce dozvídáme z matričních knih. Nejstarší matriční záznamy pro roky 1642 až 1658 nás seznamují s Jiřím Gregorem (G1)²⁹⁷ a jeho manželkou Ludmilou, kterým se v roce 1652 narodila dcera Dorota²⁹⁸ a o čtyři roky později se jim narodil syn Martin²⁹⁹. Další matriční kniha z let 1668 až 1689 uvádí zejména sourozence Samuela Gregora (G4) a Matěje Gregora (G3).

V rámci zkoumání pramenů, které se týkají nadace Jana Augustina Gregora (G3), se dozvídáme, že měl další čtyři bratry, a to Samuela (G4), Martina (G5), Matěje (G6) a Václava (G7). Tyto údaje pak doplňuje rodokmen³⁰⁰, jež se zachoval z roku 1884, na jehož základě lze s jistotou určit, že dvěma ze čtyř bratrů Jana Augustina byli Jiří Josef Gregor (G8) a Matěj Gregor (G6). Jejich společným otcem byl Matěj Gregor (G2)³⁰¹.

Při práci s prameny se ještě dozvídáme o Matějových vrstevnících: o výše zmíněném Jiřím Gregorovi (G1), jehož syn Václav Gregor (G9) byl uznávaným měšťanem, a o Janu Gregorovi starším (G10), s nímž se seznamujeme pouze prostřednictvím několika střípků o jeho synovi Janu Gregorovi mladším (G11). Jak byli tito vrstevníci příbuzní, se nám nepodařilo prokázat vzhledem k absenci matričních záznamů.

Samueli Gregorovi (G4) se v roce 1669 narodil syn Matěj Ignatius (G12), jehož matkou byla jistá Zuzana, o níž víme pouze to, že zemřela v březnu 1686.³⁰² Samuel Gregor se v roce 1687 opětovně oženil, a to se Zuzanou, rozenou Hlasitou, za přítomnosti rychtáře Šimona Velenovského, purkmistra Jiříka Camilla, primátora Matěje Gregora a dalších.³⁰³

Matěj Gregor (G6), kolem roku 1667 radní, v letech 1674, 1676, 1686, 1693 a 1695 primátor, v roce 1689 školní inspektor, měl s manželkou Marií³⁰⁴ dcery Dorotu Alžbětu³⁰⁵,

²⁹⁷ Viz obrazová příloha č. 3: *Rodokmen Jiřího Gregora a jeho potomků*.

²⁹⁸ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 01 (1642-1658), fol. 1-57. s. 35.

²⁹⁹ Tamtéž, s. 48.

³⁰⁰ Vznikl na základě požadavků Karla a Jaromíra Žákových a Ferdinanda Skálly na udělení nadace Jiřího Josefa Gregora.

³⁰¹ Viz obrazová příloha č. 4: *Rodokmen Matěje Gregora a jeho potomků*.

³⁰² SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 105.

³⁰³ Tamtéž, s. 137.

³⁰⁴ V matričních záznamech uváděna jako Marijenka nebo Mařenka.

Annou³⁰⁶, Ludmilu³⁰⁷ a syny Františka (G13)³⁰⁸ a Martina Antonína (G14).³⁰⁹ Jeho dcera Anna (G15) se provdala do rodiny Malkovských, spolu měli mužského potomka Matěje Malkovského.³¹⁰ Dále lze s určitostí říci, že měl ještě syna Jiřího (G16), který zemřel ve věku patnácti let,³¹¹ a že se mu také narodila dvojčata (G17), která zemřela po křtu.³¹² Manželka Marie zemřela v roce 1681.³¹³ V roce 1685 se oženil podruhé, a to s dcerou Jiřího Benedky Dorotou, tou dobou ještě měšťana z Nepomuku.³¹⁴ Matěj Gregor zemřel 26. února 1695 ve funkci primase.³¹⁵

Jeho syn Martin Antonín Gregor (G14) se 5. října 1698 oženil s Annou Terezií Brázdovou.³¹⁶ První potomek se manželům narodil až v roce 1704, a to dcera Ludmila.³¹⁷ Dále měli syna Františka Josefa (G15)³¹⁸, dceru Marii Magdalénu³¹⁹ Martin si v roce 1704, 1708 a 1711 získal místo v malé radě. Místo ve velké radě coby konšela mu bylo dopřáno až v roce 1712, a podržel si ho pro roky 1714 a 1716.

Druhý syn Matěje Gregora (G2) Jan Augustin Gregor (G3) je jedním z nadátorů gregorovské nadace³²⁰. Známy je ale také proto, že 17. února 1668 přijela do Horažďovic komise, která řešila spor mezi městem a vrchností, protože Jan Augustin u Šternberků nenastoupil do panské služby. Komisi tvořili šlechtici Beneš Hroznata z Vrtby a rytíř Jan Voldřich Malovec z Chejnova a Vírtenberka. Stížnost vedlo město vůči hraběti Šternberkovi, který „[...] *skrze nepřijetí služby od milosti milostivě [oferírované] jemu, že nám celé obci pivovar i všechny svobody i životnosti městské stavěné byly [...].*“ Komise

³⁰⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 7.

³⁰⁶ Tamtéž, s. 13.

³⁰⁷ Tamtéž, s. 24.

³⁰⁸ Tamtéž, s. 29.

³⁰⁹ Tamtéž, s. 38.

³¹⁰ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D 82.

³¹¹ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 97.

³¹² Tamtéž, s. 98.

³¹³ Tamtéž, s. 98.

³¹⁴ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 134.

³¹⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 92.

³¹⁶ Tamtéž, s. 81.

³¹⁷ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 16.

³¹⁸ Tamtéž, s. 44.

³¹⁹ Tamtéž, s. 57.

³²⁰ K této nadaci více v podkapitole *Gregorovská nadace*.

rozhodla o vrácení všech zadržovaných práv s tím, že z každé obecní i sousedské várky piva odvede poplatek 10 kr.³²¹

Dále se seznamujeme s osobou Václava Gregora (G9), synem zemřelého Jiřího Gregora (G1) (někdejší primas) a jeho manželky Ludmily, o kterých jsme se již zmínili v úvodu této kapitoly. Ten však nebyl sourozencem výše zmíněných příslušníků rodu Gregorů, neboť jeho otcem byl právě Jiří Gregor, o němž se dozvídáme pouze na základě zápisu o Václavově svatbě, k níž došlo 27. listopadu 1686, kdy se oženil s Kateřinou Radvanickou, vdovou po Jakubovi Radvanickém^{322, 323}. Následujícího roku se jim v červnu narodila dcera Magdalena Anna³²⁴, dále spolu měli syna Jiřího (G18)³²⁵. Kateřina Radvanická zemřela 29. dubna 1694, přičemž záhy po její smrti se rozhořel spor mezi Václavem Gregorem a sirotky po Kateřině Radvanické ve věci dědictví.

Václav Gregor se 30. ledna 1695 oženil s Barborou Kratochvílovou. Měli spolu celkem sedm potomků, jmenovitě dceru Annu Barboru³²⁶, Rozinu³²⁷, Barboru³²⁸, syny Františka Ignatiuse (G19)³²⁹, Karla (G20)³³⁰, Václava (G21)³³¹, Jana (G22)³³². Václav Gregor působil jako školní inspektor, konšel a také byl jedním z českých literátů (pro rok 1700), místo ve velké radě si podržel i za rok 1704. Ještě v roce 1708 působil v malé radě.

Václav v srpnu 1708 požádal městskou radu o pomoc při koupit breviáře pro syna, který vstoupil do řádu sv. Františka. Ten od něj požaduje zaplatit 50 zl. a koupí nového breviáře pro syna. Obec si vyžádala dva strychy ječmene, jeden sud piva a na oplátku mu věnovala 20 zl. na breviář.³³³

³²¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv.č. A II 11.

³²² Ten zemřel 8. ledna 1685, v té době zastával funkci konšela, školního oficiála a varhaníka. SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 103.

³²³ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. s. 136.

³²⁴ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141., s. 74.

³²⁵ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 7.

³²⁶ Tamtéž, s. 49.

³²⁷ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 9.

³²⁸ Tamtéž, s. 41.

³²⁹ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. s. 56.

³³⁰ SOA Plzeň, Sbírká matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 13.

³³¹ Tamtéž, s. 19.

³³² Tamtéž, s. 26.

³³³ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Po jeho synovi Františku Ignatiusovi (G19) se v Manuálu radním města Horažďovice z roku 1749 dochoval soupis inventáře po nebožtíkovi, který obsahoval množství obrazů (např. obraz sv. Jana Nepomuckého na plátně, sv. Václava se sv. Ludmilou, obraz sv. Rochuse a sv. Sebestiána, obraz sv. Jana Nepomuckého v řezbářském rámu, obraz sv. Václava s přízviskem „starožitnej“ a další), dále dvě lavice okolo kamen, klekadlo se zámkem, almárku ve zdi, sedm talířů a dvě mísy, mandal a truhlu na obilí, kotel prací na tři vědra, plech na vdolky, starou postel s nebesy a další.³³⁴

Jan Gregor (G22), syn Václava Gregora, se 30. října 1737 oženil s Kateřinou rozenou Malkovskou, dcerou Jana Malkovského.³³⁵ V roce 1739 se jim narodila dcera Rozalie³³⁶ a další potomci následovali, dcera Anna³³⁷ a dcera Dorota, synové Jan (G23)³³⁸, Václav František (G24)³³⁹, František Tomáš (G25)³⁴⁰ a Filip Jakub (G26)³⁴¹.

Barbora Gregorová, vdova po Václavovi Gregorovi, byla zjevně velmi činnou měšťankou. 31. ledna 1719 mezi sedmou a osmou hodinou večer propukl požár v domě Judity Mottlové, který se záhy rozšířil na domy Doroty Hladíkové, Maxmiliána Strobelia a Antonína Valkera. Tentýž večer se však „[...] hodně lidí sešlo u Barbory Gregorové a z druhé strany u pana Antonína Segy,“ kteří oheň zastavili.³⁴² Barbora Gregorová měla škodu 30 zl. na krovech, přičemž jí bylo písařem přiřknuto přízvisko „chudá vdova“.³⁴³

Barbora Gregorová podala 7. května 1722 stížnost na Václava Šlechtu kvůli škodě, kterou jí způsobuje na poli, když přes ně ze svého pole vozí lámaný vápenný kámen. Šlechta se vůči B. Gregorové zavázal tím, že „[...] ujetou cestu své čtyři vozy mrvy naveze, zoře a uvláčí.“³⁴⁴

³³⁴ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál radní města Horažďovic 1748-1750, inv. č. A II 29.

³³⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 310.

³³⁶ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 166.

³³⁷ Tamtéž, s. 171.

³³⁸ Tamtéž, s. 177.

³³⁹ Tamtéž, s. 266.

³⁴⁰ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283. s. 8.

³⁴¹ Tamtéž, s. 17.

³⁴² Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1719-1723, inv. č. A II 21.

³⁴³ Tamtéž.

³⁴⁴ Tamtéž.

Václav Gregor mladší (G21), syn Václava Gregora, se 16. ledna 1731 oženil s Veronikou Balíčkovou³⁴⁵ a záhy na to se jim narodil první potomek Václav Karel (G27).³⁴⁶ O rok později, tedy roku 1732, přišla na svět dcera Marie Kateřina³⁴⁷, dále měli dcery Veroniku Dorotu³⁴⁸, Annu³⁴⁹, Magdalenu³⁵⁰, Kateřinu Barboru³⁵¹, Dorotu Ludmilu³⁵², Dorotu Filipinu³⁵³ a syny Karla Tomáše (G28)³⁵⁴, Františka Ignatiuse (G29)³⁵⁵, Vojtěcha Václava (G30)³⁵⁶, Martina Stanislava (G31)³⁵⁷ a Václava Ignatiuse (G32)³⁵⁸.

O Martinovi Gregorovi (G33), synovi Jiřího Gregora (G1) a Ludmily, který se narodil v roce 1656, se dozvídáme z Manuálu písaře radního Samuela Buška v souvislosti s jeho stížností z 2. ledna 1725. Martin Gregor, tou dobou primátor, si stěžoval na vojáky, kteří mu nadávali před jeho domem. Jejich roztržka vyvrcholila ve fyzické napadení primátora, jehož následně manželka a dcera, které za ním vyběhly z domu, uzamkly v domě. Vojáci poté tloukli na dveře.³⁵⁹ Martin Gregor ve svých stížnostech neustal ani v roce 1726, kdy si stěžoval na měšťana Ignatiuse Trusku, protože jej urazil.³⁶⁰ Ve své primátorské funkci setrval až do roku 1731.³⁶¹

Jan Gregor (G34) mladší, syn Jana Gregora st. (G10), v březnu 1664 prodal dům Václavu Maškovi, který se nacházel mezi domem Václava Průchy a městskou brankou za 61 zl. a 40 kr.³⁶²

Z 24. září 1673 se dochovala kupní smlouva mezi Janem Gregorem a Petrem Madotou, kterou Jan Gregor prodal kus pole i s paloučkem za 35 zl.³⁶³ O tři roky později

³⁴⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 301.

³⁴⁶ Tamtéž, s. 134.

³⁴⁷ Tamtéž, s. 138.

³⁴⁸ Tamtéž, s. 147.

³⁴⁹ Tamtéž, s. 154.

³⁵⁰ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 161.

³⁵¹ Tamtéž, s. 175.

³⁵² SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 182.

³⁵³ Tamtéž, s. 264.

³⁵⁴ Tamtéž, s. 167.

³⁵⁵ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. s. 179.

³⁵⁶ Tamtéž, s. 254.

³⁵⁷ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283. s. 8.

³⁵⁸ Tamtéž, s. 28.

³⁵⁹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1723-1724, inv. č. A II 22.

³⁶⁰ Tamtéž.

³⁶¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

³⁶² Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv. č. A II 11.

žádal Jan Gregor vrchnost, aby mohl Židu Markovi světničku se sklepem pronajmout. Odpověď pana hraběte znělo takto: „*Žádost je daremná, já nepřipustím aby Židé v městě mém Horažďovským se více rozmnožovali, pročez na jinší pomysliti musí.*“³⁶⁴

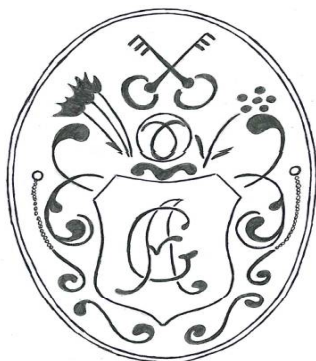
Šimon Gregor (G35), syn Jana Gregora (G10), měl dluh 20 zl. za nezaplacené zboží u Jakuba Radvanického. Ten splatil 12. listopadu 1679, avšak „[...] z milosrdenství a protože pan Jan Gregor na místo svého syna se dluh platiti uvolil [...]“ mu slevil 4 zl. a on 16 zl. p. Radvanickému ihned zaplatil.³⁶⁵

Stejně jako členové rodu Budeciových i Gregorové zasahovali do městské správy, jejich nobilitu taktéž dotvrzovalo množství nadací, které nesly jejich jméno. Zároveň byli také předními členy cechu řeznického, jak jsme již výše prokázali³⁶⁶.

Ve druhé polovině 18. století se nositelé příjmení Gregor z horažďovických matričních knih zcela vytrácejí, pouze Karel Němec uvádí mezi řezníky z roku 1780 jistého Františka Gregora.³⁶⁷

4.4.1 Rodové znaky Gregorů

4.4.1.1 Pečeť Vojtěcha Gregora

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 18. října 1781 je přitíštěna k dokumentu, který se týká kaple sv. Anny.³⁶⁸

Rozměry: 1,8x2 cm

Pečetní látka: červený vosk

³⁶³ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv.č. A II 11.

³⁶⁴ Hana SMETANOVÁ, *Židé v Horažďovicích*. Horažďovice 2008. s. 11.

³⁶⁵ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv.č. A II 11.

³⁶⁶ Viz podkapitola *Horažďovický cech řeznický*.

³⁶⁷ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovice*, s. 199.

³⁶⁸ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 701, sign. K 2046.

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením jsou iniciály Vojtěcha Gregora (v tomto případě A.G. jako Adalbertus Gregor) v poli kulatého tvaru.

4.4.1.2 Pečeť Václava Františka Gregora

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 21. února 1756 je přitíštěna k dlužnímu úpisu manželů Václava a Doroty Záhořanských věřiteli Janu Adamu Malkovskému.³⁶⁹

Rozměry: 1,9x1,7 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením jsou iniciály Václava Františka Gregora v poli kulatého tvaru.

4.4.1.3 Pečeť Františka Gregora

Kresba autorka

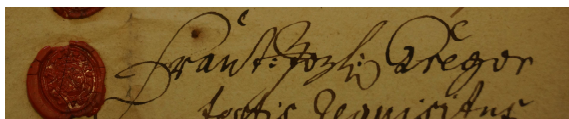

Foto autorka

Pečeť pocházející z 10. října 1740 je přitíštěna ke zprávě o heritesovské nadaci.³⁷⁰

Rozměry: 1,3x1,1 cm

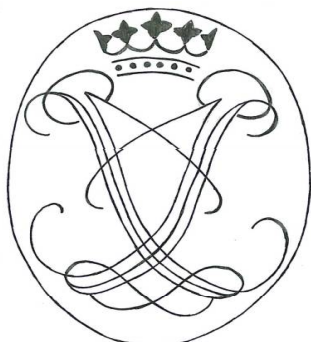
Pečetní látka: červený vosk

³⁶⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2204.

³⁷⁰ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1220.

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením jsou iniciály Františka Gregora v poli kulatého tvaru.

4.4.1.4 Pečeť Václava Karla Gregora

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 9. června 1732 je přitiskána k testamentu Tomáše Vojtěcha Budecia.³⁷¹

Rozměry: 1,5x1,2 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením jsou iniciály Václava Karla Gregora v poli kulatého tvaru.

4.4.1.5 Pečeť Václava Antonína Gregora

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 8. listopadu 1706 je přitiskána k dokumentu, který se týká rozdělení majetku dle závěti Marie Malkovské.³⁷²

Rozměry: 1,1x1,3 cm

Pečetní látka: červený vosk

³⁷¹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2340.

³⁷² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2318.

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je lev v poli polygonního tvaru, jenž znázorňuje majitelovu příslušnost k řeznickému cechu. Pečeť je doplněna o iniciály V. Antonína Gregora.

4.5 Rod Heritesů

O rodině Heritesů existuje minimum pramenů z doby předbělohorské stejně jako je tomu u rodu Gregorů a Budeciů. S tím také souvisí fakt, že se jméno Herites v pramenech objevuje až teprve od roku 1624, a to v souvislosti s výpovědí pamětníků³⁷³ (ta se týkala pátrání po instituci, která odpovídala za stavbu horažďovické fary po požáru v roce 1619)³⁷⁴, mezi nimiž byl uveden Jan Herites na prvním místě.

Jedná se o rod, který původně pochází z Mirotic³⁷⁵, v nichž byl děd Jana Heritese v období kolem roku 1538 purkmistrem. Zmíněný purkmistr Mirotic Jiří Holeček byl řezníkem, stejně jako další pět generací jeho potomků. Jeho syn Andreas Mirotický (H1), který se přestěhoval do Horažďovic po roce 1600, si přisvojil rodové jméno Herites^{376, 377}. Ten byl v roce 1601 „[...] spolu s Jakubem Hollarem uvězněn Teobaldem Švihovských, vrchností v Horažďovicích, protože si přišli stěžovat na jím vydané artikule. Roku 1616 byl ohledně artikulí Teobalda Švihovského mezi vyslanými měšťany Horažďovic na Pražský hrad [...]”.³⁷⁸

Ondřej Herites³⁷⁹ (H1) si v Horažďovicích pořídil dům, který stejně jako domy dalších měšťanů v roce 1619 shořel při požáru, o němž nám zanechal zprávu písař Azaf.³⁸⁰ Stejně jako ostatní měšťané i Ondřeji Heritesovi byla věnována pomoc na výstavbu nového domu, a to celkem třicet dřevěných kmenů z městského majetku, přičemž na každého měšťana spadala tato podmínka: „*Rejstřík poznamenání kolik kmenů po lesích obecních vykázáno býti má komu k stavení, tak a na ten způsob. Kolik jich kdo vykázáno bude míti, polovinu se jich jemu daruje, a tu druhou polovinu zaplatiti má. Každý kmen za pět grošů míšenských.*“³⁸¹ Ondřej Herites je mezi měšťany ještě zapsán pod jménem Andreas

³⁷³ Mezi pamětníky byli další horažďovičtí měšťané, například řezník Jan Rábský, hrnčíři Jan a Pavel Formánkovi, soukeník Daniel Táborský či sládek Jakub Kratochvíle.

³⁷⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 698, sign. K 1726.

³⁷⁵ Mirodice leží sedmáct kilometrů od Písku. Městem Mirodice se staly na počátku 14. století.

³⁷⁶ Dále jen Ondřej Herites.

³⁷⁷ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda.* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

³⁷⁸ Tamtéž.

³⁷⁹ Viz obrazová příloha č. 5: *Rodokmen Ondřeje Heritese a jeho potomků.*

³⁸⁰ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 333.

³⁸¹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 334.

Mirotický.³⁸² Příspěvek, který mu byl přidělen na stavbu domu, byl velmi vysoký. Ondřej byl zařazen mezi měšťany do skupiny „Druhá čtvrť před městy,“ v níž všichni dostali příspěvek kolem deseti až patnácti kmenů, jen Ondřej dostal třicet kmenů. Jeho příspěvek se příliš nelišil od měšťanů, jako byl Florián Malkovský, Martin Malkovský, Jan Malkovský nebo Daniel Azaf, jejichž příspěvek činil čtyřicet kmenů.³⁸³

Ondřej Herites (H1) zemřel v roce 1627. Jeho syn Jan Herites (H2) se stal váženým horažďovickým měšťanem. V roce 1636 byla u měšťanů v Horažďovicích prováděna kontrola knih, jež vedl jezuita Albert Chanovský z Dlouhé Vsi.³⁸⁴ U Jana Heritese byly nalezeny „[...] Bible Melantrichova, Postilly připsané J. M. p. z Rožmberka, Passionál, Kancionál český, Písňe roční, Herbář a česky a německy psaná kniha lékařská.“³⁸⁵ Ondřej (H1) vlastnil právovárečný dům č. p. 3 na náměstí vedle zámku, který po něm zdědil jeho syn Václav Herites (H3).³⁸⁶

Jan Herites (H2) zasedal v městské radě a vedle toho byl kolem roku 1663 horažďovickým purkmistrem. Jan byl také často povoláván k různým svědectvím. Jedním z nich je svědectví z roku 1619, kdy došlo v Horažďovicích k již zmiňovanému požáru.³⁸⁷

Zemřel v roce 1680 a zanechal po sobě manželku Voršilu, která jej přežila o sedmnáct let, a sedm dětí. Těsně před smrtí také přišel o část svého movitého majetku. V roce 1676, konkrétně 29. června, zastavil část pole, osm z celkových šestnácti strychů, Jiřímu Kováři, „[...] když v Horažďovicích žádného učitele nemohl sehnat a tento mu půjčil 24 zlatých.“³⁸⁸ O dva roky později Jan Herites převedl zastavené pole na souseda Jana Malkovského, který za něj dluh - vzrostlý o 2 zl. - činící 26 zl. uhradil.³⁸⁹

Stejně jako Jan patřili k městské elitě i jeho synové Václav (H4) a Florian (H5). Oba byli taktéž povoláváni k svědectví, nejčastěji pak v příčině sporu mezi křižovníky a městem o chrámu sv. Jana. Díky výpovědi Floriana Heritese z 20. ledna 1728 se taktéž

³⁸² Viz obrazová příloha č. 7: *Ukázka z rejstříku pohořelých měšťanů s počtem kmenů v obecních lesích, kterými jim má být pomoheno.*

³⁸³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 334.

³⁸⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 702, sign. K 2067.

³⁸⁵ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

³⁸⁶ Tamtéž.

³⁸⁷ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 334.

³⁸⁸ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv.č. A II 11.

³⁸⁹ Tamtéž.

dozvídáme o příčinách, které vedly ke stavbě chrámu sv. Jana, tak jak mu to vypověděl jeho otec. Florianovi bylo v době výpovědi již 83 let.³⁹⁰

Janovým hlavním dědicem se stal Václav Herites (H4), jenž žil v letech 1648 až 1742. Vedle toho měl Jan dalšího syna Floriana Heritese (H5), který byl o deset let starší než bratr Václav³⁹¹, jenž v roce 1710 sepsal paměti týkající se patronátu nad kostelem sv. Jana Křtitele od dob jeho založení magistrátem.³⁹² V této funkci, která spočívala v opatrovnictví kostela sv. Jana Křtitele, ve vedení listinných záznamů a ve správě kostelní kasy, o několik desítek let později neuspěl Florianův potomek Karel Erasmus Herites.³⁹³ Florian se stejně jako bratr Václav věnoval řeznictví, podle tereziánského katastru z roku 1721 se měl však hůře než bratr „[...] řezník nanejvýš chudý, od polí živ, dům floryánovský č. p. 17 velmi špatný.“³⁹⁴

Václav (H4) byl dvakrát ženatý, první manželka pocházela z rodu Alšů z Mirotic, druhá byla Kateřina, jejíž původ neznáme. V roce 1719 skončil v purkmistrovském úřadu, který poté předal jistému Václavovi Benešovi. Ten měl však dům na předměstí, proto požádal Jana Budeciuse, aby mu dovolil držet purkmistrovský úřad v jeho domě. Budecius svolil.³⁹⁵

Václav Herites (H4) měl celkem osm dětí. Jedním z nich byl Václav Florian (H6), pozdější farář v Chotěšově, který také založil první heritesovskou nadaci „[...] z kapitálu 1600 zl. s podmínkou, aby 5% úroku užito bylo pro potomky rodu Heritesů k usnadnění nákladů studijních bez ohledu na druh školy.“³⁹⁶ Další dva synové, Josef³⁹⁷ a Matěj, svými sňatky spříznili rod Heritesů s bohatým měšťanským rodem horažďovického mydláře Linharta Tillera.

Vedle toho měl Václav Herites (H4) pět dcer. Jednu z nich provdal za Jakuba Zruma, v říjnu roku 1710 spolu se svým nastávajícím zetěm podali žádost o převaření čtyř

³⁹⁰ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1723-1724, inv. č. A II 22.

³⁹¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

³⁹² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1827.

³⁹³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1900, 1901, 19001.

³⁹⁴ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda.* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

³⁹⁵ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1719-1723, inv. č. A II 21.

³⁹⁶ Karel NĚMEC, *Pohledy do dějin rodů: Matznerové a Heritesové I.*, Horažďovický obzor, č. 5, s. 36.

³⁹⁷ Josefova větev je zajímavá proto, že jeho syn Václav se oženil s příbuznou Thomase Budecia, jejichž potomci pokračují k spisovateli Františku Heritesovi (1851-1929).

sudů piva. To jim bylo povoleno za podmínky, že odevzdají sypání šesti strychů ječmene a hosty během svatby náležitě uctí, aby „ [...] hanby sobě v jiných obcích nedělali.“³⁹⁸

Významným pokračovatelem rodu se stal Matěj Herites (H7), který žil v letech 1705³⁹⁹ až 1775, zemřel v lednu toho roku⁴⁰⁰ ve věku jedenasedmdesáti let. Matěj musel být velmi majetným měšťanem, neboť v roce 1743 zapůjčil městu na náklady související s vojskem sumu činící 600 zl. Podobnou částku poskytl městu Václav Jiříček (500 zl.), nikdo další zjevně takovou sumou nedisponoval.⁴⁰¹

Matěj, syn Václava Heritese, měl celkem čtyři dcery a čtyři syny, přičemž pokračující linie dcery Roziny (H8), která se provdala za Jana Matznera, dosáhla až na šlechtický titul (viz níže).⁴⁰² Jak bylo již výše zmíněno, Matěj se přizemnil do dalšího významného horažďovického měšťanského rodu, vzal si za ženu Dorotu rozenou Tillerovou, která zemřela v prosinci roku 1771 ve věku 66 let⁴⁰³.⁴⁰⁴ Testament, který se dochoval po Dorotě Heritesové, hovoří o čtyřech dcerách, a to o již zmíněné Rozině, dále Joanně, Veronice a Daně.⁴⁰⁵

Ze čtyř synů Matěje Heritese (H7) byli tři knězi, proto bylo pokračování rodu na bedrech Jana Heritese (H9), žijícího v letech 1753 až 1805, jenž byl kolem roku 1777 horažďovickým purkmistrem. Janův bratr pater Michal Emanuel (H10) působil jako děkan ve Volyni a veškeré své pozemky prodal sestře Rozině. Bratr P. Antonín (H11) působil jako děkan v Týnci nad Labem a veškeré své jmění věnoval Rozině. Poslední bratr P. Václav Vojtěch (H12)⁴⁰⁶ také působil jako kněz, zprvu v Týnci nad Labem, kde jej vystřídal Antonín, a jeho kariéra byla velmi úspěšná. Právě on získal v roce 1783 šlechtický titul, když jej císař Josef II. povýšil do rytířského stavu. Císař

³⁹⁸ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

³⁹⁹ Dle matrik zemřel v 71 letech.

⁴⁰⁰ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283, s. 191

⁴⁰¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1741-1744, inv. č. A II 27.

⁴⁰² Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda.* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁴⁰³ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283, s. 186.

⁴⁰⁴ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2376.

⁴⁰⁵ Tamtéž.

⁴⁰⁶ Více o P. Václavu Vojtěchu Heritesovi v kapitole *Intelektuální elity*.

František II. tento šlechtický titul v roce 1796 přenesl na syny Roziny, sestry P. Václava Vojtěcha, Antona (Ma2) a Johanna (Ma3).⁴⁰⁷

Jan Herites (H9), jediný mužský pokračovatel rodu, který nevstoupil do řad duchovenstva, zemřel v roce 1805, aniž by po sobě zanechal potomky. Svůj majetek prodal Janu Matznerovi (Ma1), z části majetku nechal zříditi dvě nadace. Za zmínku jistě stojí tato část závěti: „*Přátelům mé ženy Ludmily Záhořové ničím povinen nejsem, poněvadž po ní nejen nic nezůstalo, ale s ní do velké škody a dluhů jsem byl přiveden*“.⁴⁰⁸ Veškerý majetek, který předchozí generace řezníků nashromáždily, se tak dostal do rukou rodiny Roziny Matznerové, dcery Matěje a Doroty Heritesových.

4.5.1 Rodové znaky Heritesů

4.5.1.1 Pečeť Václava Heritese

Kresba autorka

Foto autorka

Pečeť pocházející z 10. října 1740 je přitíštěna ke zprávě o heritesovské nadaci.⁴⁰⁹

Rozměry: 1,6x1,4 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je lev v poli kulatého tvaru, jenž znázorňuje majitelovu příslušnost k řeznickému cechu.

4.6 Rod Malkovských

Hlavní obživou rodu Malkovských se stala řeznická živnost, která byla děděná po generace. Malkovští byli součástí řeznického cechu, ale jak uvádí Marcela Kalašová a

⁴⁰⁷ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda.* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁴⁰⁸ Karel NĚMEC, *Pohledy do dějin rodů: Matznerové a Heritesové I.*, Horažďovický obzor, č. 5, s. 36.

⁴⁰⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1220.

Adéla Šmilauerová, „ [...] cechovní písemnosti se však (kromě jednotliviny z roku 1680) dochovaly až z období třicátých let 18. století a mladších, takže profesní kariéru učeň – tovaryš – mistr nelze u Malkovských v 17. a první třetině 18. století dohledat.“⁴¹⁰

Vlivem vysokého postavení mezi měšťany a dobrými majetkovými poměry se Malkovští často stávali členy městské rady. Všechny zástupce rodiny ale mezi elity řadit nemůžeme, protože někteří z nich zchudli, a to „ [...] vlivem drobení dědictví, ztrátového provozování živnosti či v důsledku katastrof (mor, požár) někteří z nich zchudli natolik, že se museli řemesla i potencionálního členství v radě vzdát.“⁴¹¹

První zprávy o rodu Malkovských pocházejí z počátku 17. století a týkají se Brikcího Malkovského, který byl v první třetině 17. století několikrát dosazován do městské rady, a Floriána Malkovského, jenž „ [...] v roce 1602 daroval zvon do kostela sv. Jana Křtitele na předměstí Horažďovic.“⁴¹² V horažďovických matrikách se nejstarší zmínky týkají bratrů Václava (M2), Šimona (M3) a Jana (M4), kteří se narodili v letech 1630-1635. Jejich otcem byl Jakub Malkovský⁴¹³ (M1), který je zapsán i v Berní rule z roku 1654⁴¹⁴.⁴¹⁵ Řeznictví se věnovali všichni bratři.

Šimon se vedle řeznictví (M3), které provozoval na horažďovickém předměstí před severní Pražskou branou, stal v letech 1682 a 1686 přísežním pánem⁴¹⁶ a také působil jako dozorce nad vybíráním mýta v Pražské bráně a nad pastýři. Šimon měl dva syny, staršího Jakuba (M5) a mladšího Jana (M6), a další děti

Šimonův syn Jakub (M5) podle kupní smlouvy z roku 1688 zakoupil od Václava Gregora masný krám. O půl roku později umírá, v pouhých třiceti letech. Dědice po sobě zanechal ze dvou manželství, z prvního sňatku s Marií Segovou dva, z druhého s Annou Marií Pittnerovou také dva, z nichž jedním byl Jan Adam Malkovský (M7)⁴¹⁷.⁴¹⁸ Druhý

⁴¹⁰ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 57.

⁴¹¹ Tamtéž.

⁴¹² Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 57.

⁴¹³ Viz obrazová příloha č. 6: *Rodokmen Jakuba Malkovského*.

⁴¹⁴ Dle BR měl Jakub Malkovský tři krávy, pět jalovic, třicet osm ovcí a sedm sviní. (Antonín HAAS, *Berní rula 27*, s. 223.)

⁴¹⁵ Antonín HAAS, *Berní rula 27*, s. 223.

⁴¹⁶ Přísežný pán je měšťan, který se přísahou zavázal k pomoci konšelům, kterým pomáhal soudních i správních povinnostech.

⁴¹⁷ Jan Adam Malkovský (pokřtěn 23.12.1687; pohřben 11.4.1762) byl 23. srpna 1712 přijat za plnoletého měšťana Horažďovic, s manželkou Lidmilou provozoval hospodu Na Vrčení, v roce 1731 nechal zhotovit oltář sv. Ludmily do kostela sv. Petra a Pavla a v letech 1736, 1741 a 1748 byl členem městské rady. Jan Adam Malkovský byl pochován poblíž oltáře, který daroval kostelu sv. Petra a Pavla. (Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 60.)

Šimonův syn Jan (M6) se řeznictví nevěnoval, patřil mezi zchudlé řezníky a jako zaměstnanec města sloužil v jedné z horažďovických bran.⁴¹⁹

Jan Malkovský (M4), syn Jakuba Malkovského, se narodil přibližně v roce 1635, vlastnil jeden z masných krámů a zároveň rozmnožil pozemkový majetek za městem, který zdědil po otci Jakobovi a na němž hospodařil. Stejně jako otec byl i Jan několikrát zvolen členem městské rady a nejspíše byl ve městě velmi vážený. Dům Malkovských v Trhové ulici se nacházel mezi domy Jiřího Vrkala a Žida Marka, naproti němu stál Buškovský dům, jenž v roce 1739 koupil Václav Gregor.⁴²⁰ Jan Malkovský patřil mezi odpůrce Židů ve městě, například v roce 1686 žádal, aby byly od jeho domu odstraněny všechny pekařské a židovské krámy. Dle usnesení rady se tak mělo stát do jarmarku.⁴²¹

Oženil se s jistou Dorotou, jen dva potomci z tohoto svazku se ale dožili dospělého věku: mladší Jan (M8) a starší Matěj (M9). Zatímco Jan Malkovský zemřel v roce 1702 přibližně ve věku 67 let, Dorota jej přežila o dvanáct let a zemřela až v roce 1714 v uctihodných osmdesáti letech.⁴²²

Janův starší syn Matěj Malkovský (M9) se narodil v roce 1668⁴²³ a v prosinci 1694 byl přijat mezi plnoprávné měšťany.⁴²⁴ Už o rok dřív mu odkázal všechn svůj majetek včetně masného krámu strýc Václav Malkovský.⁴²⁵ Matěj Malkovský se 31. října 1694 oženil s Annou Gregorovou, čímž propojil rod Malkovských s rodem Gregorů. Oba zemřeli relativně mladí, Matěj ve věku 36 let v roce 1705, manželka Anna sice až v roce 1714, avšak ve věku 37 let. Zanechali po sobě pět dětí, a to Ludmilu Alžbětu, Matěje, Dorotu, Veroniku a Martina.

Matějův mladší bratr Jan⁴²⁶ (M8) byl 20. května 1672 pokřtěn, a to za přítomnosti kmotrů Kryštofa, a kmotry Kateřiny Růžové.⁴²⁷ Jan se ve svých 31 letech, tedy 20.

⁴¹⁸ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 60-61.

⁴¹⁹ Tamtéž, s. 60.

⁴²⁰ Tamtéž, s. 61.

⁴²¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1659-1692, inv.č. A II 13.

⁴²² Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 61.

⁴²³ Tak uvádí Marcela Kalašová a Adéla Šmilauerová. Nelze to ověřit, neboť pro období 1658 – prosince 1668 chybí matriční záznamy.

⁴²⁴ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 62.

⁴²⁵ Tamtéž, s. 59.

⁴²⁶ Autor pamětí, které zpracovala Marcela Kalašová spolu s Adélou Šmilauerovou.

⁴²⁷ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141, s. 15.

listopadu 1703, oženil s Dorotou Kateřinou Radvanickou. Dorota Radvanická⁴²⁸ v raném věku osiřela a jejím poručníkem se stal bratr Jana Malkovského Matěj (M8), který pravděpodobně sňatek domluvil.⁴²⁹ O devět dní později byl přijat za plnoprávného měšťana, což bylo poměrně v pokročilém věku. Kalašová a Šmilauerová uvádějí, že za toho pozdní přijetí mezi sousedy mohla pravděpodobně gymnaziální studia mimo město.⁴³⁰

Po smrti Jana st. Malkovského (M4) v roce 1702 již jeho syn Jan (M8) disponoval velkým majetkem, k němuž mu přibyl otcův masný krám. Jan Malkovský se tak stejně jako jeho předci věnoval řeznickému řemeslu; na rozdíl od svých předků se ale příliš nezapojoval do městské politiky, neboť ve svých pamětech poznamenává nechuť vůči jakémukoliv působení v městské radě.⁴³¹

Jan (M8) měl se svou ženou Dorotou celkem tři děti, a to Františka Antonína (M12), Kateřinu a Annu Dorotu, přičemž Anna Dorota zemřela v roce 1713 ve svých čtyřech letech.⁴³² Syn František Antonín (M12) od 24. října 1717 studoval v Českém Krumlově, podle Kalašové a Šmilauerové se nejspíše jednalo o tamní jezuitské gymnázium a poté „[...] vstoupil 2. srpna 1724 do noviciátu horažďovické řeholní komunity minoritů u kostela sv. Michaela archanděla, kde přijal řeholní jméno Desiderius. [...] Desiderius později obdržel i kněžské svěcení.“⁴³³ Dcera Kateřina (M10) se 30. října 1737 provdala za řezníka Jana Gregora (G22), jenž byl synem Václava Gregora (G9), otčíma Doroty Kateřiny Malkovské roz. Radvanické, a jeho druhé ženy Barbory Kratochvílové.⁴³⁴

Dorota Kateřina Malkovská zemřela 5. ledna 1711, Jan Malkovský zemřel jako vdovec až o osmadvacet let později - 11. prosince 1739.⁴³⁵ Jediným pokračovatelem rodu se stala dcera Kateřina, která se provdala za Jana Gregora, jak bylo již výše napsáno. Po případné smrti Kateřiny měli dědické právo strýc Matěj a manželka Anna

⁴²⁸ Dorota Kateřina Radvanická byla dcerou Jakuba Radvanického, člena městské rady, školního oficíra a varhaníka, a Kateřiny Hlasité, jeho druhé ženy. Oddání byli v říjnu roku 1680, ale již pět let na to, tedy roku 1685, Jakub Radvanický zemřel. Kateřina se provdala podruhé, a to za řezníka Václava Gregora. Kateřina zemřela v dubnu 1694. Nedlouho na to vznikl spor mezi sirotky Radvanickými a jejich opatrovníkem Václavem Gregorem, za nímž stál jejich strýc Václav Hlasitý.

⁴²⁹ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 64.

⁴³⁰ Tamtéž, s. 62-63.

⁴³¹ Tamtéž, s. 65.

⁴³² Tamtéž s. 68.

⁴³³ Tamtéž, s. 69.

⁴³⁴ Tamtéž.

⁴³⁵ Tamtéž.

(roz. Gregorová), popřípadě jejich děti, jmenovitě Matěj, Martin, Dorota Bartíková, potomci již zemřelých sester Lidmily Heritesové a Veroniky Voráčkové.⁴³⁶

Z dětí Matěje (M9) a Anny stojí za pozornost syn Matěj (M11), který se stal pokračovatelem v pamětech Jana Malkovského (M8). Matěj byl pokřtěn 2. prosince 1697. Brzy spolu se svými sourozenci přišel o otce, neboť Matěj st. Malkovský (M9) zemřel 11. října 1705. Anna svého muže přežila o devět let, zemřela 8. srpna 1714. Matěj odešel na studia do Prahy a po návratu do Horažďovic v prosinci 1719 byl přijat za plnoprávného měšťana.⁴³⁷

Matěj (M11) se se svou rodinou, manželkou Kateřinou a dětmi, kterých se narodilo minimálně deset, přestěhoval na předměstí, kde začal provozovat novou hospodu a získal tak přízvisko „novohospodský“. Změnou bydliště také začal konkurovat svému příbuznému Janu Adamu Malkovskému (M7) (vnuk Šimona Malkovského).⁴³⁸ Hospodskému řemeslu se věnoval „[...] až do vysokého věku a jako vdovec zemřel v srpnu 1776.“⁴³⁹

Rod Malkovských, sledován od Jakuba Malkovského (M1), byl všeobecně bohatý na potomky, v čemž pokračovali jak Matěj (M14) a Martin (M13) Malkovští jako potomci Jana Malkovského (cca 1635-1702), tak Jan Adam Malkovský (M7) a Matěj Michal (M15) Malkovský jako potomci Šimona Malkovského (M3) (cca 1631-1703).

Z potomků Šimona Malkovského zmíníme jeho syna Jakuba mladšího Malkovského (M5), který zdědil jméno po svém dědovi a zakladateli rodu. Jakub Malkovský se ženil dvakrát, poprvé v lednu 1682 s Marií Segovou⁴⁴⁰, ta však následující rok 5. 10. 1683 zemřela na tzv. hlavní nemoc⁴⁴¹, a proto se Jakub ml. Malkovský (M5) oženil podruhé, tentokrát si vzal Annu Marii Pitnerovou, s níž měl syna Jana Adam Malkovského (M7) a další děti.

Jakub mladší Malkovský (M5) zemřel 23. února 1689. Následující měsíc zemřela Anna Marie „[...] pozůstalá vdova po nebožtíkovi Jakubovi Malkovském [...], která po manželovi svém umřela ve třech nedělích.“ Tím však umíráček nepřestal zvonit, neboť

⁴³⁶ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 70.

⁴³⁷ Tamtéž, s. 72.

⁴³⁸ Tamtéž, s. 73-75.

⁴³⁹ Tamtéž, s. 75.

⁴⁴⁰ V matričních záznamech jmenována jako „Mařena manželka Jakuba ml. Malkovského“.

⁴⁴¹ SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141, s.101.

hned na počátku dubna zemřela jejich dcera, „ [...] asi šest let mající věku svého pozůstalý sirotek, po nebožtíkovi Jakubu Malkovském umřelo.“⁴⁴² Všichni tři byli pohřbeni v kostele svatého Jana, a to včetně Jakubovy předchozí manželky Marie.

Jan Adam Malkovský (M7) (1687-1762) od roku 1752 působil v Horažďovicích jako primas.⁴⁴³ Se svou první ženou Ludmilou se oženil před listopadem 1715, což dokládá smlouva na koupi dvou polí a jedné louky od Jana Segy, která pochází z 28. listopadu 1715.⁴⁴⁴ Jan Adam spolu s manželkou Ludmilou svůj majetek rozmnožoval dál, v období od 16. března 1722 až do 16. prosince 1735 společně koupili dalších šest polí, jednu louku, dva palouky a část zahrady.⁴⁴⁵ S Ludmilou také nechal zhotovit jeden z devíti oltářů do kostela svatého Petra a Pavla⁴⁴⁶. Manuály písaře radního dokládají tento dar následovně: „Slovutný pan Jan Adam Malkovský a jeho choť Ludmila Malkovská oba pobožní manželé katolického vyznání s horlivostí a laskavostí Bohu všemohoucím a ke cti sv. Petra a Pavla dali stavěti oltář naproti oltáři sv. Jana Nepomuckého a ten oltář od nich sv. Ludmile obětován jest a na obraze též tato sv. patronka se vynachází [...].“⁴⁴⁷

Po smrti své ženy Ludmily se Jan Adam Malkovský oženil znovu, když si 30. července 1752 vzal Alžbětu Annu rozenou Buškovou. Z 20. července téhož roku se dochovala manželská smlouva mezi jmenovanými, kterou podepsal ženich, nevěsta a její poručník, kterým byl po smrti otce Václava Buška František Daniel Ludvík.⁴⁴⁸

Malkovští se vyskytují v Horažďovicích ještě v 19. století jako jeden z nejbohatších rodů⁴⁴⁹, vedle toho nadále jeden z nejvlivnějších rodů, jak uvádí Jaroslava Smetanová ve své diplomové práci: „ [...] do poloviny 19. století politiku ve městě ovládaly měšťanské rodiny s příjmením Eliáš [...], Malkovský [...], Segy, [...], Herites [...], Budecius.“⁴⁵⁰

Příjmení Malkovský není zapomenuto ani ve 20. století; například Jindřich Malkovský byl předsedou místní buňky československého nacionalistického a z části

⁴⁴² SOA Plzeň, Sbirka matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141, s.101.

⁴⁴³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 670, sign. K 159.

⁴⁴⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2153.

⁴⁴⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2156-2161.

⁴⁴⁶ Eliška GROLMUSOVÁ, *Loretánská litanie R.P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století*, diplomová práce ZČU, Plzeň 2014, s. 26.

⁴⁴⁷ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23, s. 49.

⁴⁴⁸ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 707, sign. K 2149.

⁴⁴⁹ Jaroslava SMETANOVÁ, *Lokální elity v Horažďovicích 1864-1912*, diplomová práce MU, Brno 2010, s. 30.

⁴⁵⁰ Tamtéž, s. 46.

fašistického hnutí Vlajka a s dalšími šestnácti členy stál za tím, že bylo několik Židů posláno do koncentračního tábora.⁴⁵¹

4.6.1 Rodové znaky Malkovských

4.6.1.1 Pečeť Jana Adama Malkovského

Kresba autorka

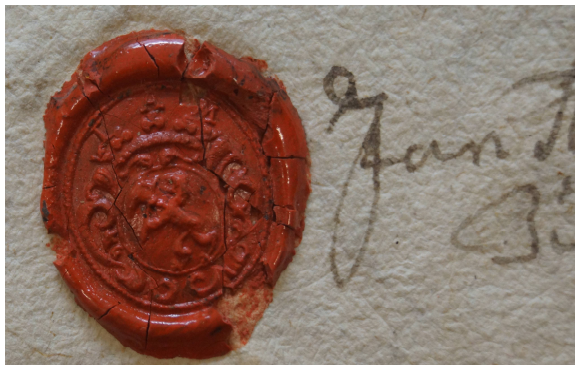

Foto autorka

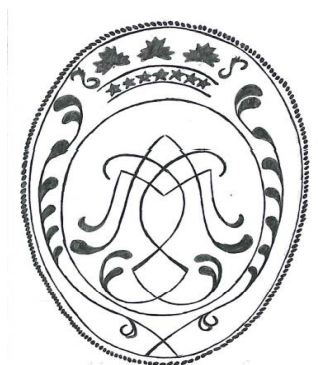
Pečeť pocházející z 20. července 1752 je přitištěna k svatební smlouvě mezi Janem Adamem Malkovským a Annou rozenou Buškovou.⁴⁵²

Rozměry: 1,7x1,6 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je lev v poli kulatého tvaru, jenž znázorňuje majitelovu příslušnost k řeznickému cechu.

4.6.1.2 Pečeť Matěje Malkovského

Kresba autorka

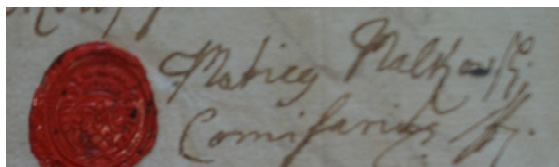

Foto autorka

⁴⁵¹ Hana SMETANOVÁ, *Židé v Horažďovicích*. s. 38.

⁴⁵² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 707, sign. K 2149.

Pečeť pocházející z 21. února 1756 je přitíštěna k dlužnímu úpisu manželů Václava a Doroty Záhořanských věřiteli Janu Adamu Malkovskému.⁴⁵³

Rozměry: 1,7x1,6 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je lev v poli kulatého tvaru, jenž znázorňuje majitelovu příslušnost k řeznickému cechu.

4.6.1.3 Pečeť Matěje Malkovského

Kresba autorka

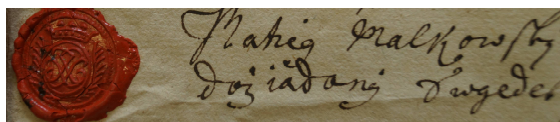

Foto autorka

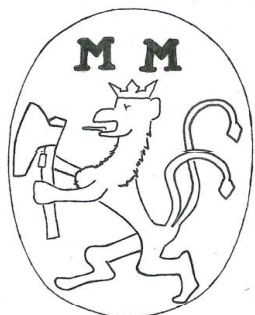
Pečeť pocházející z 24. března 1748 je přitíštěna k testamentu měšťana Františka Melichara Segy.⁴⁵⁴

Rozměry: 1,8x1,7 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť nápisovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením jsou iniciály Matěje Malkovského.

4.6.1.4 Pečeť Matěje Michala Malkovského

Kresba autorka

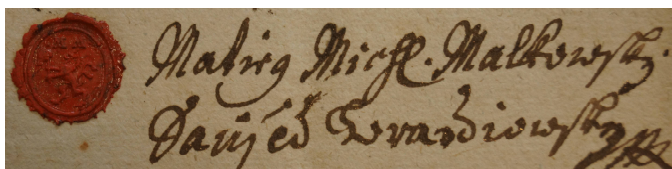

Foto autorka

⁴⁵³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2204.

⁴⁵⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2370.

Pečeť pocházející z 1. ledna 1740 je přitíštěna k dokumentu, který se týká příspěvku Matěje Malkovského a jeho ženy Anny k záduší kostela sv. Jana Křtitele ve výši 14 zl.⁴⁵⁵

Rozměry: 1,5x1,3 cm

Pečetní látka: červený vosk

Jedná se o *pečeť obrazovou*, neboť jejím dominujícím vyobrazením je lev v poli kulatého tvaru, jenž znázorňuje majitelovu příslušnost k řeznickému cechu.

⁴⁵⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1867.

5. Elity intelektuální

Intelektuál, učenec, vědec. Tak – a jinak – můžeme nazvat raně novověké vzdělance, kteří se nacházeli v českých městech. Tato společenská vrstva v raném novověku prodělala „[...] větší a radikálnější proměnu než příslušník kterékoli jiné společenské vrstvy.“⁴⁵⁶ Dochází tak ke změně nejen v tom, čím se učenci zabývali, ale zejména v tom, kdo se do této sociální skupiny řadil. Patří sem učenci, kteří se věnovali humanistickým studiím, učenci, kteří zkoumali svět přírody a lidského těla, i učení tiskaři.⁴⁵⁷

Na změnách, kterými procházela intelektuální sféra, se podílel „[...] nárůst nových informací a rychle se rozrůstající sféra vědění, s níž byl učenec v raném novověku konfrontován.“⁴⁵⁸ Vliv na daleko větší a rychlejší šíření vědění měl vynález knihtisku a rozvoj poštovníctví. To vede k větším požadavkům na učence.

Za změnami také stojí proměny institucí, v nichž se učenci pohybovali. Na pobělohorskou univerzitu se zapisovalo více mladíků z měšťanských rodin, než-li tomu bylo dříve. Ti se po svých studiích uplatnili jako úředníci, právníci a kněží, méně často jako lékaři či učitelé. Ženám bylo studium po celý raný novověk nadále zapovězeno.⁴⁵⁹

Mezi učence je možno zařadit i tvůrce literárních děl, které Miloš Sládek dělí na vědomé, to jsou ti, jež tvořili svá díla s úmyslem působit na čtenáře, a na autory, jejichž díla vznikala v rámci jejich povinností a funkcí.⁴⁶⁰ K příslušníkům druhé skupiny pak můžeme řadit kněze jako tvůrce matrik, ale vedle něj také městského písaře, který zachycoval důležité události ze života města.⁴⁶¹

Na počátku raného novověku hráli významnou roli v městském životě nejen radní, ale také lékaři, zámožní měšťané, učitelé a právníci. Učitelé hráli významnou roli již ve středověkém městě, působili na církevních školách, v postupně zřizovaných farních školách, a přispívali ke zvyšování intelektuální úrovně nejen kléru příslušných kostelů, ale i obyvatelstva.⁴⁶² Vedle existence učitelů je dokladem intelektuální úrovně v

⁴⁵⁶ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 355.

⁴⁵⁷ Tamtéž, s. 355-356.

⁴⁵⁸ Tamtéž, s. 355.

⁴⁵⁹ Tamtéž, s. 358-359.

⁴⁶⁰ To je například Jan Malkovský, autor paměti.

⁴⁶¹ Tamtéž, s. 381.

⁴⁶² Marie BLÁHOVÁ, *Pražská inteligence v pozdním středověku*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004. s. 54.

Horažďovicích také přítomnost a existence městských písařů, jejichž seznam⁴⁶³ je téměř nevyčerpatelný.

My se budeme věnovat intelektuálům, jež se narodili v Horažďovicích, ale nutně zde dále nepůsobili.⁴⁶⁴ Také se zastavíme u učenců, kteří mají v Horažďovicích rodinné kořeny, ale kvůli stěhování se narodili již v jiných městech.⁴⁶⁵ Neopomeneme ani městské písaře, coby nepostradatelnou součást raně novověkého města.

Kapitola zachytí osoby, které žily v období raného novověku, tj. v letech 1526-1781, avšak s jistým přesahem. V práci budou totiž zmíněny i osoby, které se narodily na konci 18. století. V jedné výjimce se zastavíme také u osobnosti, jež žila až na přelomu devatenáctého a dvacátého století, a to u Františka Heritese, neboť jeho předkům se v části této práce věnujeme.⁴⁶⁶ Pro další význačné osobnosti⁴⁶⁷ z tohoto a pozdějšího období nebude v práci prostor.

5.1 Horažďovičtí písaři

Mezi 16. a 18. století došlo k ohromnému nárůstu písemností. To, co ještě na konci 16. století zvládnul jeden písař sám za pomoci jedné knihy, se v 18. století stalo předmětem činnosti více osob.⁴⁶⁸ Proto je zřejmé, že písaři byli ve městech, a v Horažďovicích nevyjímaje, nepostradatelní.

Písař nijak nezasahoval do chodu města; toto právo mu příslušelo pouze v případech, že by se stal členem městské rady. Mezi jeho povinnosti patřilo vyřizování městské korespondence a vedení městských knih, do nichž zapisoval záležitosti projednávané se na městské radě, nákupy a prodeje nemovitostí, svatební smlouvy, kšafy, rozhodnutí městského soudu.⁴⁶⁹ Václav Bůžek uvádí, že městský písař byl jediným placeným

⁴⁶³ Pro sedmnácté století je to Daniel Azaf, Václav Královský, Václav Čáslavský, Martin Starý, Šimon Herites, Václav Pankrác Kozelský, David Bohdanecký, Zachariáš Hladík a Václav Čáslavský. Pro osmnácté století je to Jan Hladík, Strobilius, František Hajn, Václav Bušek, František Josef Gregor, Jan Josef Bayer, Jan Josef Schreihammer, František Zvěřina, Václav Keller, Václav Radnický, Augustin Veselý, Mikuláš Ballak a Augustin Veselý.

⁴⁶⁴ Viz kapitoly týkající se Tomáše Budecia, Václava Vojtěcha Heritese, Antonína Heritese a Jana Sofronia Kozáka.

⁴⁶⁵ Viz kapitoly týkající se Františka Heritese a Jana Hollara z Práchně.

⁴⁶⁶ Viz kapitola *Rod Heritesů*

⁴⁶⁷ Například kněz, národní buditel a historik Roman Voříšek narozen roku 1821; dramatik Bernard Guldeneren narozen roku 1839; inženýr F. V. Goller, narozen v roce 1821, jenž zdokonalil výrobu krystalového cukru a v neposlední řadě profesor houslové hry Otakar Ševčík, který se narodil v roce 1852.

⁴⁶⁸ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 217.

⁴⁶⁹ Tamtéž.

úředníkem ve správě menších královských i poddanských měst.⁴⁷⁰ V Horažďovicích byl vedle písaře placen i obecní úředník.

Pramenné zdroje nám dovolují zasadit počátky intelektuálního vývoje města Horažďovice na přelom 15. a 16. století, kdy byl horažďovickým písařem Štěpán z Krumlova. To ale neznamená, že se ve městě nenacházely intelektuální elity již dříve, prameny nám to jenom nepotvrzují.

Štěpán z Krumlova se zajímal o historii města a stal se autorem právního sborníku města Horažďovice z let 1495-1503,⁴⁷¹ na jehož začátku se „[...] *tituluje jako veřejný notář a horažďovický městský písař.*“⁴⁷² Kniha obsahuje staropražské městské právo, dále filozofické a právnické texty a opisy městských listin.⁴⁷³ Autor se zde věnuje také nedávné události, která zasáhla do života města, a to ročnímu obléhání Horažďovic šlechticko-městskými vojsky v letech 1477-1478. Čtenářům slibuje, že se na konci knihy bude celé události věnovat podrobněji, svou práci ale už nestačil dokončit.⁴⁷⁴

O více jak sto let později se nám dochoval záznam o vypálení města císařskými 22. června 1619, jehož autorem je horažďovický měšťan a písař Daniel Azaf.

Daniel Azaf založil 14. ledna 1622 Knihu smluv 1622-1647, která spolu s druhou Knihou smluv 1643-1673 zachycuje „[...] *válečné ztráty, čilý stavební ruch, majetkové transakce, ale i míru zadluženosti a příliv nových obyvatel do města [...]*“.⁴⁷⁵ V knize po Azafovi pokračuje několik dalších písařů⁴⁷⁶, ale zápisy jsou již méně podrobné. Naproti tomu od počátku třicátých let 17. století narůstá obsažnost pomocných úředních knih,⁴⁷⁷ jako jsou již zmíněné registry a manuály.

Dalším písařem se stal Jan Augustin Gregor, který se vrátil v roce 1660 do Horažďovic k rodičům poté, co se stal bakalářem práv a filosofie. Ignác ze Šternberka mu nejdříve nabídl písařskou službu na horažďovickém zámku, Jan však odmítl. Ve městě

⁴⁷⁰ Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 225.

⁴⁷¹ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 305.

⁴⁷² Tamtéž, s. 312.

⁴⁷³ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 27.

⁴⁷⁴ Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, s. 305.

⁴⁷⁵ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 33.

⁴⁷⁶ Do knihy na přelomu 20. a 30. let psal radní písař Václav Královský, ve třicátých letech Václav Pankrác Kozelský a méně záznamů vepsal Simeon Herites, Martin Starý či Hanz Kozelský. (Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 34.)

⁴⁷⁷ Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, s. 34.

nejspíše nadále panovala neochota vůči vrchnosti, která měla své kořeny v omezování privilegií městu. Jan Augustin Gregor měl být zatčen z příčiny odepření poslušnosti, v průběhu zatykání však uprchl ke kostelu a žádal o pomoc faráře. Rychtář, pravděpodobně ze strachu před vrchností, chtěl Gregora odvést z kostela s použitím násilí. Nakonec byl potrestán on, odvolán z funkce rychtáře a uvězněn.⁴⁷⁸

V letech 1777-1782 se stal městským písařem František Zvěřina, který vedle této funkce zastával také od července 1780 funkci opatrovníka kostelní kasy a účetního při kostele sv. Jana Křtitele. V této funkci nahradil dosud stávajícího opatrovníka, jímž byl Karel Erasmus Herites, jenž byl ze své funkce propuštěn, protože neplnil své povinnosti, přičemž byl hlavně kritizován za to, že půjčoval z kostelní kasy podle svého uvážení bez předchozí domluvy s radními.⁴⁷⁹

5.2 Tomáš Budecius

Tomáš Budecius⁴⁸⁰, který pocházel z řeznické rodiny Budeciů⁴⁸¹, působil do roku 1716 jako professus⁴⁸² cisterciánského řádu v klášteře na Zbraslavi, od roku 1716 pak jako tamější opat. Jeho volbu zbraslavským opatem ztvdil císař Karel VI. svou listinou ze dne 29. října 1716 ve Vídni.⁴⁸³

Tomáš Budecius je zakladatelem, nadátorem, nadace, jež nechal založit ve svém rodném městě Horažďovice. Presenční právo, tj. dosazovat studenty, získal jeho příbuzný Bernard Budecius.

Tomáš Budecius měl tři bratry, Karla, Daniela a Ignatiuse, a sestru Annu, která se provdala za Antonína Segu, a Juditu, která se provdala do rodiny Mottlů.

5.3 Václav Vojtěch Herites

Pater Václav Vojtěch Herites, který žil v letech 1734 až 1822, získal na pražské univerzitě bakalářský titul z teologie a následně se stal magistrem umění a slova. Po dokončení studií

⁴⁷⁸ Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, s. 39.

⁴⁷⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign K 1900, 1901, 19001.

⁴⁸⁰ Viz obrazové přílohy č. 9: *Rodokmen nadátora T. Budecia*. a č. 10: *Rodokmen nadátora T. Budecia*.

⁴⁸¹ Viz kapitola *Rod Budeciů*.

⁴⁸² Ferdinand Tadra uvádí *professus*. Nejspíše tím myslí *profes*. Dle SSJČ se jedná o osobu, která složila řádový slib.

⁴⁸³ Ferdinand TADRA, *Listy kláštera Zbraslavského*, Praha 1904, 543 s. s. 427.

působil jako farář v Týnci nad Sázavou; on i jeho bratři vystudovali s podporou nadace.⁴⁸⁴ V roce 1777 jej v Týnci nahradil jeho bratr P. Antonín Herites⁴⁸⁵, neboť P. Václav Vojtěch se stal kanovníkem metropolitní kapituly u sv. Víta. Zde se stal vyhlášeným německým kazatelem.⁴⁸⁶

P. Václav Vojtěch byl pravděpodobně velkým odpůrcem tolerančního patentu, jenž vydal Josef II. v roce 1781. To potvrzuje i tato zpráva: „*Vliv tří pražských kanovníků a několika kněží z Poděbradska na Vaváka*⁴⁸⁷ byl tak mocný, že Vavák, i když konečně toleranční patent dostal do rukou a do svých pamětí jej vepsal, nevěřil jeho slovům, nýbrž výkladu kanovníků Kvise, Heritesa a Kriegera. Oni pak kázali proti patentu divoce, [...]“.⁴⁸⁸

Od roku 1782 Herites působil jako duchovní komisař⁴⁸⁹ při komisi zřízené pro přihlášení jednotlivých nekatolíků⁴⁹⁰ v Humpolci. Po svém působení na Humpolecku vypracoval zprávu, v níž hovoří o vlivu humpoleckých nekatolíků na venkovské nekatolíky; za jeho působení přistoupilo ke katolictví dvacet čtyři osob.⁴⁹¹ Herites byl ve své práci velmi důkladný, jistý Hrejsa například „[...] třikrát až do noci s Heritesem rozmlouval. Poté jej znovu Václav Herites navštívil v jeho domě, kde spolu mluvili více než dvě hodiny o cestě spásy.“⁴⁹²

Jeho postoj k práci (povolání?) dokládají také výpovědi obyvatel Humpolce, s kterými přichází Pavel Holub ve své bakalářské práci, například případ těhotné ženy, která za Heritesem přišla se svým čtyřletým dítětem a děkovala mu: „*Pane! Bůh buď*

⁴⁸⁴ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁴⁸⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 706.

⁴⁸⁶ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁴⁸⁷ František Jan Vavák (1741-1816) byl český spisovatel a vlastenecký kronikář, který pocházel z obce Milčice. Milčice leží jedenáct kilometrů od Nymburku.

⁴⁸⁸ Jan HERBEN, *Otázka náboženská v našem probuzení*, Praha 1927, s. 62.

⁴⁸⁹ 25. ledna 1782 byly dvorským dekretem zřízeny tzv. komise slavnostních přihlášek. Úkolem zřízených komisí, které byly většinou tříčlenné (představený vrchnosti, duchovenský komisař a písař) bylo si jednotlivě vyslechnout všechny, kdo se přihlásí k tolerované církvi. Původně měli odpovídat na třináct otázek, ty byly například v Chrudimském kraji záhy zredukovány na čtyři: Jaké jste víry? Co o ní víte? Proč odstupujete od římskokatolické církve? Chcete se vrátit zpět? (Eva MELMUKOVÁ, *Patent zvaný toleranční*. Praha 1999. s. 102.)

⁴⁹⁰ Více k postupu při zavádění tolerančního patentu v díle: Eva MELMUKOVÁ, *Patent zvaný toleranční*, Praha 1999 .

⁴⁹¹ Pavel HOLUB, *Tolerování před tolerancí, netolerování po toleranci? Nekatolíci v Humpolci ve druhé polovině 18. století*, bakalářská práce JČU, České Budějovice 2007.

⁴⁹² Tamtéž, s. 47.

vaším odplatitelem, že jste mi manžela a tomuto synovi otce jako katolíka vrátil, já a tento chlapec se budeme ustavičně za vás modlit. A jestli šťastněji, jak v Boha doufám, toto dítě, které v lůně nosím, vydám a vychovám, první modlitby, které bude mít, za Vás obětovat bude, aby Bůh byl vaším odplatitelem.“⁴⁹³ Heritesovy zásluhy vedly k tomu, že byl za své působení mezi nekatolíky později oceněn šlechtickým titulem.⁴⁹⁴

Biskup Antonín Podlaha zachycuje získání šlechtického titulu takto: „ [...] 1783 od arcibiskupa z příležitosti císaře Josefa II., který umožnil tolerovat protestantské náboženství, byl (Herites) určen (poslán) k vyhledávání případů a heretiků a mnohé z nich zdravě obnovil ve zbožnosti (přivedl na katolickou víru), a za tuto vynikající práci byl odměněn císařem Josefem II. povýšením (darováním) do rytířského stavu a také roku 1783, 19. 4. v kapitulním (kolegiálním) kostele Všech svatých na hradě Pražském jmenován (jedním z kanovníků) děkanem.“⁴⁹⁵

P. Václav Vojtěch Herites získal 20. května 1783 šlechtictví povýšením do rytířského stavu spolu s českým inkolátem⁴⁹⁶, čímž se stal součástí nižší šlechty. O dvanáct let později, 21. května 1805, byl povýšen do panského stavu⁴⁹⁷ „ [...] současně se syny své sestry Janem a Antonínem (jimiž již dříve povolena změna jména Matzner na „z Heritesů“).“⁴⁹⁸ Při volbě erbu⁴⁹⁹ Václav Vojtěch Herites neopomenul svůj původ, do pravé půle umístil řeznickou stříbrnou sekerku s ostřím doleva na dlouhé násadě, v druhé polovině stříbrný empírový pomníček, nahoře s pyramidou zakončenou koulí.⁵⁰⁰

Václav Vojtěch Herites, nyní již Wenzel Adalbert Ritter von Herites, si vzal v roce 1785 pod ochranná křídla svého synovce Jana, syna Roziny, který u něj začal studovat, totéž se později týkalo i Janova mladšího bratra. V 90. letech 18. století se rytíř Herites dále věnuje své činnosti, ale také politickému dění. Za rok 1790 tak nalézáme Heritesův podpis mezi dalšími šedesáti pod stížností vůči vídeňskému centralismu. O rok později se

⁴⁹³ Pavel HOLUB, *Tolerování před tolerancí, netolerování po toleranci? Nekatolíci v Humpolci ve druhé polovině 18. století*, s. 48-49.

⁴⁹⁴ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁴⁹⁵ Tamtéž.

⁴⁹⁶ Tzn. právo kupovat statky v Čechách.

⁴⁹⁷ K přijetí do panského stavu stačilo udělení titulu svobodných pánů (tzn. získání titulu baron, či německy Freiherr), či hraběcího nebo knížecího titulu českým králem.

⁴⁹⁸ Vojtěch Jaromír PELIKÁN, *Hlídky heraldická*, Sborník JSČR, roč. 4, č. 2, 1933, s. 26.

⁴⁹⁹ Viz obrazová příloha č. 18: *Erb P. Václava Vojtěcha Heritese*.

⁵⁰⁰ Vojtěch Jaromír PELIKÁN, *Hlídky heraldická*, s. 26.

účastnil rozhovorů týkajících se zákona, který umožňoval společné pohřbívání nekatolíků a katolíků. Dle Heritese to vedlo k nárůstu nepřátelství mezi oběma skupinami věřících.⁵⁰¹

Při pohřbu krále Leopolda II. v březnu roku 1792 sloužil requiem právě P. Václav Vojtěch Herites a „[...] v červenci pak v den korunovace Františka II. necelebruje bohoslužby arcibiskup, jak by se čekalo (jen krále přivítal), ale děkan královské kaple Všech Svatých Václav Vojtěch von Herites.“⁵⁰²

Ještě téhož roku byl Václav Vojtěch Herites zvolen českými stavy jedním z devítičlenné zákonodárné komise pro práci na novém zákoníku, a to vedle takových osob, jako je hrabě Vojtěch Černín, hrabě Leopold Špork a další.⁵⁰³

V roce 1793 stoupla pomyslná hvězda Václava Vojtěcha Heritese na úplný vrchol. Byl povýšen na představeného metropolitní kapituly u sv. Víty a stal se prvním mužem po arcibiskupovi. Tím získal velkou váženost a stal se správcem kapitulního majetku.⁵⁰⁴

5.4 P. Antonín Herites

Antonín Herites byl bratrem Václava Vojtěcha Heritese. Stejně jako bratr i on působil jako duchovenský komisař, ale pro Chrudimský kraj.

Zatímco Václav Vojtěch je líčen jako obětavý muž, který se humpoleckému obyvatelstvu věnoval doslova ve dne v noci, a jeho příkladné jednání potvrzují i představení města, kteří „[...] svědčili, že Herites neužil ani jediného hanlivého slova při komisi, nýbrž že se choval ke každému jako laskavý otec [...]“⁵⁰⁵, tak P. Antonín Herites představoval vůči nekatolíkům jiný přístup: „Snažil se v rozhovoru přihlašující se evangelíky zmást a potom suverénně formuloval svá dobrozdání: ‚[...] Tejtó nápodobně řečeno bylo, že nemá a nezná evangelickou víru a nechtěla naučení slyšet ani se podepsat a utekla ze dveří ...‘ [...]“⁵⁰⁶

⁵⁰¹ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁵⁰² Tamtéž.

⁵⁰³ Kompletní komise se skládala z kapitolního děkana Heritese, Vojtěcha hraběte Černína, Michala hraběte Kounica, Leopolda hraběte Šporka, Adama sv. P. z Eschenreiuchu, Josefa z Prainhaelteru, Václava Slivky, K. sv. p. Böhma a Adama z Kundratic.

⁵⁰⁴ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁵⁰⁵ Pavel HOLUB, *Tolerování před tolerancí, netolerování po toleranci? Nekatolíci v Humpolci ve druhé polovině 18. století*, s. 30.

⁵⁰⁶ Eva MELMUKOVÁ, *Patent zvaný toleranční*, s. 161.

5.5 František Herites

Ačkoliv žil František Herites na přelomu 19. a 20. století, konkrétně v letech 1851-1929, bylo by nešťastné jej opomenout. Jedná se o vodňanského autora „[...] *velké řady povídek i románů o životě na malém českém městě*.“⁵⁰⁷ František Herites je považován za potomka z rodu Josefa Heritese a jeho manželky rozené Tillerové, ale to jenom proto, že Františkův otec byl nemanželské dítě (nebot' se narodil jedenáct měsíců po smrti manžela své matky), a proto jej adoptovala jeho teta, která byla provdaná za Jana Ignatiuse Heritese.⁵⁰⁸

František Josef Emanuel Herites se narodil ve Vodňanech 27. února 1851 jako syn lékárníka a v době jeho narození purkmistra Antonína Karla Heritese.⁵⁰⁹ Narodil se do rodiny mezi celkem deset dětí, z nichž se ale dospělého věku dožilo jen sedm včetně Františka.⁵¹⁰

Po studiích na farmacii v Praze a ve Štýrském Hradci cestoval po Evropě, navštívil i Ameriku. V roce 1883 převzal po svém otci řízení lékárny a stal se také vodňanským starostou.⁵¹¹ Vedle dlouholetého provozování lékárnické praxe se věnoval literární tvorbě a je řazen k vodňanskému literárnímu trojlístku spolu s básníkem Otakarem Mokřým a Juliem Zeyerem.⁵¹²

V roce 1893 odcestovala celá Heritesova rodina na výstavu v Chicagu a po návratu se přestěhovala do Prahy, kde udržovala styky s rodinou Jaroslava Vrchlického.⁵¹³ František nebyl právě zdařilým obchodníkem, a tak upadl do dluhů. Byl donucen prodat celý rodinný podnik a odstěhovat se s celou rodinou do Prahy. Poté dlouhá léta vedl časopis pro lékárníky a vedle toho přispíval do literárních časopisů.⁵¹⁴

Herites měl dvě dcery, Marii, později provdanou jako Kohnovovou, a Boženu. Dcera Marie se proslavila jako houslová virtuoska, která vedle koncertování v Čechách a na Moravě vystupovala i ve Vídni, Budapešti a v Londýně při příležitosti korunovace

⁵⁰⁷ Josef BŘEZINA, *Děti slavných rodičů*. Praha 1995. s. 126.

⁵⁰⁸ Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL: <http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

⁵⁰⁹ SOA Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje, Matrika narozených Vodňany (1832-1889), sv. 5. s. 151. Také dostupné z URL: <<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1nrvm&menu=3&id=8412&page=153>>. [cit. dne 2017-02-17].

⁵¹⁰ Jiří LOUŽENSKÝ, *Vodňanské paměti a vzpomínky Františka Heritese*, Brno 2009, s. 9.

⁵¹¹ Tomáš HEJNA, *Pozapomenuté osobnosti české literatury*, Velké Přílepy 2014, s. 38.

⁵¹² Josef BŘEZINA, *Děti slavných rodičů*, s. 126.

⁵¹³ Tamtéž.

⁵¹⁴ Tomáš HEJNA, *Pozapomenuté osobnosti české literatury*, s. 39.

britského krále Eduarda VII. Poté vystupovala na světové výstavě v St. Louis, a to 6. srpna 1904 o českém dni. V Americe zůstala, provdala se zde a narodila se jí dcera Marie.

Když Marie v roce 1911 ovdověla, vrátila se do Čech a ve vlasti setrvala do roku 1916, kdy znovu přesídlila do Spojených států, aby si zachovala americké občanství.⁵¹⁵ Až do své smrti žila u své dcery na Floridě, která se v Americe provdala a v rámci dvouletého stipendia na Karlově univerzitě získala doktorát filozofie, přičemž jejími profesory byli například Jaroslav Bidlo, Václav Novotný a Josef Pekař.⁵¹⁶

Druhá Heritesova dcera Božena studovala francouzštinu a češtinu na filozofické fakultě. Celý život se věnovala výuce jazyků, počínaje na lyceu u sv. Voršily v Praze a konče na gymnáziích v Praze. Do konce svého života zůstala svobodná a po odchodu do důchodu se vrátila do Vodňan. Je také autorkou knihy *Přátelé Zeyer-Herites, vzájemná korespondence*.⁵¹⁷

5.6 Jan Sophronius Kozák

Jan Sophronius Kozák se narodil v Horažďovicích. Byl dobrým přítelem Jana Amose Komenského, stal se lékařem a filosofem a působil v Brémách.⁵¹⁸ Základní studii, jež se věnuje jeho životu, je doposud článek *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách* z roku 1915 od Jana Václava Nováka.⁵¹⁹

Některé z pramenů uvádějí, že se narodil v roce 1602,⁵²⁰ jiné uvádějí rok 1607. Jan Václav Novák ve zmíněném příspěvku uvádí, že Kozák pocházel „[...] z patricijské rodiny, usedlé v Horažďovicích, podle přídomku spříbuznělé s rodem Boudův neboli Budeciův z Práchně.“⁵²¹ Z Horažďovic pocházel Kozákův otec, který byl pravděpodobně utrakvista, ale klonil se k Jednotě bratrské.⁵²² Matka Anna Smolíková pocházela z Prahy, kde Jan začal studovat na latinské škole. Později pokračoval ve studiích na Moravě u svého strýce kazatele Pavla Dubina, jenž byl manželem sestry Anny Smolíkové. Zde setrval asi tři roky, poté odešel na studia do Prahy, kde začal navštěvovat artistickou fakultu.⁵²³

⁵¹⁵ Josef BŘEZINA, *Děti slavných rodičů*, s. 127.

⁵¹⁶ Tamtéž, s. 128.

⁵¹⁷ Tamtéž, s. 129.

⁵¹⁸ Karel NĚMEC, *Horažďovice*, Městský národní výbor v Horažďovicích 1961, s. 8.

⁵¹⁹ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 8-15.

⁵²⁰ Tamtéž, s. 9.

⁵²¹ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 9.

⁵²² Vladimír URBÁNEK, *Ve stínu J. A. Komenského. Česká exilová inteligence v Hatlib Papers*, Studia Comeniana et historica. Časopis Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí, 26, 1996, s. 123-136. s. 127.

⁵²³ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 9.

V Praze studoval však jen krátce, protože už na jaře 1618, pravděpodobně v souvislosti s počínajícími válečnými poměry, odjel na studia do Brém. Odsud po dvou letech pokračoval na studia do Oxfordu.⁵²⁴ Poté se vrátil přes Brémy do Prahy, ale jen na čas, již brzy na to odešel i se svou matkou do drážďanského exilu.

Kozákovy cesty byly nepředvídatelné, neboť brzy na to vstoupil do Mansfeldova⁵²⁵ vojska, ale v roce 1625 se již nalézal v Leidenu v Nizozemsku, kde studoval medicínu, kterou dokončil v roce 1629 na Caënské univerzitě v Normandii.⁵²⁶ Po promoci nastoupil opět do armády, tentokrát však jako vojenský lékař, účastnil se řady bojů třicetileté války, například prvního obléhání Magdenburku, dále bitev u Lipska či u Norimberku. V armádě působil až do roku 1635.⁵²⁷

Poté se usadil v Brémách, kde se také oženil s Markétou Barkeyovou, s níž měl tři děti, z nich dvě se dožily dospělého věku, přičemž syn pokračoval v otcově povolání a stal se taktéž lékařem. Jan Kozák žil v Brémách až do své smrti roku 1685. Byl zde velmi váženou osobou a velmi oblíbeným lékařem.⁵²⁸

Jan Sophronius Kozák je autorem minimálně šestnácti spisů, s nimiž nás seznamuje Jan Václav Novák ve své studii,⁵²⁹ přičemž uvádí například dílo *Tractatus de haemorrhagia partes duae* jako příklad lékařské knihy čítající sedm set stran.⁵³⁰ Kozák psal výlučně latinsky a německy, avšak ve svých spisech se hlásí ke svým českým kořenům, neboť k nim dodává, že je „bohemus“.⁵³¹

5.7 Jan Malkovský

Mezi horažďovické intelektuální elity je možné zařadit i Jana Malkovského, jenž žil v letech 1672 až 1739, a to právě proto, že je autorem pamětí, jež zpracovala Marcela Kalašová a Adéla Šmilauerová.⁵³²

⁵²⁴ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 9..

⁵²⁵ Petr Arnošt II. Mansfeld (1580-1626) byl vojenský důstojník, který se vyznamenal během bojů třicetileté války na straně protihabsburského odboje.

⁵²⁶ František TICHÝ, *Johannes Sophronius Kozák, lékař v Bremen*, *Časopis lékařů českých* 82, 1943, s. 115.

⁵²⁷ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 10.

⁵²⁸ Tamtéž.

⁵²⁹ Více k jeho dílu ve studii Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách I, II, III*, *Časopis Musea Království českého* 89, 1915, s. 8-15, 147-155, 297-303.

⁵³⁰ František TICHÝ, *Johannes Sophronius Kozák, lékař v Bremen*, s. 116.

⁵³¹ Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, s. 10.

⁵³² Celá studie k nalezení zde: Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, *Minulosti Západočeského kraje* 48, 2013, s. 55-102.

Jan Malkovský sepišoval paměti v letech 1679-1724, přičemž první části jsou retrospektivní, začal je psát nejspíše kolem roku 1689, kdy v Horažďovicích, ale i dalších českých městech, propukla řada požárů.⁵³³ Ve svých pamětech zachytil události týkající se rodiny, dále události z Horažďovic, ale také obecnější témata, mezi něž patří politika či astronomické úkazy.⁵³⁴

Po jeho smrti v pamětech krátce pokračoval jeho synovec Matěj Malkovský, zvaný novohospodský.⁵³⁵

⁵³³ Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, s. 75.

⁵³⁴ Tamtéž, s. 77.

⁵³⁵ Tamtéž, s. 79.

6. Nadace

Jak už jsme zmínili, šestnácté a sedmnácté století je ve vývoji společenské vrstvy vzdělanců považováno za zlomové. Zároveň je toto období považováno za zlomové i ve vývoji vzdělanostního mecenátu, což s rozkvětem vzdělanosti nepochybně souvisí. Vzdělanostní mecenát se zasadil o „[...] zakládání nových vzdělávacích institucí, případně reformování těch stávajících, ale rovněž o vynaložení soukromých zdrojů na rekonstrukci školních prostor, jejich vybavení [...]. Část raně novověkého mecenátu směřovala pak také k podpoře nedostatečně honorovaných učitelů.“⁵³⁶

Zájem o vzdělání projevovali i světští studenti; tedy studenti, kterým nebyl předurčen kněžský život. Pro jejich potřeby vznikaly první koleje „[...] jako instituce pro výchovu a hmotné zajištění [...]“.⁵³⁷ V šestnáctém a sedmnáctém století se začaly při gymnáziích a univerzitách ustavovat konvikty a semináře, které přijímaly budoucí kněze i ostatní studenty.⁵³⁸ Ti studenti, kteří žili během studií v konviktu nebo semináři, museli za svůj pobyt platit.⁵³⁹ Druhou možností studia se stal zisk stipendijního místa v některé ze studijních nadací, které věnovaly zájemcům o vzdělání finanční pomoc (popř. jiné dary) na uhrazení poplatků za studia.⁵⁴⁰

Právě nadace se vedle zakládání nových škol staly v raném novověku druhou nejběžnější formou vzdělanostního mecenátu v Českých zemích.⁵⁴¹ V pobělohorském období stoupal na významu ve výchově mladé generace význam studentských nadací, které v této době „[...] neměly pouze účel charitativní a osvětový, ale především protireformační.“⁵⁴² Zakladateli nadací se postupem času vedle vysoké šlechty stali i nižší šlechtici, měšťané a vyšší i nižší duchovenstvo.⁵⁴³

Šlechta a panovník se podíleli na zakládání a podpoře nadací zejména v počáteční fázi rekatolizace, jejich činnost vyvrcholila ve dvacátých letech sedmnáctého století. Ve druhé polovině sedmnáctého století počet nadací, jež byly založeny a podporovány

⁵³⁶ Martin HOLÝ, *Vzdělanostní mecenát v jižních Čechách v 16. a 17. století*, s. 37.

⁵³⁷ Eva DOLŽALOVÁ, *Konvikt svatého Bartoloměje a seminář svatého Václava v Praze na Starém Městě – dějiny, hospodaření a studijní nadace*. Facta probant homines – Sborník příspěvků k životnímu jubileu prof. Zdeňky Hledíkové, 1998, s. 135-148. s. 135.

⁵³⁸ Tamtéž, s. 136.

⁵³⁹ Tamtéž, s. 142.

⁵⁴⁰ Tamtéž, s. 142.

⁵⁴¹ Martin HOLÝ, *Vzdělanostní mecenát v jižních Čechách v 16. a 17. století*, s. 41.

⁵⁴² Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, *Folia historica bohemia* 14, 1990, s. 229-255. s. 230.

⁵⁴³ Tamtéž, s. 230.

šlechtou, klesl v porovnání s nadacemi, do nichž věnovali své prostředky měšťané a úředníci.⁵⁴⁴ Milan Moškoř uvádí, že „největší péči projevovali radní, primátoři a měšťtí či vrchnostenští úředníci a jejich manželky nebo vdovy po nich.“⁵⁴⁵ Vedle všech výše zmíněných nadací existovaly také nadace, jež vznikly z přímého popudu papeže.⁵⁴⁶

Množství studentů, které nadace podporovala, se různily, většinou byl však počet míst v nadacích založených panovníkem, šlechtou a papežem znatelně vyšší než v nadacích, které založil měšťan či duchovenstvo.⁵⁴⁷ V zakládací listině každé nadace bývalo uvedeno, jaký je celkový počet souběžně udělených stipendií.⁵⁴⁸ Nadace studentům vyplácela hlavně roční úroky, jindy byla jejich podpora věnována formou potravin nebo „[...] daru knih nebo zaopatření knihami.“⁵⁴⁹ Nadační dary někdy obsahovaly i přesné stanovy, kolik z částky má být vydáno na oděv a stravu; někteří fundátoři i stanovovali druh látky a jeho barvu, „[...] aby odlišili své seminaristy od ostatních.“⁵⁵⁰ Fundátoři předepisovali seminaristům další podmínky, nejčastěji se jednalo o požadavky určitého místního původu studenta, příbuzenský vztah studenta k zakladateli, vedle toho i požadavky hudebních⁵⁵¹ a pěveckých dovedností či jazykový a zemský původ^{552, 553}.

Zakladatel svou nadaci většinou svěřil některému školnímu ústavu, nejčastěji se jím stávaly jezuitské školy. Podíl na tomto faktu mělo to, že jezuitský řád měl v 17. století dominantní postavení, které jistě souviselo s protireformační činností, přičemž „[...] většinu svých fundací svěřovala jezuitům šlechta [...] a duchovenstvo [...]“⁵⁵⁴ Měšťané z 43 procent u nadací, které zkoumal Milan Moškoř, školský ústav neurčovali.⁵⁵⁵

⁵⁴⁴ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 230-231.

⁵⁴⁵ Tamtéž, s. 231.

⁵⁴⁶ Eva DOLÉŽALOVÁ, *Konvikt svatého Bartoloměje a seminář svatého Václava v Praze na Starém Městě – dějiny, hospodaření a studijní nadace*, s. 143.

⁵⁴⁷ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 231.

⁵⁴⁸ Eva DOLÉŽALOVÁ, *Konvikt svatého Bartoloměje a seminář svatého Václava v Praze na Starém Městě – dějiny, hospodaření a studijní nadace*, s. 143.

⁵⁴⁹ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 232.

⁵⁵⁰ Tamtéž, s. 233.

⁵⁵¹ Podmínka hudebního vzdělávání byla i ve stanovách gregorovské nadace, jak dokládá: Informace Krajského úřadu v Písku magistrátu města Horažďovice o možnosti udělit gregorovskou nadaci pro studium na normální škole nejen nyní Václavu Nigrinovi, ale i v budoucnu jinému adeptovi s absencí znalosti hudby, dosavadní podmínkou pro získání gregorovské nadace, ale jen v případě, že nebude k dispozici uchazeč splňující i hudební vzdělání.

⁵⁵² Nadací, které byly podmíněny pro Čechy rodem a jazykem, bylo do roku 1700 založeno celkem pět a po roce 1700 (konkrétně roku 1705) už jen jedna, která byla vyloženě pro studenta s českou výchovou v dětství. Od té doby další podobné nadace nevznikly. (Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 233.)

⁵⁵³ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 235.

⁵⁵⁴ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, *Folia historica bohemia* 14, 1990, s. 229-255. s. 233.

⁵⁵⁵ Tamtéž, s. 233.

Na obsazování nadačních míst se vedle zakladatele nadace podílela osoba, které bylo svěřeno tzv. prezentační právo⁵⁵⁶. Nejednalo se vždy o jednu osobu nebo instituci, mohlo jich být i více, přičemž prezentační právo nejčastěji získávaly městské rady a představení semináře nebo koleje; dále to byli příbuzní, dědicové nadátora a zástupci církve.⁵⁵⁷ Měšťané prezentační právo svěřovali do rukou častěji svým příbuzným a městským radám, nežli šlechticové, kteří ho vedle příbuzných delegovali také na představené či církev, která je zase svěřovala do rukou zástupcům města a představeným seminářů.⁵⁵⁸

Jak už bylo výše předesláno, nadace byly zřizovány z charitativních, osvětových a protireformačních důvodů, zároveň také za praktickým účelem: podpora vzdělávání měla renesančním a raně barokním Čechům zajistit dostatek schopných úředníků, kněží a učitelů. To měly společné nadace šlechtické, měšťanské i duchovní. Zakládání nadací se navíc zejména pro měšťany stalo výrazem osobní prestiže a zároveň nástrojem pro společenský růst vlastní rodiny – vytvořené zázemí totiž umožňovalo vzdělávání příbuzných. Zakladatelé sami za sebou měli často univerzitní studium, zároveň jejich rodiny „[...] měly leckdy významné postavení v městské společnosti, stejně jako oni sami.“⁵⁵⁹

Milan Moškoř uvádí, že nejvíce nadací měli studenti z Plzně, Českých Budějovic, Horažďovic, Lišova u Budějovic, Prahy, Vysokého Mýta a Domažlic, přičemž každé město mělo více než tři nadace.⁵⁶⁰ Od třicátých let sedmnáctého století vznikaly nadace zejména z měšťanské iniciativy nebo z popudu kléru. Tyto nadace zaštiťovaly méně žáků než nadace šlechtické, většinou jednoho až dva studenty.

Měšťanské rodiny, které zřizovaly nadace, měly zvláštní postavení ve společnosti, neboť organizovaly vzdělání mládeže, jež zajišťovaly právě nadace.⁵⁶¹

6.1 Horažďovické nadace

Lze předpokládat, že horažďovické elitní rodiny si své sociální a politické postavení upevňovaly i nadační činností.

⁵⁵⁶ Eva Doležalová v článku *Konvikt svatého Bartoloměje a seminář svatého Václava v Praze na Starém Městě* ... právo nazývá jako tzv. patronátní. Osoba nebo skupina osob, které náleželo prezentační právo, tak rozhodovala, kým bude místo v nadaci obsazeno.

⁵⁵⁷ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 234.

⁵⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁵⁹ Tamtéž, s. 239.

⁵⁶⁰ Tamtéž, s. 235.

⁵⁶¹ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 241.

V Horažďovicích se v novověku nalézalo hned několik nadací, jež podporovaly vzdělávání mladých mužů. Za dobu předbělohorskou je to nadace Jana ze Švamberka a Jana z Rožmberka, jež fungovala kolem roku 1539.⁵⁶² Z doby pobělohorské se dochovaly prameny, které potvrzují velké množství nadací, jejichž nadátory byli sami horažďovičtí měšťané.

Nadace jsou v pramenech nazývány dle příjmení jejich zakladatelů, proto i my budeme v tomto úzu nadále pokračovat, a nadace tak nazýváme jako nadaci budeciovskou⁵⁶³, heritesovskou⁵⁶⁴, gregorovskou⁵⁶⁵ a další⁵⁶⁶ méně známé nadace. Za zmínku stojí i nadace tillerovská⁵⁶⁷ a mottlovská⁵⁶⁸, kterým se však tato práce nebude zabývat;⁵⁶⁹ podrobněji se budeme věnovat jen budeciovské nadaci, gregorovské nadaci a heritesovské nadaci, neboť souvisí s měšťanskými elitními rodinami, kterým se věnuje tato práce.

Jak už bylo výše řečeno, na základě rodinných vazeb vznikaly i svazky neoficiální, které lze vysledovat u městských elit. Mezi tyto neoficiální svazky pak můžeme vedle kmotrovství či manželství také zařadit nadace, které sice byly oficiální, ale do jisté míry s manželstvím souvisí.

Právě příbuzenský vztah umožnil využít nadační možnosti, pokud byla osoba v příbuzenském stavu k nadátorovi; pokrevní pouto bylo jednou z nejzákladnějších podmínek.

Díky tomu se nejednou stal příjemcem nadace gregorovské někdo z rodu Mottlů⁵⁷⁰, ačkoliv jeho předci také založili nadaci, a naopak. Stalo se tak buď z té příčiny, že měl větší naději získat místo u této nadace, anebo proto, že místa byla většinou omezena maximálně na dva studenty, v Horažďovicích častěji na jednoho, a tak bylo jistější, když si budoucí studenti zažádali o místo u obou nadací. To nám dokládá například spor, k němuž došlo mezi dvěma žadateli – Josefem Nigrinem a Bernardem Frenzlem. Ti dlouho

⁵⁶² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 685, sign. K 1210.

⁵⁶³ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Tomáše Budecia*.

⁵⁶⁴ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Jana Heritese, Václava Heritese, Václava Floriana Heritese*.

⁵⁶⁵ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Karla Gregora, Jiřího Josefa Gregora, Karla Jana Nepomuka Gregora, Jana Augustina Gregora*.

⁵⁶⁶ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Václava Kottnaura*.

⁵⁶⁷ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Jana Tiller*.

⁵⁶⁸ V archivních pramenech uváděna jako *nadace Jana Ondřeje Mottla*.

⁵⁶⁹ Tillerovské nadaci se částečně věnuje Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice 1936. Konkrétně na stranách 228 – 229. Mottlovskou nadaci se doposud nikdo nezabýval.

⁵⁷⁰ 20. října 1721 podal u magistrátu žádost o udělení nadace pro bratra Antonína Vojtěch Mottl. (SOKA Klatovy.. SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1215.)

usilovali o stejné místo v budeciovské nadaci, a proto si vedle toho Josef Nigrín podal žádost i k nadaci heritesovské.⁵⁷¹

Zvláštní je, že ačkoliv byl rod Malkovských velmi úzce příbuzensky spjat s rodem Gregorovských, není žádný důkaz, že by někdo z jejich rodu žádal o stipendijní místo ať už v nadaci gregorovské či v další jiné. Domněnka, že by Malkovští v této době již neměli mužské potomky a tedy nositele jména, je však mylná, neboť ještě na konci osmnáctého století je jisté, že se v Horažďovických vyskytovaly minimálně dvě větve z tohoto rodu, jejichž představiteli byli Matěj Malkovský a Martin Malkovský, kteří po sobě zanechali další mužské potomky.

Nejen, že nadace potvrzují existenci neoficiálních vazeb a dokládají tak fakt, že si byly elitní rodiny nápomocny, ale vedle toho nám také stvrzují existenci rodinných vazeb, které byly založeny na pomyslném postupu ve společnosti s pomocí příbuzenského stavu s elitní rodinou. To znamená, že si tak mohli vylepšit postavení svých dětí i ti příbuzní, kteří se do elitní rodiny přiženili, či provdaly, a tak „[...] proniknout k městským špičkám [...],“⁵⁷² nebo alespoň tento pomyslný postup na společenském žebříčku zajistit svým dětem. Příkladem může být Magdalena Malkovská, provdaná jako Protivová, která procházela z elitní rodiny, její manžel však už ne. I přesto se pokusila o zajištění budeciovské nadace pro svého syna Josefa Protivu.⁵⁷³

6.1.1 Budeciovská nadace

Z ledna 1738 a následně z května 1751 se v archivních pramenech dochoval nadační list budeciovské nadace, nadace Tomáše Budecia, kněze cisterciáckého kláštera Panny Marie na Zbraslavi. Správcem nadace byl určen Hynek Bernard Mottl a po jeho smrti horažďovický magistrát.⁵⁷⁴

Ve státním oblastním archivu v Klatovech je k vidění rodokmen⁵⁷⁵, jenž vznikl v roce 1751. Ten byl vypracován horažďovickým magistrátem a jedná se o rodokmen nadátora Tomáše Budecia, v němž jsou vyznačeni kandidáti pro příspěvky budeciovské

⁵⁷¹ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1230.

⁵⁷² Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, s. 144.

⁵⁷³ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1237.

⁵⁷⁴ Tamtéž.

⁵⁷⁵ Viz obrazová příloha č. 9: *Rodokmen nadátora T. Budecia*.

nadace, kteří jsou označeni pojmem „Candidat“, přičemž jsou tak označeni dva potomci z větve rodu Tomáše Budecia.⁵⁷⁶

Vedle toho se dochovaly další listiny, které potvrzují, že fungování této nadace nebylo bezproblémové, stejně jako tomu bylo u dalších nadací. Z roku 1765 se dochovala stížnost správce nadace Vojtěcha Bernarda Mottla. Už jen to dokazuje, že nadační listina Tomáše Budecia nebyla dodržena, neboť po smrti původního správce Hynka Bernarda Mottla se měl stát správcem horažďovický magistrát. Vojtěch Bernard Mottl si v listině stěžuje na na cti utrhačné nařčení ze strany Bernarda Budecia. Ten Mottla obvinil z toho, že nedosazuje do nadačních míst vhodné kandidáty, nýbrž „čtveráky“⁵⁷⁷, jak nazval Jiřího Švejkovského, který na studijním místě nahradil Antonína Tilleru.⁵⁷⁸

Magistrát města Horažďovice nakonec rozhodl ve sporu tak, aby bylo studijní místo nadále obsazeno Jiřím Švejkovským s tím, že Bernard Budecius by se měl pro příště zdržet takových nařčení.⁵⁷⁹ Pravděpodobnou příčinou prvotní stížnosti Bernarda Budecia mohly být jeho osobní zájmy ve prospěch syna Josefa Budecia, jemuž se snažil zajistit studijní místo. To se mu povedlo až o jedenáct let později, kdy v roce 1776 získal pro svého syna stipendijní místo v nadaci gregorovské, a to namísto Josefa Kozlanského^{580 581}.

Bernard Budecius velmi ovlivňoval chod budeciovské nadace. Jeho syn Josef Budecius získal místo nejen v gregorovské nadaci, ale později (až do roku 1783) také čerpal nadační příspěvky budeciovské nadace. Po ukončení žádal o místo v nadaci Kašpar Melchior Nigrin pro svého syna Josefa. Magistrát mu místo v lednu 1783 udělil, avšak jen na chvíli, neboť již v listopadu 1783 byla Josefu Nigrinovi udělena nadace heritesovská a nadaci budeciovskou od dubna 1783 po Josefu Budeciovi čerpal Bernard Frentzl. Navíc se magistrát rozhodl pro prozkoumání příbuzenského poměru mezi Kašparem Melchiorem Nigrinem a Bernardem Budeciem.⁵⁸²

V rámci sporu mezi Josefem Nigrinem a Bernardem Frentzlem došlo k novému usnesení komise, která byla složena ze zástupců magistrátu města Horažďovice a zástupce

⁵⁷⁶ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1229.

⁵⁷⁷ Slovník spisovného jazyka českého k označení čtverák přidává synonyma: šibal, šprýmař, šelma, filuta a další. Dále jej definuje jako darebáka, tuláka či prohnáného člověka.

⁵⁷⁸ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1236.

⁵⁷⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1237.

⁵⁸⁰ Více k žádosti Josefa Kozlanského o udělení nadace pro syna téhož jména v kapitole *Gregorovská nadace*.

⁵⁸¹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1237.

⁵⁸² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 2108.

zbraslavského kláštera Bernarda Budecia. Komisaři se ve svém rozhodnutí věnovali podmínkám pro obsazování budeciovské nadace.⁵⁸³

Spory mezi Josefem Nigrinem a Bernardem Frentzlem se vlekly až do ledna následujícího roku, kdy byla budeciovská nadace nakonec udělena Josefu Nigrinovi.⁵⁸⁴

Nadace Tomáš Budecia byla žádaná ještě v druhé polovině devatenáctého století. V roce 1876 o její podporu zažádal Karel Žák pro svého syna téhož jména. Svou žádost opřel o následující body: „1. Podle rodokmenu přílohy A jest nadřečený můj syn z mateřské strany s první sestrou fundátorovou spřízněný a má vzhledem k této okolnosti právo hlásiti se a prositi o dotyčnou nadaci. 2. Jest zmíněný syn v pokoře podepsaného podle křestního listu příl. B roku 1863 narozen. 3. Byl tentýž podle přílohy C řádně vychován. 4. Odbyl podle příl. D 2. třídu real. gymnazia v Táboře s dobrým prospěchem. 5. Navštěvuje nyní podle příl. E 3. třídu ck. gymnazia v Č. Budějovicích, a neužívá žádné z mých dítek nějaké nadace. 6. Nemá v hluboké účtě podepsaný podle příl. F kromě svého skrovného stravného žádného vedlejšího jmění.“⁵⁸⁵ Ze všech výše zmíněných příloh se dochovala pouze příloha A, tedy rodokmen⁵⁸⁶, jenž dokládá příbuzenský vztah mezi fundátorem P. Tomášem Budeciem a Karlem Žákem.

6.1.2 Gregorovská nadace

6.1.2.1 Nadace P. Jana Augustina Gregora

Z 16. října roku 1702 se dochoval nadační list gregorovské nadace pod názvem „*Instrumentum Foundationis Gregoriana in seminario Neo Urbensi Praga*“⁵⁸⁷, jenž byl vydaný Janem Augustinem Gregorem⁵⁸⁸.⁵⁸⁹ Bakalář Jan Augustin Gregor byl stíhán pro odepření poslušnosti hraběti Ignáci Šternberkovi a o několik let později působil jako oltářník u Sv. Víta v Praze.⁵⁹⁰ Jedná se pouze o opis, původně vznikla listina 28. ledna 1694. Opis dokládá složení částky dva tisíce zlatých rýnských, a to na vydržování mladých studentů z rodu Gregorů, potomky svých čtyř bratří, jmenovitě „[...] *nempe Mathia*

⁵⁸³ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1317.

⁵⁸⁴ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1322.

⁵⁸⁵ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 26, s. 1.

¹ Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.

⁵⁸⁶ Viz obrazová příloha č. 12: *Rodokmen, který dokládá příbuzenský vztah mezi Karlem Žákem a T. Budeciem.*

⁵⁸⁷ V překladu znamená *Nářízení nadace gregoriánské v semináři na Novém Městě pražském.*

⁵⁸⁸ Viz obrazová příloha č. 11: *Matěj Gregor a jeho bratři fundátoři Jiří Josef a Jan Antonín na rodokmenu z 12. března 1884.*

⁵⁸⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1215.

⁵⁹⁰ Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, s. 228.

Gregor, Samuele Gregor, Martins Gregor, Wenceslav Gregor [...],“ ale také potomků sester Magdaleny a Doroty, popřípadě dalších mladíků početných rodin.⁵⁹¹ Právo prezentační si vyhradil Jiří Josef Gregor, bratr Jana Augustina a českobrodský farář, po jehož smrti vykonával prezentační právo horažďovický magistrát „[...] *maje zřetel k potomstvu zmíněných Gregorů, případně k potomstvu Samuela Boudy.*“⁵⁹²

Studenti gregorovské nadace odcházeli studovat na jezuitskou kolej do Březnice⁵⁹³, která byla vedle Prahy a Hradce Králové jedním ze tří míst, jež mohli čeští studenti navštěvovat.⁵⁹⁴ Prezentační nebo také patronátní právo příslušelo městské radě, která tak rozhodovala, kým bude místo v nadaci obsazeno.⁵⁹⁵ Město si však vedle této přednosti přisuzovalo další právo, a to právo dohledu na čerpání nadací, které mu však nebylo přirknuto, jak v listopadu 1753 poznamenal rektor koleje v Březnici P. František Michna. Ten zprvu reagoval na stížnost pana Gregora zprávou, v níž obhajoval seminář, který se stará o Gregorova syna Karla Gregora i přesto, že nejsou semináři odevzdávány úroky z fundačního kapitálu: „[...] *město Horažďovice na Mottlovskou fundaci nic neplatí, seminář pak Březnický Karla Gregora slušně vychovává, a náležitě spravuje, a z té příčiny důležité právo má [...]a aby měšťané přidrženi a k placení přinuceni byli, usilovati může [...]*“⁵⁹⁶ Následně ve své zprávě poznamenal, že si měšťané přisuzují právo na čerpání nadací: „[...] *vzácnému magistrátu, že do takové při mocně vkročiti usiluje, a se míchati, která jim pod správu žádným právem nepřísluší. Svoboda jest jim dána dle Instrumentum Fundaci Gregorovské, aby toliko a jedině způsobného mládence k studování presentovali, ne pak aby nějakou, a nebo tu nejmenší možnost k sobě přitahovali, a v fundaci vládnout směli.*“⁵⁹⁷

Nadace Jana Augustina Gregora byla žádaná, neboť se o ni ucházeli i studenti z rodin spřízněných s jinými nadacemi ve městě. Jedním z nich byl i Antonín (Antonius) Mottl, pro kterého o zisk nadační podpory žádal 20. října 1721 jeho bratr Vojtěch (Adalbertus) Mottl: „[...] *já jakožto z Competenturo*⁵⁹⁸ *[...] nejpřednější poníženou žádost skládám, a uctivě v tom pozdravuji, aby se fundace zřízenec Gregorovské milostivě bratru mému Antoniovi Mottlovi dle schopnosti k studijním [...] vážily a [...] při vázání v Havlu*

⁵⁹¹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1215.

⁵⁹² Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, s. 228.

⁵⁹³ Město, které leží sedmnáct kilometrů od Příbrami.

⁵⁹⁴ Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, s. 237.

⁵⁹⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1230.

⁵⁹⁶ Tamtéž.

⁵⁹⁷ Tamtéž.

⁵⁹⁸ Spolužadatel.

Nového Města Pražského, seminářům položití a vůli svou na poníženou mou žádost a uctivé pozdravení vzácnému magistrátu doložití neodporovali [...]“.⁵⁹⁹ Zisk nadační podpory pro syna nebo bratra byl velkou prestiží, o níž stálo mnoho současníků. Žádost byla ukončena následujícím způsobem: „Ponížený služebník Adalbertus Mottl.“⁶⁰⁰

Mezi stanovy gregorovské nadace patřil požadavek hudebního vzdělání na stipendistu. Od tohoto požadavku bylo postupem času na základě různých výjimek upouštěno, stalo se tak například u Václava Nigrina v březnu 1779, jemuž bylo hudební vzdělání odpuštěno a tento požadavek byl nahrazen jiným, a to modlitbou. Tato výjimka byla udělena jen Václavu Nigrinovi,⁶⁰¹ avšak brzy na to, již v dubnu téhož roku, se začala výjimka vztahovat na každého dalšího uchazeče o stipendium v případě, že se nepřihlásí jiný uchazeč s hudebními dovednostmi.⁶⁰²

6.1.2.2 Další gregorovské nadace

Jiří Josef Gregor, syn Matěje Gregora a zároveň bratr Jana Augustina Gregora, taktéž založil svou nadaci. Ta byla určena pro příbuzné nadátora, výše fondu činila tři tisíce zlatých. Studenti studovali v jezuitském březnickém a novoměstském semináři.

Vedle toho existovala nadace Karla Jana Nepomuka Gregora, která byla určena pro dva studenty, fond činil dva tisíce zlatých a studenti rovněž navštěvovali březnický a novoměstský seminář. Nadace vznikla před rokem 1769, z něhož se dochoval dodatek k nadačním podmínkám.⁶⁰³

O tom, jaký byl další osud těchto nadací se z pramenů obsažených ve Státním okresním archivu v Klatovech, nedozvídáme. Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 byl zrušen březnický i novoměstský seminář. Nadace byly posléze nejpravděpodobněji přesunuty na seminář sv. Václava na Starém Městě pražském.⁶⁰⁴

6.1.3 Heritesovská nadace

Nadační list nadace Václava Floriana Heritese se dochoval v opisu z 18. října 1738. Ten potvrzuje 1600 zlatých, které jsou určeny na výchovu dvou mládenců z příbuzenstva

⁵⁹⁹ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1214.

⁶⁰⁰ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1215.

⁶⁰¹ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1299.

⁶⁰² Informace Krajského úřadu v Písku magistrátu města Horažďovice o možnosti udělit gregorovskou nadaci pro studium na normální škole nejen nyní Václavu Nigrinovi, ale i v budoucnu jinému adeptovi s absencí znalosti hudby, dosavadní podmínkou pro získání gregorovské nadace, ale jen v případě, že nebude k dispozici uchazeč splňující i hudební vzdělání. (SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1301.)

⁶⁰³ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1240.

⁶⁰⁴ SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1272.

Václava Floriana Heritese, tj. potomků bratrů Josefa a Matyáše nebo jeho tří sester, popřípadě jiných žadatelů. Prezentační právo bylo přirčeno horažďovickému magistrátu.⁶⁰⁵

Jan Herites, synovec Václava Floriana Heritese po otci Matyášovi, zřídil dokonce dvě nadace; jedna byla určena pro špitálního⁶⁰⁶ ve výši 1000 zl., druhá byla studijní nadace se stipendiem ve výši 1400 zl., která byla přednostně určena dětem „ [...] *po zemřelé sestře Rozině Matznerové Jan a Antonín s titulem baroni z Heritese a po jejich smrti zase jejich dědicové s podmínkou, že studentské nadace dostane se vždy s přednostním právem descendentům z krve Matěje a Doroty Heritesových.*“ Jan Herites od studentů nepovažoval hudební dovednosti, nýbrž jim ukládal za povinnosti modlit se třikrát týdně za fundátora a o mariánských svátcích jít ke zpovědi. K tomu dodal: „ [...] *abych taky nějaký duchovní zisk z těch fundací měl a moje duše na věčnosti duchovního občerstvení užila.*“⁶⁰⁷

Ať už se jednalo o nadaci Václava Floriana Heritese nebo Jana Heritese, které fungovaly souběžně, obě byly určeny pro dva příbuzné k rodu Heritesů a obě později umožňovaly do studijních míst dosazovat i jiné osoby, než jen příbuzenstvo. V roce 1778 zažádala Magdalena Malkovská, rozená Segová, o udělení nadace Jana Heritese pro svého syna Františka Záhoře.⁶⁰⁸ Magistrát místo udělil Magdaleninu synovi se zdůrazněním, že do nadace nemusí být vždy dosazováni příbuzní.⁶⁰⁹ František Záhoř však byl, ačkoliv vzdáleně, spřízněný s Janem Heritesem, neboť ten se oženil s Ludmilou Záhořovou.⁶¹⁰

Obě dvě nadace umožňovaly podporu studia dvou mládenců; to dokazuje záznam z roku 1779, kdy v nadaci Václava Floriana Heritese získali místo jak Jan Herites, tak Jan Matzner, přičemž oba byli s natádorem příbuzensky spjati.⁶¹¹

I u členů z rodu Heritesů nalézáme záznamy, že si jeho příslušník zažádal o udělení jiné nadace. Stalo se tak například v roce 1778, kdy Jan Herites zažádal o místo u nadace mottlovské.⁶¹²

⁶⁰⁵ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1218.

⁶⁰⁶ Člověk, který byl často ošetřovaný nebo žil ve špitálu.

⁶⁰⁷ Karel NĚMEC, *Pohledy do dějin rodů: Matznerové a Heritesové I.*, Horažďovický obzor, č. 5, s. 36.

⁶⁰⁸ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686.

⁶⁰⁹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686.

⁶¹⁰ Karel NĚMEC, *Pohledy do dějin rodů: Matznerové a Heritesové I.*, Horažďovický obzor, č. 5, s. 36.

⁶¹¹ SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1305, 1306.

⁶¹² SOKA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1289.

6. V komparaci s duchcovskou honorací

V rámci této kapitoly budou porovnány měšťanské elity v Horažďovicích s elitami v Duchcově. Město Duchcov leží v severních Čechách, sedm kilometrů od Teplic. Duchcov se stal městem ve 13. století, dosud však není jisté, zda už za vlády Václava I. (1230-1253), nebo až za Přemysla Otakara II. (1253-1278).

Duchcov byl stejně jako Horažďovice město poddanské a v raném novověku patřil rodu Lobkoviců. Na rozdíl od Horažďovic bylo město Duchcov zřejmě ryze katolické; zde za to mohlo pravděpodobně panstvo, kterým byli páni z Lobkovic,⁶¹³ oproti Horažďovicím, které měly do třicetileté války protestantské pány.

Historik Jiří Wolf uvádí tři rodiny, z nichž dvě byly nobilitované (Öttllové z Greiffenau, Zesnerové ze Spitzenbergu) a jedna se svým sociálním statusem blížila nízké šlechtě (Mibesové).⁶¹⁴ Vedle těchto tří rodin, které byly stejně jako horažďovické elity vzájemně provázány kmotrovstvím i jinými úzkými osobními styky, Wolf uvádí další jednotlivce, které rovněž řadí k místní elitě. Ti podle Wolfa „[...] *dosáhli svého úctyhodného postavení ve městě prostřednictvím vzdělání a často ani nebyli duchcovského původu.*“ Do této skupiny elit řadí některé syndiky, například Franze Antona Wildta, který byl v roce 1734 označen jako emeritní duchcovský syndikus. Za horažďovické elity je také zmíněn syndikus, a to František Josef Gregor z roku 1739.

Stejně jako v Horažďovicích i v Duchcově můžeme hovořit o několika rodinách, které představovaly nejvýznamnější vrstvu v úřední správě města. Tyto rody vedle toho disponovaly velkým jměním, což nám dokládají testamenty, ale také záznamy o koupích nemovitostí.

V Duchcově se poměrně často opakovala určitá jména radních, přičemž někteří z nich zastávali své funkce relativně dlouho.⁶¹⁵ Totožný jev nalzáme i v Horažďovicích, kde byla jména pro celé období raného novověku téměř konstantní, jedná se o členy rodu Malkovských, Gregorů, Heritesů a Budeciů, přičemž například Matěj Gregor byl primasem v letech 1674, 1676, 1686, 1693 a 1695, tedy po dobu pěti let, stejně jako primas zmiňovaný za Duchcov Mathes Klinger.⁶¹⁶

⁶¹³ Jiří WOLF a kol., *Duchcov*, Praha, 2013. 420 s. s. 93-94.

⁶¹⁴ Tamtéž, 121.

⁶¹⁵ Tamtéž, s. 91.

⁶¹⁶ Tamtéž.

Totožné bylo v Horažďovicích a v Duchcově také městské zřízení. Velká rada byla volena každý rok. V obou městech se skládala z dvanácti konšelů, z nichž jeden byl primas. Ve funkci primase se konšelé střídali každý měsíc. Dále byl v Horažďovicích i Duchcově jmenován písař a vrchností dosažený rychtář. Občané obou měst si „ [...] *asociovali s výlučností nevenkovského postavení své komunity [...]*“⁶¹⁷ řadu znaků, mezi které patří městský znak a pečeť, městská privilegia.

Vedle měšťanů byly v Duchcově činné i měšťanky, které „ [...] *mohly hrát relativně významnou roli v hospodářském životě [...]* dokladem pro to jsou zápisy svědčící o nakládání s nemovitostmi [...].“⁶¹⁸ Ani v tomto ohledu nezůstávají Horažďovičtí za Duchcovem pozadu, jsme také schopni doložit měšťanky činné jak ve společenském, tak v právním životě. Jednou z nich je Barbora Gregorová, vdova po Václavovi Gregorovi, dále můžeme zmínit Zuzanu Gregorovou, o níž se dozvídáme v souvislosti s prodejem nemovitostí.

Duchcov a Horažďovice se pak navzájem přibližují i z hlediska uzavírání sňatků, které samozřejmě nebylo ani v jednom z obou měst endogamní.⁶¹⁹ Sňatky se uzavíraly mezi měšťany z okolních měst, například v roce 1685 se Matěj Gregor oženil podruhé s dcerou Jiřího Benedky Dorotou, původně měšťana z Nepomuku.

Vztahy mezi měšťany nebyly pravděpodobně ideální v žádném městě v raném novověku. S tím, že spory mezi měšťany nalézáme i v Horažďovicích, jsme se již seznámili, a ke konfliktům samozřejmě docházelo i v Duchcově.⁶²⁰ Například v roce 1732 „ [...] *řekl Jacob Smettana o Johannu Christophu Kämpfovi před celou obcí, že se svému řemeslu nenaučil u mistra, ale jen u tovaryše.*“⁶²¹ Spor mezi měšťany pak řešil městský soud. V obou městech rovněž docházelo k nesrovnalostem mezi měšťany a vrchností.

Jak už jsme se výše zmínili, Wolf se také věnuje přímo duchcovským elitám v barokním novověku. Uvádí tři významné rodiny, které byly vzájemně provázané kmotrovstvím i jinými úzkými osobními styky. Na rozdíl od našich horažďovických elit byly některé duchcovské elity (rodiny Öttlů, Zessnerů a Mibesů) úzce spojeny s jejich valdštejskou vrchností, budily respekt svým původem a pobytem ve šlechtickém prostředí. Vedle nich uvádí další jednotlivce, které lze také řadit mezi elity, ti si však své

⁶¹⁷ Jiří WOLF, *Duchcov*, s. 121.

⁶¹⁸ Tamtéž, s. 93.

⁶¹⁹ Tamtéž.

⁶²⁰ Tamtéž, s. 121.

⁶²¹ Tamtéž.

místo na vrcholu vydobyli.⁶²² V Horažďovicích bohužel nenalzááme jediný rod, který by získal své postavení pouze na základě svého původu, nebo se nám pro to alespoň nedochovaly žádné prameny, které by to definitivně potvrdzovaly.

⁶²² Jiří WOLF, *Duchcov*, s. 123-124.

Závěr

Vrchnostenské město Horažďovice patřilo v raném novověku sice mezi poddanská města, ale také mezi města s výsadním postavením, protože drželo privilegia, která jindy přináležela pouze městům královským; pro představu se jedná o privilegium hrdelní či právo trhové. Není pak zvláštní, že si měšťanská vrstva své výsady až žárlivě střežila.

Měšťanská společnost v Horažďovicích tvořila poměrně homogenní celek, který nebyl příliš stratifikován – vyjma Židů, kteří sice chod města ovlivňovali (zejména pak půjčkami, které městu poskytli, když se ve druhé polovině 18. století ocitlo ve velkých dluhích, které byly způsobeny povinností platit kontribuce), ale zároveň byli ze společnosti vyčleňováni, a to nejen ze strany panovníka, ale taktéž svými sousedy.

Pro to, aby nedošlo k omylům, neopomíjíme ve studii část věnovanou pojmosloví a odborným přístupům na téma elity. Při bádání o elitách v Horažďovicích byla využita metodologie, s níž přichází M. Hrubá a O. Fejtová. Pro obecné označení této vrstvy je používán pojem měšťanská elita, tu dále dělíme na elitu politickou, ekonomickou a intelektuální. Není ovšem pochyb, že všechny tyto tři typy elitních složek měšťanstva se navzájem propojovaly a ovlivňovaly.

V práci jsou podle metodologie Hrubé a Fejtové jednotlivé kapitoly rozděleny na elity ekonomické a politické a elity intelektuální, čtenář však záhy zjistí, že osoby, jež se vyskytují v kapitole elity ekonomické a politické, potkává i v kapitole elity intelektuální.

Nejvýznamnější vrstvu horažďovické městské společnosti představovaly rodiny, které se podílely na úřední správě města. Forma zdejší městské správy byla totožná s řadou dalších českých měst, tvořily ji tedy dvě rady, rada velká a rada malá. Rada velká byla volena zástupcem vrchnosti a byla tvořena dvanácti konšely, z nichž jeden byl primas, kterým byl volen každý měsíc jeden z konšelů. Zatímco v jiných městech v Českých zemích bylo typické ustálené časové období pro volby do městské správy, v Horažďovicích tomu tak nebylo. Setkáváme se téměř se všemi měsíci v roce, kdy byla zvolena velká rada.

Velká rada posléze volila malou radu, která byla již početnější. V ní se objevovaly postavy z velké rady, navíc byla doplněna dalšími měšťany. Nezřídka zasedali v radě velké i malé měšťané stejného příjmení, tedy členové stejné rodiny.

Být součástí městské rady přinášelo uznání, ale i množství povinností a starostí. Kromě toho, že byli konšelé předvoláváni před svou vrchnost až do Prahy, museli řešit častokrát malicherné spory. Nicotné rozepře řešili i mezi sebou – ačkoliv nám se může zdát nemístná urážka bezvýznamná, pro raně novověkého měšťana byla osobní čest životně důležitá, protože urážky nebo pomlvy se mohly dotýkat i jeho oprávněnosti být součástí společenství, jako jsou cechovní a jiná sdružení. Radní byli také pokutováni za pozdní příchody na zasedání, v horším případě uvrženi do městské šatlavy.

S pomocí dochovaných pramenů jsme schopni dokázat, že ke všem těmto případům v Horažďovicích došlo. Měšťané si bránili svou čest velmi ostražitě, přičemž provinilec byl téměř vždy pokutován, v horším případě byl uvězněn. Ve většině případech se viník musel druhému měšťanovi omluvit.

Na základě shromážděných pramenů můžeme vybrané rodiny rozdělit na dvě části, dvě a dvě rodiny, které se sobě více či méně podobají. První pár nepředstavoval zcela uzavřenou a nepropustnou vrstvu; rodiny Malkovských a Gregorů se navzájem proplétaly, tvořily spolu neoficiální sdružení pomocí manželských svazků a kmotrovství. Obě rodiny byly součástí řeznického cechu, v němž si nejednou vydobyly přední postavení.

Druhé dvě rodiny, rodina Budeciů a Heritesů, jsou si podobné už volbou svého příjmení. Ondřej Mirotický se po roce 1630 přestěhoval do Horažďovic a záhy poté si přivlastnil příjmení Herites. Členové rodiny Budecius se původně jmenovali Boudové, ale v 17. a 18. století většina z nich používala latinizovanou podobu příjmení Budecius. Rodina Budeciů i Heritesů působí mnohem uzavřeněji, co se týče neoficiálních svazků. Stejně jako předchozí dvě rodiny se členové těchto rodin taktéž nejednou probojovali na přední místa v cechovních společenstvích a v městské radě.

Zatímco záznamy o představitelích rodu Budeciů nalzáme v pramenech ještě ve 20. století (a totéž platí o rodině Malkovských), osud Heritesů a Gregorů nám není známý. Poslední zprávy o rodu Gregorů nalzáme v matričních knihách z poloviny 18. století, poté Gregorovi vymizeli. Možná je potkal stejný osud jako Heritese, kteří vymřeli po meči.

Při sledování elitních měšťanů je důležité opřít se i o záznamy z matričních údajů, s pomocí kterých jsme se věnovali rodinným vztahům u jednotlivých rodin, ale zároveň jsme díky nim mohli doplnit informace o funkcích, které jednotliví měšťané právě vykonávali v městské správě.

Může se zdát, že tímto je výčet ekonomických a politických elitních složek Horažďovic kompletní, ale je třeba upozornit na to, že se mezi horažďovické měšťanské elity neetablovaly pouze zástupci zmíněných rodů, ale také někteří členové z rodin Sega, Rábský a Eliáš, kteří nejednou nahradili členy rodu Gregorů, Heritesů a Malkovských ve vůdčích rolích řeznického cechu nebo městské správy. Dalším významným rodem byli i Velenovští, členové cechu pekařského.

Jako elity intelektuální byli představení písaři, kteří byli četnými představiteli horažďovické inteligence. Dále jsou v práci zmíněny významné soudobé osobnosti, které svými kořeny pocházely z Horažďovic (nutně zde nepůsobily). Jedná se o patery (Tomáš Budecius, Václav Vojtěch Herites, Antonín Herites), spisovatele (Jan Sophronius Kozák, František Herites) a autora deníku, který se stál dílem téměř uměleckým, Jana Malkovského.

Studie byla doplněna o část, která se zabývá nadacemi obecně a nadacemi v Horažďovicích. Horažďovice patří mezi města, v nichž měli studenti nejvíce nadací. Vždyť v Horažďovicích byly hned tři nadace gregorovské, dvě heritesovské, dále nadace budeciovská, a další, kterými jsme se nezabývali, tj. nadace mottlovská, tillerovská, kottnauerovská.

V průběhu vyhodnocování tématu elity v práci *Měšťanské elity v Horažďovicích v období raného novověku* docházíme k prvnímu stěžejnímu závěru. Postihnout měšťanstvo v Horažďovicích za období předbělohorské je vzhledem k téměř úplné absenci pramenů nereálné; na vině je zejména požár způsobený Buquovými vojsky v roce 1619 a související ztráta písemnosti. Pramenná základna se rozrůstá teprve pro období pobělohorské, kdy můžeme použít prameny úřední i osobní provenience.

Další hlavní poznatek, s nímž práce přichází, se týká seburčování elit. Dokázali jsme, že stejně jako v jiných městech si měšťanské elity i v Horažďovicích potvrzovaly své postavení různými znaky (pečetěmi), ale také funkcemi v městské správě, vedoucí úlohou v cechu a vedle toho neoficiálními svazky, společenstvími, ať už manželstvím nebo kmotrovstvím. A v neposlední řadě s pomocí nadací, které svým nadátorům také zvyšovaly prestiž a zároveň podporovaly rozvoj vzdělanosti, zejména pro nadátorovo příbuzenstvo.

Práce si kladla za cíl přinést základní informace, které by poskytly vhled do dosud nezpracované problematiky politických, ekonomických a intelektuálních elit v Horažďovicích a jejich vzájemné koexistence v 16. a 17. století. Za pomoci nabídnutých příběhů a osudů horažďovických rodů, které tuzemská historiografie dosud podrobněji

nezpracovala, tak může tato studie nabídnout příspěvek k hlubšímu poznání života měšťanské společnosti v prvních etapách vlády Habsburků nad Českými zeměmi.

Summary

The target of this diploma work called *Burgher elites of Horažďovice in early modern period* is to describe the influence of burgher elites in early modern period in the liege town of Horažďovice. The study is directly dedicated to four families - Budecy, Gregory, Heritesy and Malkovsky. In this work there are also other burghers who intervened into the course of the city or otherwise are those burghers connected to the above mentioned families.

The work is splitted into six chapters. Initial chapter is dedicated to a definition of the term elite and of the other terms which are connected (patriciate, nobis and others). In this part of the study current theories that are dedicated to issues of elites are captured. On the base of one of those theories a model of splitting of elites was taken over subsequently. The elites are splitted into political elites, economical elites and intellectual elites. Furthermore I engage in methodology, used sources and literature, questions and targets of the work.

In the next two parts of the work I engage in the history of the town Horažďovice with the concentration on legal signs of the town, on town administration in Horažďovice and on guilds, whose inseparable parts the elites were. On this part the fourth chapter follows fluently, this chapter is firstly dedicated generally to burghers in Czech lands with the focus on signs, later to particular economical and political elites (on an example of mentioned families), to their influence on the course of the town and to mutual relationships.

The fifth chapter is dedicated to intellectual elites. In this chapter there are captured burgher scribes who represented Horažďovice's intelligentsia, and contemporary personalities who came from Horažďovice from their origin but they did not necessarily work here (priests, writers).

The last part of this work is dedicated to a comparison burgher elites in Horažďovice with liege town Duchcov.

This work aims to bring basic information that would provide an insight into so far unelaborated issues of political, economical and intellectual elites in Horažďovice and their mutual coexistence in 16th and 17th century. With help of offered stories and destinies of Horažďovice families that have not yet been elaborated in details by domestic

historiography, this work may offer a contribution to a deeper knowledge of a life of burgher company in first periods of the Habsburk reign in Czech lands.

Použité prameny a literatura

Zdigitalizované archiválie

SOA Třeboň, Sbíрка matrik Jihočeského kraje, Matrika narozených Vodňany (1832-1889), sv. 5. s. 151. Také dostupné z URL: <

<https://digi.ceskearchivy.cz/DA?doctree=1nrvm&menu=3&id=8412&page=153>>. [cit. dne 2017-02-17].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 01 (1642-1658), fol. 1-57. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-01>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 02 (1668-1689), fol. 1-141. Také dostupné z URL: <<http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-02>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 03 (1689-1699), fol. 1-99. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-03>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 05 (1699-1747), fol. 1-327. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-05>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených a zemřelých, sign. Horažďovice 06 (1725-1740), fol. 1-45. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-06>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, oddaných a zemřelých, sign. Horažďovice 07 (1748-1777), fol. 1-283. Také dostupné z URL: <<http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-07>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 08 (1778-1784), fol. 1-43. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-08>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika oddaných, sign. Horažďovice 09 (1778-1784), fol. 1-19. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-09>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika zemřelých, sign. Horažďovice 10 (1778-1784), fol. 1-17. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-10>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sbíрка matrik západních Čech, Matrika narozených, sign. Horažďovice 11 (1784-1794), fol. 1-119. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-11>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sběrka matrik západních Čech, Matrika oddaných, sign. Horažďovice 12 (1784-1794), fol. 1-36. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-12>>. [cit. dne 2016-19-03].

SOA Plzeň, Sběrka matrik západních Čech, Matrika zemřelých, sign. Horažďovice 13 (1784-1794), fol. 1-64. Také dostupné z URL: < <http://www.portafontium.eu/register/soap-pn/horazdovice-13>>. [cit. dne 2016-19-03].

Prameny

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Karel NĚMEC: *Z manuálu písaře radního v Horažďovicích*, Zápisky, písemné prameny, památní kniha, městské právo, inv. č. TA 318.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1657-1688, inv. č. A II 12.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1659-1692, inv.č. A II 13.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 26.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1719-1723, inv. č. A II 21.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1723-1724, inv. č. A II 22.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1757-1758, inv. č. A II 33.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál radní města Horažďovic 1748-1750, inv. č. A II 29.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1634-1646, inv. č. A II 10.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál purkmistrovský 1741-1744, inv. č. A II 27.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv. č. A II 11.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1681-1691, inv. č. A II 14.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Výpisy z manuálu purkmistrovského 1693-1694, inv. č. A II 16.

Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Zápisy písaře radního města Horažďovic 1713-1718, inv. č. A II 20.

SOkA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 15, evid. jedn. kar1.

SOkA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.

SOkA Klatovy, AF Cech pekařů a perníkářů Horažďovice. EL NAD 2185, inv. č. 4, evid. jedn. ukn3.

SOkA Klatovy, AF Cech pekařů a perníkářů Horažďovice. EL NAD 2185, inv. č. 13, evid. jedn. kar1.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 44, sign. A XV 362.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 670, sign. K 159.

SOkA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 333

SOkA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 334.

SOkA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 683, sign. K 1099.

SOkA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 683, sign. K 1092.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 685, sign. K 1210.

SOkA Klatovy. AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1214.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1299.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1317.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1272.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 2108.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1215.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1218.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1220.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1229.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1230.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1236.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1237.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1240.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1289.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1301.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1305.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1306.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 686, sign. K 1322.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 685, sign. K 1327.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 698, sign. K 1723.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 698, sign. K 1726.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1827.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1867.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1900
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 699, sign. K 1901.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 701, sign. K 2046.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 702, sign. K 2067.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 706.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 707, sign. K 2149.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2153.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2156.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2157.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2158.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2159.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2160.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 708, sign. K 2204.

SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2263.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2299.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2318.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2327.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2347.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2370.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2376.
SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2340.

Literatura

Alžběta BIRNBAUMOVÁ, *Horažďovice*, Praha 1941.
Václav BŮŽEK – Karel KRÁL, *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007.
Josef BŘEZINA, *Děti slavných rodičů*, Praha 1995.
Jan HERBEN, *Otázka náboženská v našem probuzení*, Praha 1927.
Tomáš HEJNA, *Pozapomenuté osobnosti české literatury*, Velké Přílepy 2014.
Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Díl 2. H – Kole, Praha 1997, s. 136-141.
Jiří LOUŽENSKÝ, *Vodňanské paměti a vzpomínky Františka Heritese*, Brno 2009.
Eva MELMUKOVÁ, *Patent zvaný toleranční*, Praha 1999.
Miroslav MILEC, *Měšťanské, úřednické a řemeslnické pečetě a merky*, Brno 2013.
Miroslav MILEC, *Rodové pečetě*, Brno 2011.
Karel NĚMEC, *Horažďovice*, Městský národní výbor v Horažďovicích 1961.
Karel NĚMEC, *Dějiny města Horažďovic*, Horažďovice 1936.
Hana SMETANOVÁ, *Židé v Horažďovicích*, Horažďovice 2008.
Miroslav SVOBODA, *Páni ze Strakonice. Vládci Prácheňska a dobrodinci Johanitů*, Praha 2010.
Karel SCHWARZENBERG, *Heraldika*, Praha 2007.
Eduard ŠIMON, *Horažďovice: proměny města 1292-1992*, Horažďovice 1990.

Ivan ŠŤOVÍČEK, *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti*, Praha 2002.

Zikmund WINTER, *Řemeslo a živnosti 16. věku v Čechách*, Praha 1909.

Sborníky

Marie BLÁHOVÁ, *Pražská inteligence v pozdním středověku*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 51-66.

Eva DOLĚŽALOVÁ, *Konvikt svatého Bartoloměje a seminář svatého Václava v Praze na Starém Městě – dějiny, hospodaření a studijní nadace*. Facta probant homines – Sborník příspěvků k životnímu jubileu prof. Zdeňky Hledíkové, 1998, s. 135-148.

Olga FEJTOVÁ, *Měšťanské elity v období raného novověku jako badatelské téma domácí historiografie v kontextu evropských výzkumů posledních dvou desetiletí*, Documenta Pragensia, č. 32/2, 2013, 55-77.

Martin HOLÝ, *Vzdělanostní mecenát v jižních Čechách v 16. a 17. století*, Jihočeský sborník historický, 82, 2013, s. 35-47.

Michaela HRUBÁ, *Možnosti výzkumu měšťanských elit*, Documenta Pragensia, č. 11, 2004, s. 193-210.

Marcela KALAŠOVÁ – Adéla ŠMILAUEROVÁ, *Paměti horažďovického měšťana Jana Malkovského (1672-1793)*, Minulosti Západočeského kraje 48, 2013, s. 55-102.

Jan KILIÁN, *Kašperskohorské elity v období třicetileté války*, Minulosti Západočeského kraje, 49, 2014, s. 7-24.

Jarmila KREJČÍKOVÁ – Tomáš KREJČÍK, *Úvod do české sfragistiky*, Ostrava 1989.

Milan MOŠKOŘ, *Studentské nadace a jejich zakladatelé v Čechách (1583-1754)*, Folia historica bohemia 14, 1990, s. 229-255.

Karel NĚMEC, *Pohledy do dějin rodů: Matznerové a Heritesové I.*, Horažďovický obzor, č. 5.

Martin NODL, *Elity v českých a moravských městech jako badatelský a interpretační problém*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 23-49. s. 24-25.

Jan Václav NOVÁK, *Johannes Sophronius Kozák, český exulant, lékař v Brémách*, Časopis Musea Království českého 89, 1915, s. 8-15.

Vojtěch Jaromír PELIKÁN, *Hlidka heraldická*, Sborník JSČR, roč. 4, č. 2, 1933, s. 26.

Jiří PEŠEK, *Pražské městské elity středověku a raného novověku. Úvodní zamyšlení*, Documenta Pragensia, č. 22, 2004, 8-22.

Helena PEŘINOVÁ, *Přehled bádání od patriciátu k elitě*, Český časopis historický, č. 104, 2006, 111-122.

Michal TEJČEK, *Úvod do historiografie a založení města Horažďovic*, sborník prací z historie a dějin umění, č 8, 2015, 305-315.

František TICHÝ, *Johannes Sophronius Kozák, lékař v Bremen*, Časopis lékařů českých 82, 1943, s. 114-116.

ŠIMŮNKOVÁ, Alena. Ke vztahu historiografie a antropologie: perspektivy aplikování antropologických přístupů na historický výzkum. In: *Český lid: sborník věnovaný studiu lidu českého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 1995. ISSN 0009-0794. s. 107. Dostupné také z URL: <http://kramerius.lib.cas.cz/search/i.jsp?pid=uuid:d87cc7a1-4611-11e1-1418-001143e3f55c&q=Ke vztahu historiografie a antropologie>

Jaroslava ŠKUDRNOVÁ, *Městská správa v Horažďovicích za třicetileté války v pramenech městské provenience*, Minulosti Západočeského kraje, 49, 2014, s. 25-53.

Vladimír URBÁNEK, Ve stínu J. A. Komenského. Česká exilová inteligence v Hatlib Papers, Studia Comeniana et historica. Časopis Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí, 26, 1996, s. 123-136.

Jiří WOLF a kol., *Duchcov*, Praha, 2013. 420 s. s

Edice

Antonín HAAS, *Berní rula 27*. Prácheňský kraj 1. Praha 1954, s. 223-227.

Ferdinand TADRA, *Listy kláštera Zbraslavského*, Praha 1904, 543 s. s. 427.

Kvalifikační práce

Jakub HANÁČIK, *Hospodářské poměry v Horažďovicích v raném novověku*, bakalářská práce ZČU, Plzeň 2016.

Pavel HOLUB, *Tolerování před tolerancí, netolerování po toleranci? Nekatolíci v Humpolci ve druhé polovině 18. století*, bakalářská práce JČU, České Budějovice 2007.

Barbora MAŇÁKOVÁ, „Padlé“ plzeňské ženy v 19. století, bakalářská práce ZČU, Plzeň 2015.

Jaroslava SMETANOVÁ, *Lokální elity v Horažďovicích 1864-1912*, diplomová práce MU, Brno 2010.

Eliška GROLMUSOVÁ, *Loretánská litanie R.P. Lamberta Krause z roku 1764. Příspěvek k hudebně liturgickému provozu v Horažďovicích ve 2. polovině 18. století*, diplomová práce ZČU, Plzeň 2014. s. 26.

Elektronické zdroje

Jan Steinbauer. *O předcích zemského a říšského mladočeského poslance JUDr. Eduarda Brzoráda..* [online]. © 2011. Dostupné z URL:

<http://www.steinbauer.biz/familytree/Herites.htm#_Toc219631150>. [cit. dne 2017-02-09].

Ústav pro jazyk český, v. v. i. *Slovník spisovného jazyka českého*. [online]. 2011. Dostupné z URL: <<http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=aktu%C3%A1r&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>>. [cit. dne 2017-02-17].

Seznam použitých zkratk

AM	archiv města
AF	archivní fond
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn.	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
JSČR	Sborník jednoty starých českých rodů
JČU	Jihočeská univerzita
kr.	krejčary
MU	Masarykova univerzita
P.	pater
sign.	signatura
str.	strychy
SSJČ	Slovník spisovného jazyka českého
SM	sbírka matrik
SOA	Státní oblastní archiv
SOkA	Státní okresní archiv Klatovy
ukn.	úřední kniha
zl.	zlaté

Seznam textových a obrazových příloh

- Obrazová příloha č. 1: Rodokmen Václava Boudy (B2) a jeho potomků** I
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 2: Rodokmen Samuela Václava Budecia a jeho potomků** II
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 3: Rodokmen Jiřího Gregora (G1) a jeho potomků** III
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 4: Rodokmen Matěje Gregora (G2) a jeho potomků** IV
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 5: Rodokmen Ondřeje Heritese (H1) a jeho potomků** V
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 6: Rodokmen Jakuba Malkovského (M1) a jeho potomků** VI
Zdroj: Rodokmen autorka.
- Obrazová příloha č. 7: Ukázka z rejstříku pohořelých měšťanů s počtem kmenů v obecních lesích, kterými jim má být pomoheno.** VII
Zdroj: SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 678, sign. K 334.
- Obrazová příloha č. 8: Artikule cechu řeznického** VII
Zdroj: SOkA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 15, evid. jedn. kar1.
- Obrazová příloha č. 9: Rodokmen nadátora T. Budecia** VII
Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.
- Obrazová příloha č. 10: Rodokmen nadátora T. Budecia** VIII
Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.
- Obrazová příloha č. 11: Matěj Gregor a jeho bratři fundátoři Jiří Josef a Jan Antonín na rodokmenu z 12. března 1884** IX
Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.
- Obrazová příloha č. 12: Rodokmen, který dokládá příbuzenský vztah mezi Karlem Žákem a T. Budeciem.** X
Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Rodokmeny a nadace, inv. č. D82.
- Obrazová příloha č. 13: Soupis členů cechu pekařského z roku 1739.** X
Zdroj: SOkA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.
- Obrazová příloha č. 14: Pečeti Jana Heritese, Jana Rábského a Václava Pankráce Kozelského** XI
Zdroj: SOkA Klatovy, AM Horažďovice, inv. č. 710, sign. K 2263.
- Obrazová příloha č. 15: Pečeť cechu řeznického** XI

Zdroj: SOkA Klatovy, AF Cech řezníků Horažďovice. EL NAD 2188, inv. č. 14, evid. jedn. ukn11.

Obrazová příloha č. 16: *Josef Budecius v zápisech a účtech cechu pekařského z 17. listopadu 1789* XI

Zdroj: SOkA Klatovy, AF Cech pekařů a perníkářů Horažďovice. EL NAD 2185, inv. č. 4, evid. jedn. ukn3.

Obrazová příloha č. 17: *Tovaryšský list Josefa Budecia* XII

Zdroj: SOkA Klatovy, AF Cech pekařů a perníkářů Horažďovice. EL NAD 2185, inv. č. 4, evid. jedn. ukn3.

Obrazová příloha č. 18: *Erb P. Václava Vojtěcha Heritese* XII

Zdroj: Vojtěch Jaromír PELIKÁN, *Hlídka heraldická*, Sborník JSČR, roč. 4, č. 2, 1933, s. 26.

Textová příloha č. 1: *Renovace městské rady 13. ledna 1667* XII

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv. č. A II 11.

Textová příloha č. 2: *Renovace městské rady 24. ledna 1680* XIII

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1660-1680, inv. č. A II 11.

Textová příloha č. 3: *Renovace městské rady 12. března 1689 a renovace městského úřadu 11. dubna 1689* XIII

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Registra purkmistrovská 1681-1691, inv. č. A II 14.

Textová příloha č. 4: *Renovace městské rady 31. března 1693* XV

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Výpisy z manuálu purkmistrovského 1693-1694, inv. č. A II 16.

Textová příloha č. 5: *Renovace městské rady 7. května 1693* XV

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Výpisy z manuálu purkmistrovského 1693-1694, inv. č. A II 16.

Textová příloha č. 6: *Renovace městské rady 17. ledna 1700 a renovace městského úřadu 1. února 1700* XVI

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

Textová příloha č. 7: *Renovace městské rady 23. října 1704 a renovace městského úřadu 23. října 1704* XVII

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic, inv. č. A II 23.

Textová příloha č. 8: *Renovace městské rady 25. října 1708 a renovace městského úřadu 29. října 1708* XVIII

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Textová příloha č. 9: *Renovace městské rady 8. června 1711 a renovace městského úřadu 17. června 1711*.....XX

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Textová příloha č. 10: *Renovace městské rady 3. listopadu 1712 a renovace městského úřadu 3. listopadu 1712*.....XXI

Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Textová příloha č. 11: *Renovace městské rady 5. srpna 1714 a renovace městského úřadu 12. srpna 1714*.....XXIII

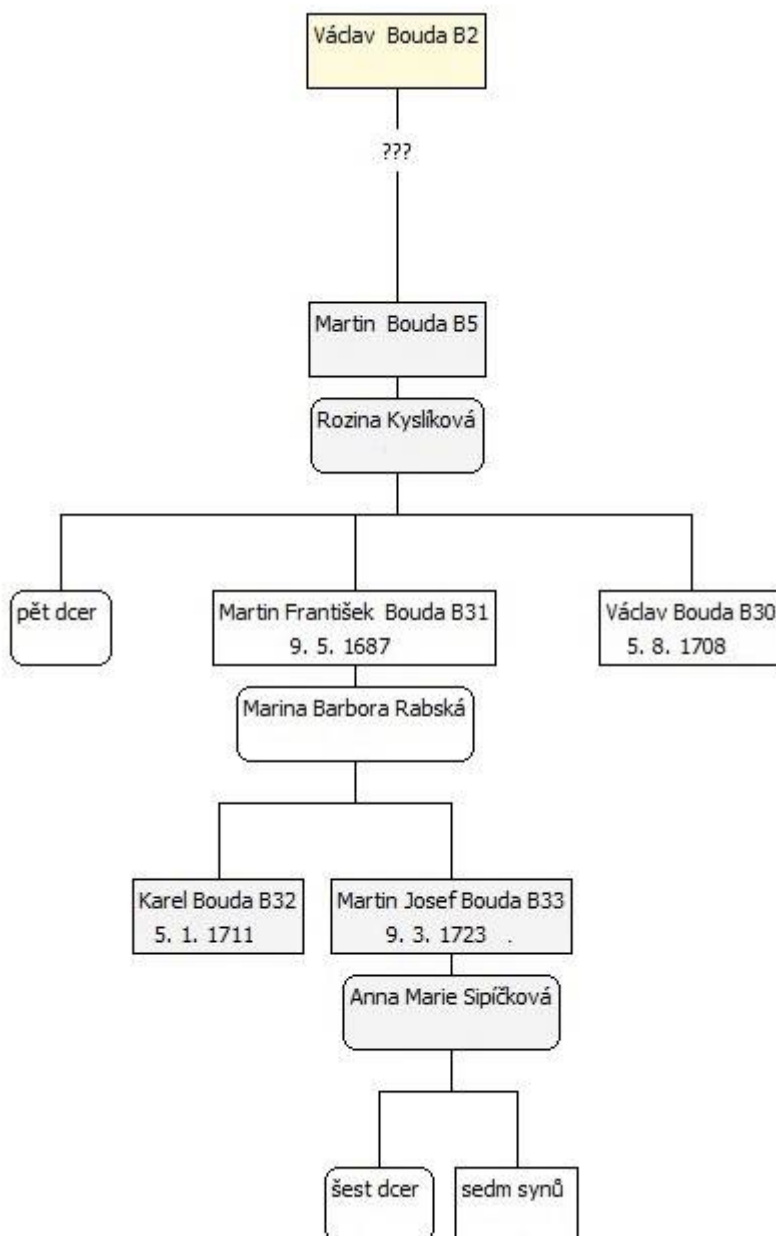
Zdroj: Městské muzeum Horažďovice, Tiskoviny, Manuál písaře radního města Horažďovic 1705-1712, inv. č. A II 19.

Textová příloha č. 12: *Renovace městské rady 22. srpna 1716 a renovace městského úřadu 22. srpna 1716*.....XXIV

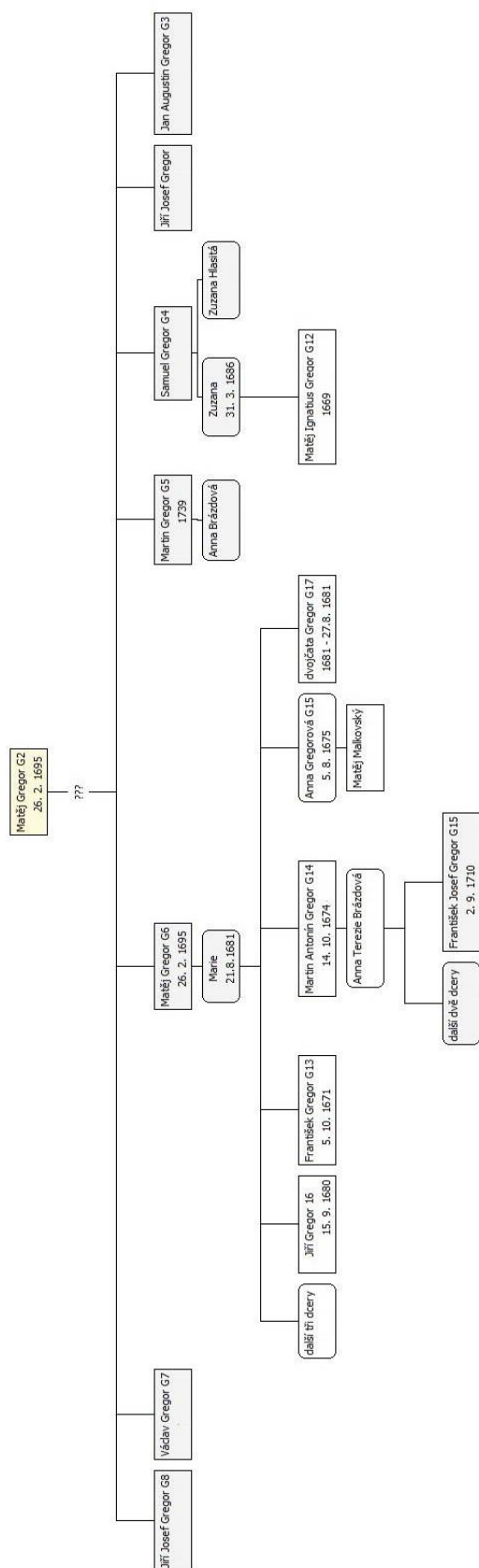
Zdroj: Výpisy z manuálu purkmistrovského 1691-1694, A II16.

Přílohy

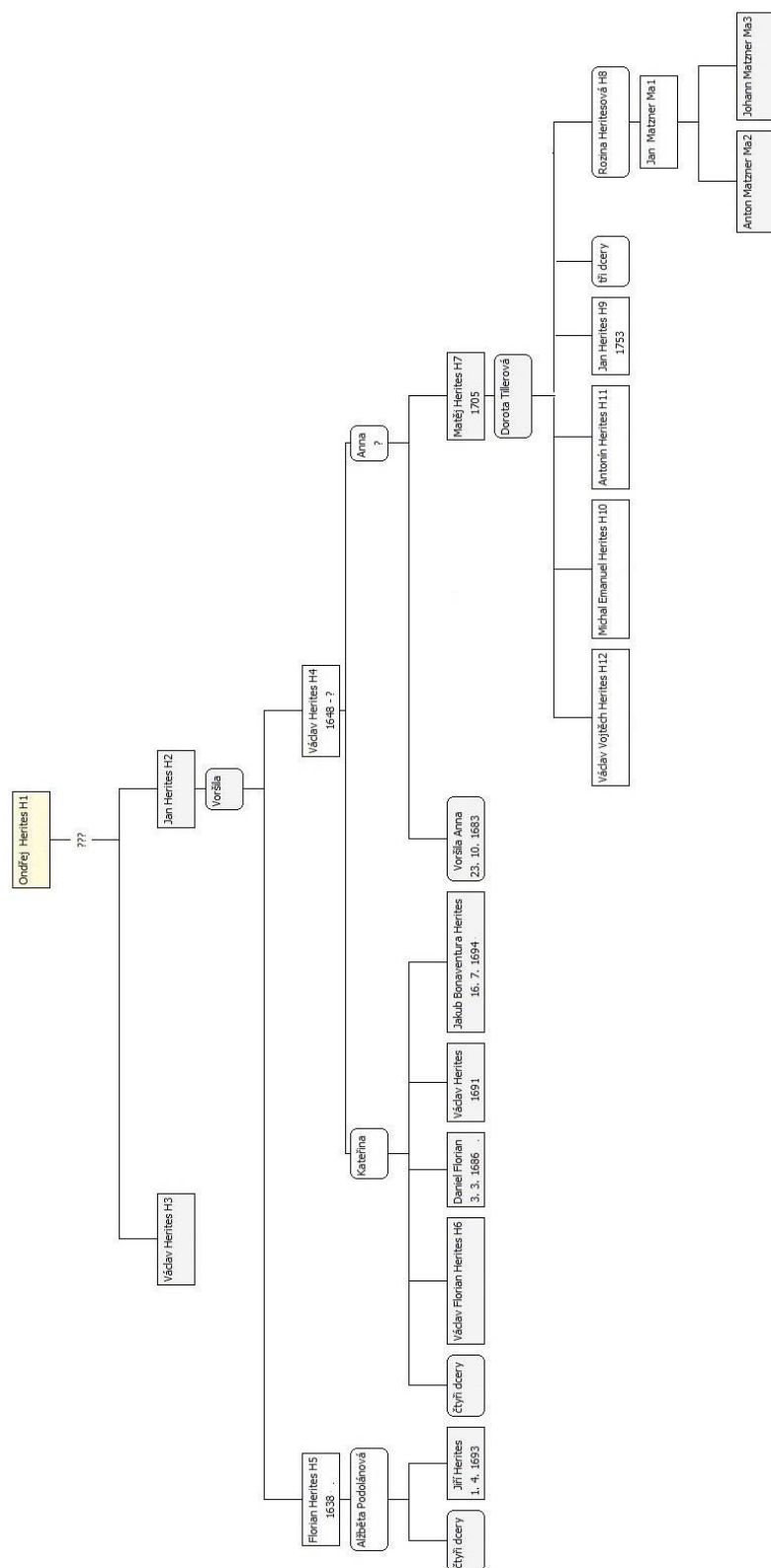
Obrazová příloha č. 1: *Rodokmen Václava Boudy (B2) a jeho potomků*

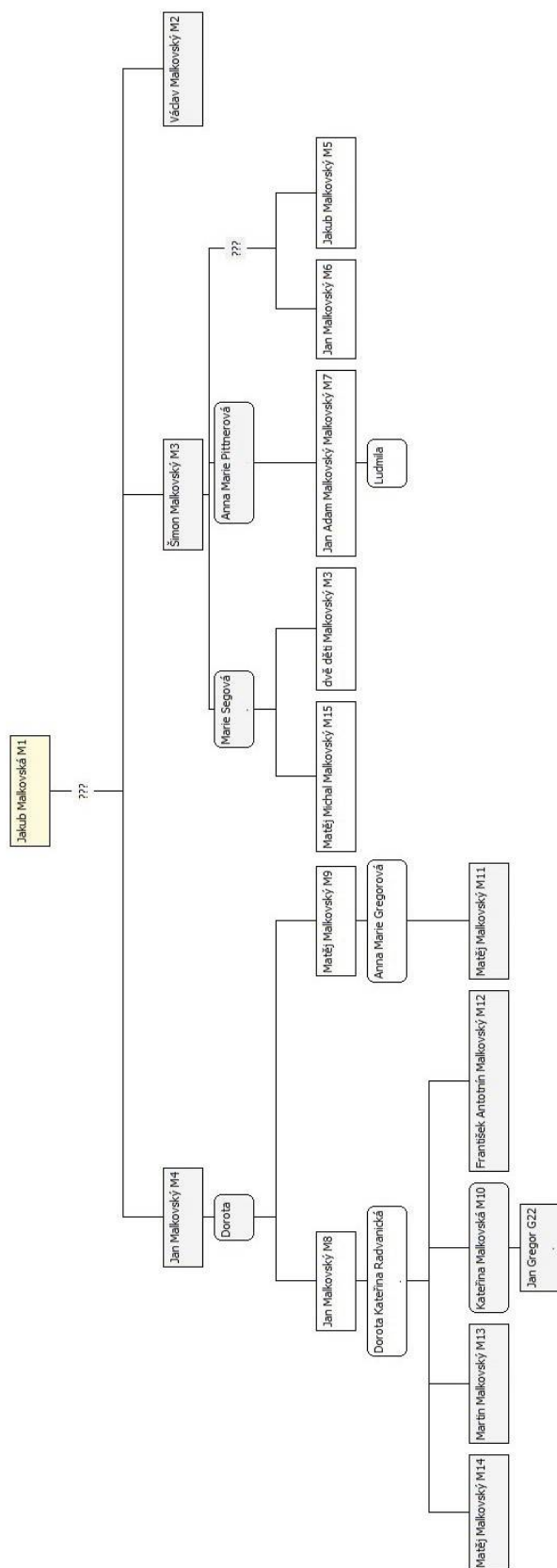
Obrazová příloha č. 4: Rodokmen Matěje Gregora (G2) a jeho potomků

Obrazová příloha č. 5: Rodokmen Ondřeje Heritese (H1) a jeho potomků

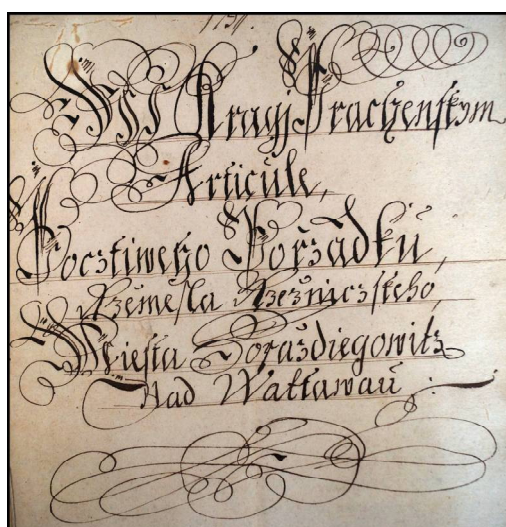
Obrazová příloha č. 6: Rodokmen Jakuba Malkovského (M1) a jeho potomků

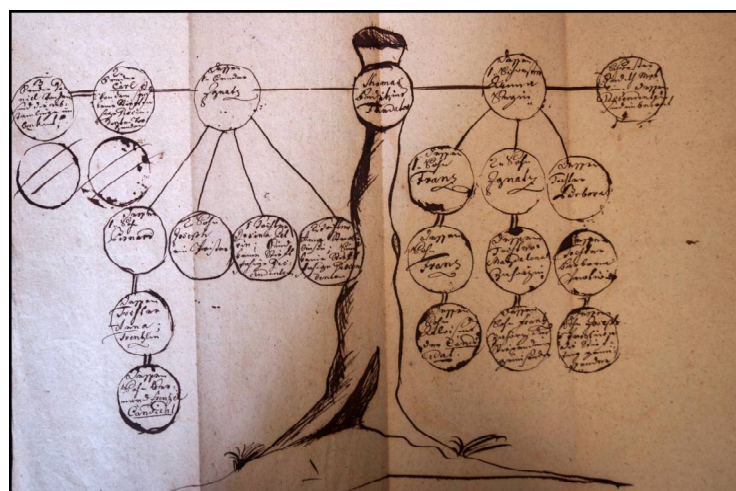
Obrazová příloha č. 7: Ukázka z rejstříku pohořelých měšťanů s počtem kmenů v obecních lesích, kterými jim má být pomozeno.

Vokosonský Dům. +	Anna Galamová . . . 20
Janet Kalaj . . . 15	Jakub Lydra . . . 10
Anna Zimný . . . 15	Petr Věžník . . . 10
Epimakovský Dům. +	140 kmenů.
Marie Marka Dvoř. +	vo šéťvorté šéťvortě p'd městj.
Anna Gostová . . . 15	Maglars guml . . . 10
Jan Zumbal . . . 15	Adam Luge . . . 10
Janet Zeran . . . 15	Jan Galer . . . 10
Katřina Zimný . . . 30	Petr Monkonig . . . 10
Kralovský Dvoř. +	Bartoloměj Rada . . . 10
Dorota Karlová . +	Bartoloměj Zimný . . . 10
Andreas Mirošický . . . 30	Jan Kalodig . . . 10
Janet Kolob . . . 15	Jan Šmid . . . 20
Maglars Kolodig . . . 15	Galgar Lugebnik . . . 20
Katřina Zimný . . . 15	Biřik Luvig . . . 20
Maruše Zimný . . . 15	
Meligar Zimný . . . 15	

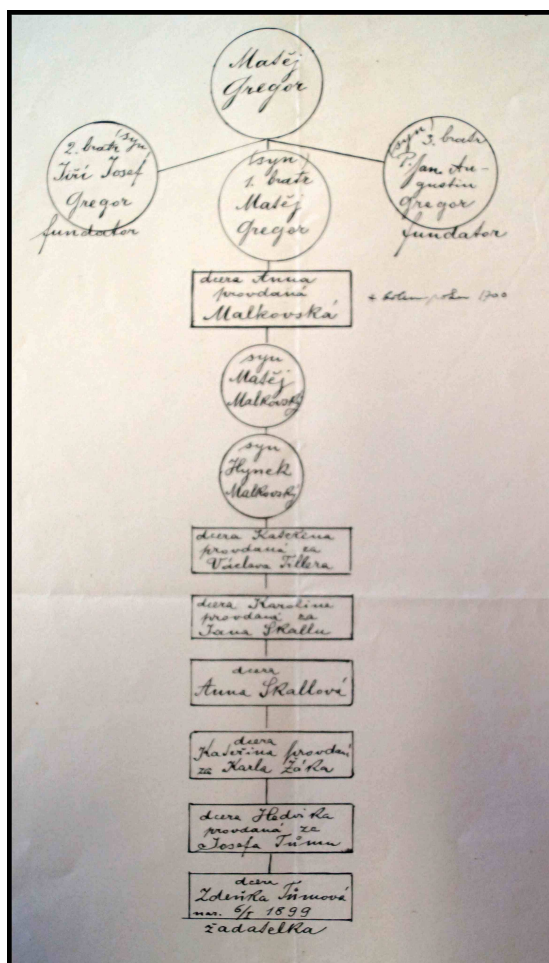
Obrazová příloha č. 8: Artikule cechu řeznického

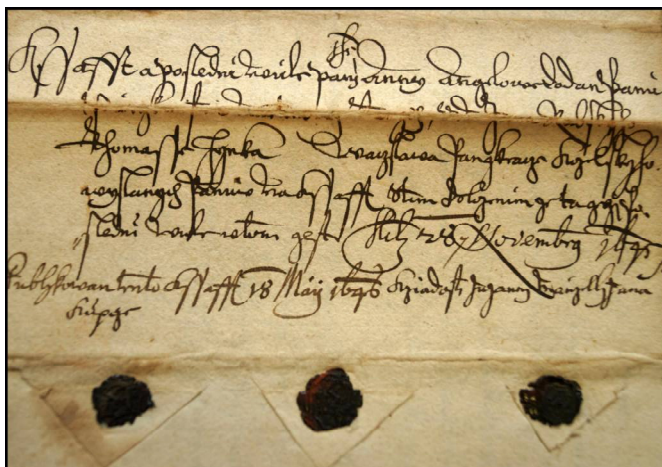
Obrazová příloha č. 9: Rodokmen nadátora T. Budecia

Obrazová příloha č. 11: Matěj Gregor a jeho bratři fundátoři Jiří Josef a Jan Antonín na rodokmenu z 12. března 1884

Obrazová příloha č. 14: Pečeti Jana Heritese, Jana Rábského a Václava Pankráce Kozelského

Obrazová příloha č. 15: Pečeť cechu řeznického

Obrazová příloha č. 16: Josef Budecius v zápisech a účtech cechu pekařského ze 17. listopadu 1789

1.	Jam Döwin	12	12
2.	Jam Döbor	12	12
3.	Jam Döala	12	12
4.	Jam Döwin	12	12
5.	Jam Döala	12	12
6.	Jam Döwin	12	12
7.	Jam Döwin	12	12
8.	Jam Döwin	12	12
9.	Jam Döwin	12	12
10.	Jam Döwin	12	12
11.	Jam Döwin	12	12
12.	Jam Döwin	12	12
13.	Jam Döwin	12	12
14.	Jam Döwin	12	12
15.	Jam Döwin	12	12
16.	Jam Döwin	12	12
17.	Jam Döwin	12	12
18.	Jam Döwin	12	12
19.	Jam Döwin	12	12
20.	Jam Döwin	12	12
21.	Jam Döwin	12	12
22.	Jam Döwin	12	12
23.	Jam Döwin	12	12
24.	Jam Döwin	12	12
25.	Jam Döwin	12	12
26.	Jam Döwin	12	12
27.	Jam Döwin	12	12
28.	Jam Döwin	12	12
29.	Jam Döwin	12	12
30.	Jam Döwin	12	12
31.	Jam Döwin	12	12
32.	Jam Döwin	12	12
33.	Jam Döwin	12	12
34.	Jam Döwin	12	12
35.	Jam Döwin	12	12
36.	Jam Döwin	12	12
37.	Jam Döwin	12	12
38.	Jam Döwin	12	12
39.	Jam Döwin	12	12
40.	Jam Döwin	12	12
41.	Jam Döwin	12	12
42.	Jam Döwin	12	12
43.	Jam Döwin	12	12
44.	Jam Döwin	12	12
45.	Jam Döwin	12	12
46.	Jam Döwin	12	12
47.	Jam Döwin	12	12
48.	Jam Döwin	12	12
49.	Jam Döwin	12	12
50.	Jam Döwin	12	12
51.	Jam Döwin	12	12
52.	Jam Döwin	12	12
53.	Jam Döwin	12	12
54.	Jam Döwin	12	12
55.	Jam Döwin	12	12
56.	Jam Döwin	12	12
57.	Jam Döwin	12	12
58.	Jam Döwin	12	12
59.	Jam Döwin	12	12
60.	Jam Döwin	12	12
61.	Jam Döwin	12	12
62.	Jam Döwin	12	12
63.	Jam Döwin	12	12
64.	Jam Döwin	12	12
65.	Jam Döwin	12	12
66.	Jam Döwin	12	12
67.	Jam Döwin	12	12
68.	Jam Döwin	12	12
69.	Jam Döwin	12	12
70.	Jam Döwin	12	12
71.	Jam Döwin	12	12
72.	Jam Döwin	12	12
73.	Jam Döwin	12	12
74.	Jam Döwin	12	12
75.	Jam Döwin	12	12
76.	Jam Döwin	12	12
77.	Jam Döwin	12	12
78.	Jam Döwin	12	12
79.	Jam Döwin	12	12
80.	Jam Döwin	12	12
81.	Jam Döwin	12	12
82.	Jam Döwin	12	12
83.	Jam Döwin	12	12
84.	Jam Döwin	12	12
85.	Jam Döwin	12	12
86.	Jam Döwin	12	12
87.	Jam Döwin	12	12
88.	Jam Döwin	12	12
89.	Jam Döwin	12	12
90.	Jam Döwin	12	12
91.	Jam Döwin	12	12
92.	Jam Döwin	12	12
93.	Jam Döwin	12	12
94.	Jam Döwin	12	12
95.	Jam Döwin	12	12
96.	Jam Döwin	12	12
97.	Jam Döwin	12	12
98.	Jam Döwin	12	12
99.	Jam Döwin	12	12
100.	Jam Döwin	12	12
101.	Jam Döwin	12	12
102.	Jam Döwin	12	12
103.	Jam Döwin	12	12
104.	Jam Döwin	12	12
105.	Jam Döwin	12	12
106.	Jam Döwin	12	12
107.	Jam Döwin	12	12
108.	Jam Döwin	12	12
109.	Jam Döwin	12	12
110.	Jam Döwin	12	12
111.	Jam Döwin	12	12
112.	Jam Döwin	12	12
113.	Jam Döwin	12	12
114.	Jam Döwin	12	12
115.	Jam Döwin	12	12
116.	Jam Döwin	12	12
117.	Jam Döwin	12	12
118.	Jam Döwin	12	12
119.	Jam Döwin	12	12
120.	Jam Döwin	12	12
121.	Jam Döwin	12	12
122.	Jam Döwin	12	12
123.	Jam Döwin	12	12
124.	Jam Döwin	12	12
125.	Jam Döwin	12	12
126.	Jam Döwin	12	12
127.	Jam Döwin	12	12
128.	Jam Döwin	12	12
129.	Jam Döwin	12	12
130.	Jam Döwin	12	12
131.	Jam Döwin	12	12
132.	Jam Döwin	12	12
133.	Jam Döwin	12	12
134.	Jam Döwin	12	12
135.	Jam Döwin	12	12
136.	Jam Döwin	12	12
137.	Jam Döwin	12	12
138.	Jam Döwin	12	12
139.	Jam Döwin	12	12
140.	Jam Döwin	12	12
141.	Jam Döwin	12	12
142.	Jam Döwin	12	12
143.	Jam Döwin	12	12
144.	Jam Döwin	12	12
145.	Jam Döwin	12	12
146.	Jam Döwin	12	12
147.	Jam Döwin	12	12
148.	Jam Döwin	12	12
149.	Jam Döwin	12	12
150.	Jam Döwin	12	12
151.	Jam Döwin	12	12
152.	Jam Döwin	12	12
153.	Jam Döwin	12	12
154.	Jam Döwin	12	12
155.	Jam Döwin	12	12
156.	Jam Döwin	12	12
157.	Jam Döwin	12	12
158.	Jam Döwin	12	12
159.	Jam Döwin	12	12
160.	Jam Döwin	12	12
161.	Jam Döwin	12	12
162.	Jam Döwin	12	12
163.	Jam Döwin	12	12
164.	Jam Döwin	12	12
165.	Jam Döwin	12	12
166.	Jam Döwin	12	12
167.	Jam Döwin	12	12
168.	Jam Döwin	12	12
169.	Jam Döwin	12	12
170.	Jam Döwin	12	12
171.	Jam Döwin	12	12
172.	Jam Döwin	12	12
173.	Jam Döwin	12	12
174.	Jam Döwin	12	12
175.	Jam Döwin	12	12
176.	Jam Döwin	12	12
177.	Jam Döwin	12	12
178.	Jam Döwin	12	12
179.	Jam Döwin	12	12
180.	Jam Döwin	12	12
181.	Jam Döwin	12	12
182.	Jam Döwin	12	12
183.	Jam Döwin	12	12
184.	Jam Döwin	12	12
185.	Jam Döwin	12	12
186.	Jam Döwin	12	12
187.	Jam Döwin	12	12
188.	Jam Döwin	12	12
189.	Jam Döwin	12	12
190.	Jam Döwin	12	12
191.	Jam Döwin	12	12
192.	Jam Döwin	12	12
193.	Jam Döwin	12	12
194.	Jam Döwin	12	12
195.	Jam Döwin	12	12
196.	Jam Döwin	12	12
197.	Jam Döwin	12	12
198.	Jam Döwin	12	12
199.	Jam Döwin	12	12
200.	Jam Döwin	12	12
201.	Jam Döwin	12	12
202.	Jam Döwin	12	12
203.	Jam Döwin	12	12
204.	Jam Döwin	12	12
205.	Jam Döwin	12	12
206.	Jam Döwin	12	12
207.	Jam Döwin	12	12
208.	Jam Döwin	12	12
209.	Jam Döwin	12	12
210.	Jam Döwin	12	12
211.	Jam Döwin	12	12
212.	Jam Döwin	12	12
213.	Jam Döwin	12	12
214.	Jam Döwin	12	12
215.	Jam Döwin	12	12
216.	Jam Döwin	12	12
217.	Jam Döwin	12	12
218.	Jam Döwin	12	12
219.	Jam Döwin	12	12
220.	Jam Döwin	12	12
221.	Jam Döwin	12	12
222.	Jam Döwin	12	12
223.	Jam Döwin	12	12
224.	Jam Döwin	12	12
225.	Jam Döwin	12	12
226.	Jam Döwin	12	12
227.	Jam Döwin	12	12
228.	Jam Döwin	12	12
229.	Jam Döwin	12	12
230.	Jam Döwin	12	12
231.	Jam Döwin	12	12
232.	Jam Döwin	12	12
233.	Jam Döwin	12	12
234.	Jam Döwin	12	12
235.	Jam Döwin	12	12
236.	Jam Döwin	12	12
237.	Jam Döwin	12	12
238.	Jam Döwin	12	12
239.	Jam Döwin	12	12
240.	Jam Döwin	12	12
241.	Jam Döwin	12	12
242.	Jam Döwin	12	12
243.	Jam Döwin	12	12
244.	Jam Döwin	12	12
245.	Jam Döwin	12	12
246.	Jam Döwin	12	12
247.	Jam Döwin	12	12
248.	Jam Döwin	12	12
249.	Jam Döwin	12	12
250.	Jam Döwin	12	12
251.	Jam Döwin	12	12
252.	Jam Döwin	12	12
253.	Jam Döwin	12	12
254.	Jam Döwin	12	12
255.	Jam Döwin	12	12
256.	Jam Döwin	12	12
257.	Jam Döwin	12	12
258.	Jam Döwin	12	12
259.	Jam Döwin	12	12
260.	Jam Döwin	12	12
261.	Jam Döwin	12	12
262.	Jam Döwin	12	12
263.	Jam Döwin	12	12
264.	Jam Döwin	12	12
265.	Jam Döwin	12	12
266.	Jam Döwin	12	12
267.	Jam Döwin	12	12
268.	Jam Döwin	12	12
269.	Jam Döwin	12	12
270.	Jam Döwin	12	12
271.	Jam Döwin	12	12
272.	Jam Döwin	12	12
273.	Jam Döwin	12	12
274.	Jam Döwin	12	12
275.	Jam Döwin	12	12
276.	Jam Döwin	12	12
277.	Jam Döwin	12	12
278.	Jam Döwin	12	12
279.	Jam Döwin	12	12
280.	Jam Döwin	12	12
281.	Jam Döwin	12	12
282.	Jam Döwin	12	12
283.	Jam Döwin	12	12
284.	Jam Döwin	12	12
285.	Jam Döwin	12	12
286.	Jam Döwin	12	12
287.	Jam Döwin		

Obrazová příloha č. 17: *Tovaryšský list Josefa Budecia*

Obrazová příloha č. 18: *Erb P. Václava Vojtěcha Heritese*

Textová příloha č. 1: *Renovace městské rady 13. ledna 1667*

Renovace městské rady 13. ledna 1667	
funkce	jméno
primas	Melichar Berger
2. konšel	Samuel Václav Budecius
3. konšel	Jan Herites
4. konšel	Tomáš Hynek
5. konšel	David Bohdanecký
6. konšel	Jan Knoch
7. konšel	Jakub Radvanický

8. konšel	Jan Hagen
9. konšel	Jan Formánek
10. konšel	Tomáš Brepl
11. konšel	Matěj Gregor
12. konšel	Jan st. Malkovský
městský rychtář hraběcí	Václav Vojta
městský rychtář ložní	Jaroslav Svaměřský

Textová příloha č. 2: Renovace městské rady 24. ledna 1680

Renovace městské rady 24. ledna 1680	
funkce	jméno
primas	Šimon Velenovský
2. konšel	Bartoloměj Sega
3. konšel	Jan Herites
4. konšel	Tomáš Hynek
5. konšel	Jan Knoch
6. konšel	Jakub Radvanický
7. konšel	Zachariáš Hladík
8. konšel	Tomáš Brepelius
9. konšel	Alexandr Sobotecký
10. konšel	Jakub Šamše
11. konšel	Václav Pitner
12. konšel	Jan Markovič
městský rychtář ložní	Martin Kratochvíle

Textová příloha č. 3: Renovace městské rady 12. března 1689 a renovace městského úřadu 11. dubna 1689

Renovace městské rady 12. března 1689		Renovace městského úřadu 11. dubna 1689	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	Bartoloměj Sega	1. školní inspektor	Šimon Velenovský
2. konšel	Václav Vojta	2. školní inspektor	Václav Vojta
3. konšel	Jakub Radvanický	3. školní inspektor	Jiří Camill
		4. školní inspektor	Matěj Gregor
4. konšel	Tomáš Hynek	1. inspektor cechů	neobsazeno
5. konšel	Zachariáš Hladík	2. inspektor cechů	neobsazeno
6. konšel	Jan Markovič	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Jan Kmoch
7. konšel	Jakub Šamše	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Tomáš Hynek
8. konšel	Jiří Camill	městský písař	Zachariáš Hladík
9. konšel	Martin Kratochvíle	úředník důchodu obecního	Jiří Camill
10. konšel	Jan Malkovský	k obecní váze	neobsazeno
11. konšel	Václav Šípek	úřední služebník	neobsazeno
12. konšel			
		literáti čeští I	Martin

		Kratochvíle
městský rychtář hraběcí	Šimon Velenovský	literáti čeští 2 Jan Malkovský
městský rychtář ložní	Jiří Švejcar	literáti čeští 3 Václav Pitner
		literáti čeští 4 Samuel Gregor
		literáti čeští 5 Jan Špalek
		literáti čeští 6 Samuel Králíček
		literáti čeští 7 Václav Šlechta
		literáti čeští 8 Řehoř Průcha
		literáti čeští 9 Václav Růžička
		literáti čeští 10 Florián Herites
		literáti čeští 11 Václav Stehlík
		literáti čeští 12 Šimon Lott
		literáti čeští 13 Václav Beneš
		literáti čeští 14 Václav Truska

k várkám přehlížení	neobsazeno
k várkám přehlížení	neobsazeno

páni přísežní 1	Alexandr Sobotecký
páni přísežní 2	Václav Pitner
páni přísežní 3	Václav Hlasitý
páni přísežní 4	Kryštof Trenský
páni přísežní 5	Viktorín Růžička
páni přísežní 6	Václav Křenek
páni přísežní 7	Jiří Zahraděcký
páni přísežní 8	Jakub Kardián
páni přísežní 9	Šimon Malkovský
páni přísežní 10	Jan Dobředělej
páni přísežní 11	Václav Růžička
páni přísežní 12	Jakub Kozák

páni starší obecní 1	Matěj Gregor
páni starší obecní 2	Jan Špalek
páni starší obecní 3	Jan Stáňa Gregor
páni starší obecní 4	Matouš Beran
páni starší obecní 5	Pavel Hladotín
páni starší obecní 6	Václav Beneš
k právu rychternímu daní	Jakub Šamše
k právu rychternímu daní	Matouš Beran

opatrovník chrámu páně sv. Jana	Jakub Radvanický
kostelník chrámu páně sv. Jana	Václav Růžička
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Jan Příbramský
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Jan Hrbek

úředníci nad cestami	Kryštof Trenský
úředníci nad cestami	Petr Madot
úředníci nad mýtem hořejším	Šimon Malkovský
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem dolejším	Jindřich Růžička
úředníci nad mýtem dolejším	Jan Jacek

Textová příloha č. 4: Renovace městské rady 31. března 1693

Renovace městské rady 31. března 1693	
funkce	jméno
primas	Matěj Gregor
2. konšel	Bartoloměj Sega
3. konšel	Zachariáš Hladík
4. konšel	Franz Hogen
5. konšel	Jiří Camill
6. konšel	Jan Špalek
7. konšel	Karel Bouda
8. konšel	Jan Malkovský
9. konšel	Matěj Šenhanzl
10. konšel	Jan Žlutický
11. konšel	Matěj Rábský
12. konšel	Martin Dovazyl
městský rychtář ložní	Max Strobelius
městský rychtář mladší	Václav Vojta

Textová příloha č. 5: Renovace městské rady 7. května 1693

Renovace městské rady 7. května 1693	
funkce	jméno
primas	Bartoloměj Sega
2. konšel	Matěj Gregor
3. konšel	Zachariáš Hladík
4. konšel	Franz Hagen
5. konšel	Jiří Camill
6. konšel	Jan Špalek
7. konšel	Karel Bouda
8. konšel	Jan Malkovský
9. konšel	Jan Gregor
10. konšel	Jan Žlutický
11. konšel	Václav Štípek
12. konšel	Matěj Rábský
městský rychtář ložní	Jiří Švejcar

Textová příloha č. 6: Renovace městské rady 17. ledna 1700 a renovace městského úřadu 1. února 1700

Renovace městské rady 17. ledna 1700		renovace městského úřadu 1. února 1700	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	František Hogen	1. školní inspektor	František Hogen
2. konšel	Jiří Camill	2. školní inspektor	Jiří Camill, Václav Gregor
3. konšel	Karel Bouda	3. školní inspektor	Karel Bouda
4. konšel	Jan Špalek	1. inspektor cechů	Jan Malkovský
5. konšel	Jan Malkovský	2. inspektor cechů	
6. konšel	Maxmilián Strobélius	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Franz Hagen
7. konšel	Václav Gregor	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Jiří Camill
8. konšel	Jan Žlutický	městský písař	Jiří Camill
9. konšel	Jan Rábský	úřední důchody obecního	Jan Hladík
10. konšel	Martin Bouda	k obecní váze	Jiří Camill
11. konšel	Jan Klečka	úřední služebník	
12. konšel	Antonín Sega		
		literáti čeští 1	Jan Malkovský
městský rychtář	Ignatius Bouda	literáti čeští 2	Václav Gregor
		literáti čeští 3	Jan Mydlent
		literáti čeští 4	Šimon Lott
		literáti čeští 5	Václav Růžička
		literáti čeští 6	Florián Herites
		literáti čeští 7	Jiří Červený
		literáti čeští 8	Václav Kozák
		literáti čeští 9	Šimon Stešl
		literáti čeští 10	Jakub Eliáš
		literáti čeští 11	Jan Templ
		literáti čeští 12	Jakub Mašek
		k várkám přehlížení	neobsazeno
		k várkám přehlížení	neobsazeno
		páni přísěžní 1	Viktorýn Růžička
		páni přísěžní 2	Jiří Zahradecký
		páni přísěžní 3	Petr Madot
		páni přísěžní 4	Jakub Kozák
		páni přísěžní 5	Václav Herites
		páni přísěžní 6	Šimon Mottl
		páni přísěžní 7	Matěj Korvín
		páni přísěžní 8	Matěj Ludvík
		páni přísěžní 9	Václav Růžička
		páni přísěžní 10	Václav Kottnauer
		páni přísěžní 11	Šimon Malkovský
		páni přísěžní 12	Šimon Lott

(Václav Pittner)

páni starší obecní 1	Václav Vrkal
páni starší obecní 2	Jan Mydlent
páni starší obecní 3	Jindřich Růžička
páni starší obecní 4	Václav Kozák
páni starší obecní 5	Václav Beneš
páni starší obecní 6	Florián Herites
k právu rychternímu daní	Jan Špalek
k právu rychternímu daní	Václav Gregor

opatrovník chrámu páně sv. Jana	Karel Bouda
kostelník chrámu páně sv. Jana	Václav Růžička
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Jan Příbramský
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Matěj Ludvík, Maxm. Strobélius
úředníci nad cestami	Jan Klečka
úředníci nad cestami	Petr Madot
úředníci nad mýtem hořejším	Karel Bouda
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem dolejším	Ignatius Bouda
úředníci nad mýtem dolejším	Matěj Eliáš

Textová příloha č. 7: Renovace městské rady 23. října 1704 a renovace městského úřadu 23. října 1704

Renovace městské rady 23. října 1704		Renovace městského úřadu 23. října 1704	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	Franz Hogen	1. školní inspektor	František Hogen
2. konšel	Karel Bouda	2. školní inspektor	Jiří Camill
3. konšel	Maxmilián Strobélius	3. školní inspektor	Karel Bouda
4. konšel	Jiří Camill	1. inspektor cechů	František Hagen
5. konšel	Václav Gregor	2. inspektor cechů	Karel Bouda
6. konšel	Jan Žlutický	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Franz Hagen
7. konšel	Matěj Rábský	2. soudce mas a pekařů dohlížející	
8. konšel	Martin Bouda	městský písař	
9. konšel	Jan Klečka	úřední důchody obecního	
10. konšel	František Sega	k obecní váze	
11. konšel	Jan Hladík	úřední služebník	
12. konšel	Jakub Eliáš		
		literáti čeští 1	Václav Gregor
městský rychtář	Ignatius Bouda	literáti čeští 2	Jan Mydlent
		literáti čeští 3	Šimon Lott
		literáti čeští 4	Florián Herites
		literáti čeští 5	Jiří Červený
		literáti čeští 6	Václav Kozák
		literáti čeští 7	Šimon Štekl
		literáti čeští 8	Jakub Eliáš
		literáti čeští 9	Jan Tevepl
		literáti čeští 10	Jakub Mašek

literáti čeští 11	Václav Pittner
literáti čeští 12	Matěj Eliáš

(Václav Herites,
Daniel Táborský)

k várkám přehlížení	neobsazeno
k várkám přehlížení	neobsazeno

páni přísežní 1	Viktorýn Růžička
páni přísežní 2	Antonín Sega
páni přísežní 3	Jiří Zahrádecký
páni přísežní 4	Petr Madott
páni přísežní 5	Jakub Kozák
páni přísežní 6	Václav Herites
páni přísežní 7	Matěj Korvín
páni přísežní 8	Šimon Mottl
páni přísežní 9	Matěj Ludvíkovský
páni přísežní 10	Šimon Lott
páni přísežní 11	Martin Gregor
páni přísežní 12	Matěj Malkovský

páni starší obecní 1	Václav Vrkal
páni starší obecní 2	Jan Mydlent
páni starší obecní 3	Jindřich Růžička
páni starší obecní 4	Václav Kozák
páni starší obecní 5	Václav Beneš
páni starší obecní 6	Florián Herites
k právu rychternímu daní	Jakub Kozák
k právu rychternímu daní	Václav Gregor

opatrovník chrámu páně sv. Jana	Jan Příbramský, František Truska
kostelník chrámu páně sv. Jana	Karel Bouda
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Václav Růžička
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	neobsazeno
úředníci nad cestami	Jan Klečka
úředníci nad cestami	Petr Madot
úředníci nad mýtem hořejším	Karel Bouda
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem dolejším	Ignatius Bouda
úředníci nad mýtem dolejším	Matěj Eliáš

Textová příloha č. 8: Renovace městské rady 25. října 1708 a renovace městského úřadu 29. října 1708

Renovace městské rady 25. října 1708		Renovace městského úřadu 29. října 1708	
funkce	jméno	funkce	jméno

primas	Maxmilián Strobelius	1. školní inspektor	Franz Hagen
2. konšel	František Hagen	2. školní inspektor	Karel Bouda
3. konšel	Karel Bouda	3. školní inspektor	Jiří Camill
4. konšel	Jiří Camill	1. inspektor cechů	Franz Hagen
5. konšel	Matěj Rábský	2. inspektor cechů	Karel Bouda
6. konšel	František Sega	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Mates Zeberer
7. konšel	Jakub Eliáš	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Franz Kratochvíle
8. konšel	Mates Zeberer	městský písař	Franz Hagen
9. konšel	Antonín Šenhanzl	úřední důchody obecního	Mates Zeberer
10. konšel	Matěj Korvín	k obecní váze	Václav Gregor
11. konšel	Karel Sigmund	úřední služebník	František Holvota
12. konšel	Franz Kratochvíle		

		literáti čeští 1	Václav Gregor
městský rychtář	Jan Dio	literáti čeští 2	Florián Herites
		literáti čeští 3	Jakub Eliáš
		literáti čeští 4	Jan Mydlent
		literáti čeští 5	Jiří Červrný
		literáti čeští 6	Václav Kozák
		literáti čeští 7	Jan Templ
		literáti čeští 8	Matěj Eliáš
		literáti čeští 9	Daniel Táborský
		literáti čeští 10	Martin Gregor
		literáti čeští 11	Šimon Mottl
		literáti čeští 12	Václav Herites

páni přísežní 1	Václav Gregor
páni přísežní 2	Antonín Sega
páni přísežní 3	Viktorýn Růžička
páni přísežní 4	Jiří Záborský
páni přísežní 5	Jan Templ
páni přísežní 6	Jakub Kozák
páni přísežní 7	Jan Mydlent
páni přísežní 8	Šimon Mottl
páni přísežní 9	Mates Ludvíkovský
páni přísežní 10	Martin Gregor
páni přísežní 11	Jindřich Šilháček
páni přísežní 12	Jan Malkovský

páni starší obecní 1	Jan Žlutický
páni starší obecní 2	Václav Vrkal
páni starší obecní 3	Václav Herites
páni starší obecní 4	Jindřich Růžička
páni starší obecní 5	Václav Kozák
páni starší obecní 6	Felix Trnka
k právu rychternímu daní	Antonín Šenhanzl
k právu rychternímu daní	Václav Gregor

opatrovník chrámu páně sv. Jana	Karel Bouda
kostelník chrámu páně sv. Jana	Václav Růžička

kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Vojtěch Králíček
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Václav Mydlent
úředníci nad cestami	Václav Beneš
úředníci nad cestami	Florián Herites
úředníci nad mýtem hořejším	Karel Bouda
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem dolejším	Antonín Šenhanzl
úředníci nad mýtem dolejším	Matěj Beran

Textová příloha č. 9: Renovace městské rady 8. června 1711 a renovace městského úřadu 17. června 1711

Renovace městské rady 8. června 1711		Renovace městského úřadu 17. června 1711	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	Mates Zebarer	1. školní inspektor	František Hagen
2. konšel	Maxmilián Strobelius	2. školní inspektor	Karel Bouda
3. konšel	Jiří Camill	3. školní inspektor	Jan Templ
4. konšel	Matěj Rábský	1. inspektor cechů	Mates Zeberver
5. konšel	Jakub Eliáš	2. inspektor cechů	Maxmilián Strobelius
6. konšel	Václav Kozák	1. soudce mas a pekařů dohlízející	Maxmilián Strobeliusa
7. konšel	Antonín Sega	2. soudce mas a pekařů dohlízející	Antonín Sega
8. konšel	Jan Pangrác	městský písař	Maxmilián Strobelius
9. konšel	Václav Vrkal	úřední důchody obecního	Franz Helveta
10. konšel	Jan Žlutický	k obecní váze	neobsazeno
11. konšel	Felix Trnka	úřední služebník	neobsazeno
12. konšel	Jan Templ		
		literáti čeští 1	Jakub Eliáš
městský rychtář	Ignatius Bouda	literáti čeští 2	Václav Kozák
		literáti čeští 3	Václav Herites
		literáti čeští 4	Jan Mydlent
		literáti čeští 5	Daniel Tábořský
		literáti čeští 6	Simon Červený
		literáti čeští 7	Jan Templ
		literáti čeští 8	Jiří Červený
		literáti čeští 9	Václav Tábořský
		literáti čeští 10	Martin Gregor
		literáti čeští 11	Vojtěch Králíček
		literáti čeští 12	Florián Herites
		páni přísežní 1	Ignatius Bouda
		páni přísežní 2	Pavel Sigmund
		páni přísežní 3	Franz Sega
		páni přísežní 4	Franz Kratochvíle
		páni přísežní 5	Antonín Šenhanzl

páni přísežní 6	Jan Mottl
páni přísežní 7	Jan Mydlent
páni přísežní 8	Šimon Mottl
páni přísežní 9	Mates Ludvíkovský
páni přísežní 10	Martin Gregor
páni přísežní 11	Jindřich Šilháček
páni přísežní 12	Jiří Červený

páni starší obecní 1	Jakub Kozák
páni starší obecní 2	Václav Beneš
páni starší obecní 3	Václav Herites
páni starší obecní 4	Linhart Tiller
páni starší obecní 5	Matěj Eliáš
páni starší obecní 6	Fabián Jelínek
k právu rychternímu daní	Jakub Kozák
k právu rychternímu daní	Martin Gregor

opatrovník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
kostelník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Jan Hrbek
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Václav Mydlent
úředníci nad cestami	Václav Beneš
úředníci nad cestami	Linhart Tiller
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	Matěj Beran
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno

Textová příloha č. 10: Renovace městské rady 3. listopadu 1712 a renovace městského úřadu 3. listopadu 1712

Renovace městské rady 3. listopadu 1712		Renovace městského úřadu 3. listopadu	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	Matěj Rábský	1. školní inspektor	Jan Templ
2. konšel	Maxmilián Strobilius	2. školní inspektor	Franz Švitzer
3. konšel	Jiří Camill	3. školní inspektor	Antonín Segal
4. konšel	František Švitzer	1. inspektor cechů	Matěj Rábský
5. konšel	Martin Gregor	2. inspektor cechů	Maxmilián Strobilius
6. konšel	Václav Kozák	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Maxmilián Strobilius
7. konšel	Antonín Segal	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Antonín Segal
8. konšel	Karel Zikmund	městský písař	Maxmilián Strobilius
9. konšel	Václav Vrkal	úřední důchody obecního	Franz Švitzer
10. konšel	Jan Žlutický	k obecní váze	neobsazeno
11. konšel	Jan Malkovský	úřední služebník	neobsazeno

12. konšel	Jan Templ		
		literáti čeští 1	Jakub Eliáš
městský rychtář	Antonín Shönhanzl	literáti čeští 2	Václav Kozák
		literáti čeští 3	Václav Herites
		literáti čeští 4	Jan Mydlent
		literáti čeští 5	Daniel Táborský
		literáti čeští 6	Simon Červený
		literáti čeští 7	Jan Templ
		literáti čeští 8	Jiří Červený
		literáti čeští 9	Daniel Táborský
		literáti čeští 10	Martin Gregor
		literáti čeští 11	Vojtěch Králíček
		literáti čeští 12	Florián Herites

k várkám přehlížení	Jiří Camill
k várkám přehlížení	Václav Kozák

páni přísežní 1	Ignatius Bouda
páni přísežní 2	Jakub Eliáš
páni přísežní 3	Franz Segal
páni přísežní 4	Felix Trnka
páni přísežní 5	Florián Herites
páni přísežní 6	Jindřich Růžička
páni přísežní 7	Jakub Mašek
páni přísežní 8	Šimon Mottl
páni přísežní 9	Jan Růže
páni přísežní 10	neobsazeno
páni přísežní 11	Jindřich Šilháček
páni přísežní 12	Jiří Červený

páni starší obecní 1	Jakub Kozák
páni starší obecní 2	Václav Beneš
páni starší obecní 3	Václav Herites
páni starší obecní 4	Linhart Tiller
páni starší obecní 5	Matěj Eliáš
páni starší obecní 6	Mates Ludvíkovský
k právu rychternímu daní	Jakub Kozák
k právu rychternímu daní	Karel Zikmund

opatrovník chrámu páně sv. Jana	Antonín Segal, Jakub Mašek
kostelník chrámu páně sv. Jana	Karel Tichý
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Matěj Straka
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	Václav Mydlent
úředníci nad cestami	Václav Beneš
úředníci nad cestami	Florián Herites
úředníci nad mýtem hořejším	Karel Bouda

úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem dolejším	Antonín Šenhanzl
úředníci nad cestami	Václav Beneš
úředníci nad cestami	Linhart Tiller
úředníci nad mýtem hořejším	Václav Beneš
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	Matěj Beran
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno

Textová příloha č. 11: Renovace městské rady 5. srpna 1714 a renovace městského úřadu 12. srpna 1714

Renovace městské rady 5. srpna 1714		Renovace městského úřadu 12. srpna 1714	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	Matěj Rabský	1. školní inspektor	Franz Švitzer
2. konšel	Jiří Camill	2. školní inspektor	Antonín Sega
3. konšel	Antonín Sega	3. školní inspektor	Jan Templ
4. konšel	Maxmilián Strobélius	1. inspektor cechů	Matěj Rábský
5. konšel	Franz Švejcar Schvitzer	2. inspektor cechů	Jiří Camill, Maxmilián Strobélius
6. konšel	Václav Vrkal	1. soudce mas a pekařů dohlížející	Maxmilián Strobélius
7. konšel	Karel Zikmund	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Franz Švitzer
8. konšel	Martin Gregor	městský písař	Maxmilián Strobélius
9. konšel	Jakub Eliáš	úřední důchody obecního	neobsazeno
10. konšel	Václav Kozák	k obecní váze	neobsazeno
11. konšel	Václav Herites	úřední služebník	neobsazeno
12. konšel	Matěj Balíček		
		literáti čeští 1	Jakub Eliáš
městský rychtář	Ignatius Bouda, Jan Templ	literáti čeští 2	Václav Kozák
		literáti čeští 3	Václav Herites
		literáti čeští 4	Jan Templ
		literáti čeští 5	Martin Gregor
		literáti čeští 6	Jan Mydlent
		literáti čeští 7	Florián Herites
		literáti čeští 8	Matěj Eliáš
		literáti čeští 9	Jiří Červený
		literáti čeští 10	Šimon Červený
		literáti čeští 11	Daniel Táborský
		literáti čeští 12	Josef Slavík
		k várkám přehlížení	Jiří Camill
		k várkám přehlížení	Václav Kozák
		páni přísězní 1	Jan Templ

páni přísěšní 2	Felix Truka
páni přísěšní 3	Šimon Mottl
páni přísěšní 4	Jakub Mašek
páni přísěšní 5	Bartoloměj Švengris
páni přísěšní 6	neobsazeno
páni přísěšní 7	neobsazeno
páni přísěšní 8	neobsazeno
páni přísěšní 9	neobsazeno
páni přísěšní 10	neobsazeno
páni přísěšní 11	neobsazeno
páni přísěšní 12	neobsazeno

páni starší obecní 1	Václav Beneš
páni starší obecní 2	Vojtěch Leuer
páni starší obecní 3	Franz Truska
páni starší obecní 4	Jiří Červený
páni starší obecní 5	Jan Brexl
páni starší obecní 6	Jan Růže
k právu rychternímu daní	Karel Zikmund
k právu rychternímu daní	neobsazeno

opatrovník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
kostelník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	neobsazeno
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	neobsazeno
úředníci nad cestami	Václav Beneš
úředníci nad cestami	Linhart Tiller
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno

Textová příloha č. 12: Renovace městské rady 22. srpna 1716 a renovace městského úřadu 22. srpna 1716

Renovace městské rady 22. srpna 1716		Renovace městského úřadu 22. srpna 1716	
funkce	jméno	funkce	jméno
primas	František Švejcar	1. školní inspektor	Franz Švejcar
2. konšel	Antonín Sega	2. školní inspektor	Jiří Camill
3. konšel	Jiří Camill	3. školní inspektor	Matěj Rabský
4. konšel	Maxmilián Strobelius	1. inspektor cechů	František Švejcar
5. konšel	Matěj Rabský	2. inspektor cechů	Jiří Camill, Maxmilián Strobelius
6. konšel	Václav Vrkal	1. soudce mas a pekařů dohlížející	chleby: Švejcar, Rabský

7. konšel	Martin Gregor	2. soudce mas a pekařů dohlížející	Maso: Strobelius, Rabský
8. konšel	Václav Kozák	městský písař	neobsazeno
9. konšel	Václav Herites	úřední důchody obecního	neobsazeno
10. konšel	Václav Beneš	k obecní váze	Václav Kozák
11. konšel	Jan Mottl	úřední služebník	Martin Gregor
12. konšel	Bartoloměj Švengris		

		literáti čeští 1	Václav Herites
městský rychtář	Jakub Eliáš	literáti čeští 2	Jakub Eliáš
		literáti čeští 3	Matěj Balíček
		literáti čeští 4	Josef Nigrín
		literáti čeští 5	Jan Mydlent
		literáti čeští 6	Jiří Červený
		literáti čeští 7	Jan Truska
		literáti čeští 8	Matěj Eliáš
		literáti čeští 9	Šimon (T)Červený
		literáti čeští 10	Franz Scholler
		literáti čeští 11	Václav Šlechta
		literáti čeští 12	Daniel Tábořský
			Josef Slavík

k várkám přehlížení	Jiří Camill
k várkám přehlížení	Václav Kozák

páni přísední 1	Jakub Eliáš
páni přísední 2	Matěj Balíček
páni přísední 3	Ignatius Bouda
páni přísední 4	Karel Zikmund
páni přísední 5	Antonín Šenhanzl
páni přísední 6	Jiří Červený
páni přísední 7	Jindřich Šilháček
páni přísední 8	Šimon Faisler
páni přísední 9	Matěj Eliáš
páni přísední 10	Jan Dio
páni přísední 11	neobsazeno
páni přísední 12	neobsazeno

páni starší obecní 1	Jan Žlutický
páni starší obecní 2	Linhart Tiller
páni starší obecní 3	Mates Ludvíkovský
páni starší obecní 4	Jakub Kozák
páni starší obecní 5	Vojtěch Leuer
páni starší obecní 6	Felix Truska
	Josef Nigrín
k právu rychternímu daní	neobsazeno
k právu rychternímu daní	neobsazeno

opatrovník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
---------------------------------	------------

kostelník chrámu páně sv. Jana	neobsazeno
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	neobsazeno
kostelníci a zvoníci sv. Petra a Pavla	neobsazeno
úředníci nad cestami	Linhart Tiller
úředníci nad cestami	Vojtěch Leuer
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem hořejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno
úředníci nad mýtem dolejším	neobsazeno

Textová příloha č. 13: *Renovace městské rady 5. února 1739*

Renovace městské rady 5. února 1739	
funkce	jméno
primas	Antonín Walker
2. konšel	Jakub Eliáš
3. konšel	Adam Malkovský
4. konšel	Jan Velenovský
5. konšel	Tomáš Princ
6. konšel	František Ludvíkovský
7. konšel	Ignatius Truska
8. konšel	Franz Sega
9. konšel	Jan Kyswetter
10. konšel	Matěj Malkovský
11. konšel	Bartoloměj Švengris
12. konšel	
městský rychtář ložní	Karel Korvín
městský rychtář mladší	Leopold Petr
Syndikus	František Josef Gregor